

Udvalget om advokaten anno 2026

Delrapport om gennemførelse af
**Europarådets
advokatkonvention**

September 2026

ADVOKATRÅDET

Udvalget om advokaten anno 2026

Delrapport om gennemførelse af
**Europarådets
advokatkonvention**

September 2026

ADVOKATRÅDET

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	5
1.1 Udvalgets kommissorium	5
1.2 Udvalgets sammensætning	7
1.3 Udvalgets arbejde med denne delrapport	8
1.4 Resumé af udvalgets anbefalinger om gennemførelse af Europarådets advokatkonvention	8
2. Gennemførelse af Europarådets advokatkonvention	9
2.1 Baggrund for konventionen	9
2.1.1 Advokatkonventionens indhold	9
2.2 Fremmed ret	13
2.2.1 Norsk ret	13
2.2.2 Svensk ret	13
2.2.3 Udvalgets overvejelser om gennemførelse af Europarådets advokatkonvention	13
2.3.1 De professionelle sammenslutningers opgaver	14
2.3.2 Beslutninger om advokatbeskikkelser	15
2.3.3 Adgang til frihedsberøvede klienter	16
2.3.4 Ansattes fortrolige kommunikation	17
2.3.5 Beskyttelse af personer ved internationale domstole og tribunaler	18
2.3.6 Krav om, at der er en advokat eller repræsentant til stede ved ransagning og beslaglæggelse	19
 Bilag 1 Council of Europe Convention for the Protection of the Profession of Lawyer	 21
 Bilag 2 Notat om lovgivningsmæssige konsekvenser ved gennemførelse af Europarådets advokatkonvention	 37

1. Indledning

1.1 Udvalgets kommissorium

Udvalgets kommissorium af 22. maj 2025 har følgende ordlyd:

”Baggrund og formål

Advokater spiller som klientens uafhængige rådgiver en fundamental rolle i det danske retssamfund og den danske retsstat.

Der har løbende været justeringer af reguleringen på advokatområdet, herunder i 2018 vedrørende Advokatrådets tilsyn og i 2025 vedrørende Advokatsamfundets organisation. Imidlertid trådte den seneste større reform af advokatområdet i kraft i 2008 og bygger i høj grad på en betænkning afgivet af et lovforberedende udvalg i 2006 (bet. 1479/2006 om retsplejelovens regler om advokater).

I 2026 vil der således været gået 20 år, siden fundamentet og tankegodset bag den seneste, større reform af advokatområdet blev til. I de forgangne 20 år har både samfundet og advokatbranchen udviklet sig markant på mange områder, som har betydning for reguleringen af advokatområdet, herunder i forhold til digitalisering, globalisering, arbejdsforhold og specialisering.

For at sikre, at advokatstanden til stadighed bibeholder sin helt centrale rolle i retssamfundet og retsstaten, men samtidig ikke bliver mødt af utidssvarende krav eller rammer for udøvelsen af sin virksomhed, nedsætter Advokatrådet et lovforberedende udvalg. Udvalget skal i lyset af samfundsudviklingen og udviklingen i advokatbranchen gennemgå og analysere advokatreguleringen og komme med anbefalinger til ændringer af reguleringen, i det omfang udvalget finder det nødvendigt for at sikre en tidssvarende regulering, der samtidig beskytter advokatens uafhængighed og rolle i retssamfundet og retsstaten.

Udvalget skal i sin analyse inddrage nedenstående temaer, men kan også inddrage andre temaer vedrørende advokatreguleringen, som udvalget finder relevant i forhold til opdraget:

- Advokaters uafhængighed, herunder i forhold til ejerskabsregler for advokatfirmaer og samarbejde med andre virksomheder.
- Virksomhedsadvokaters forhold og regulering, herunder i forhold til uafhængighed, tavshedspligt og vidneudelukkelse.
- Tilsynet med og det disciplinære ansvar for advokater og advokatfirmaer, herunder i forhold til klientkontoforhold og intern kontrol.
- Advokaters grund- og efteruddannelse, herunder i forhold til kvalifikationskrav for at blive beskikket som advokat.
- Europarådets advokatkonventions betydning for den danske advokatregulering.

Udvalget skal i sin rapport komme med forslag til de ændringer i lovgivningen, som anbefalingerne vil medføre.

Udvalget skal afgive sin rapport til Advokatrådet i første halvdel af 2026.

Udvalgets formand og medlemmer

Formand

- Dommer udpeget af Advokatrådet

Medlemmer

- 6 medlemmer af Advokatrådet
- 2 universitetsmedlemmer udpeget af Advokatrådet
- 1 medlem udpeget af Advokatnævnet
- 1 medlem udpeget af Dommerforeningen
- 1 medlem udpeget af Dommerfuldmægtigforeningen
- 1 medlem udpeget af Justitsministeriet
- 1 medlem udpeget af Konkurrencerådet
- 1 medlem udpeget af Danske Advokater
- 1 medlem udpeget af Djøf Advokat
- 1 medlem udpeget af Danske Virksomhedsjurister
- 1 medlem udpeget af Dansk Industri
- 1 medlem udpeget af Dansk Erhverv
- 1 medlem udpeget af Forbrugerrådet Tænk

Udvalget vil kunne invitere andre eksperter fra myndigheder, interesseorganisationer mv. til at deltage i møder, hvis det skønnes at være relevant. Desuden vil udvalget kunne nedsætte underarbejdsgrupper, som kan arbejde på særskilte temaer.

Udvalget sekretariatsbetjenes af Advokatsamfundets sekretariat.”

1.2 Udvalgets sammensætning

Udvalget har ved afgivelsen af denne rapport haft følgende sammensætning:

- Højesteretsdommer Rikke Foersom (formand)
- Advokat Martin Lavesen (udpeget af Advokatrådet)
- Advokat Birgitte Sølvkær Olesen (udpeget af Advokatrådet)
- Advokat Christian Bachmann (udpeget af Advokatrådet)
- Advokat Maria Malling Eriksen (udpeget af Advokatrådet)
- Advokat Michael Kjær Lauritsen (udpeget af Advokatrådet)
- Advokat Ole Spiermann (udpeget af Advokatrådet)
- Professor Rasmus Kristian Feldthusen (universitetsmedlem udpeget af Advokatrådet)
- Professor Lasse Højlund Christensen (universitetsmedlem udpeget af Advokatrådet)
- Direktør Mette Green van de Ven (udpeget af Advokatnævnet)
- Landsdommer Mette Lyster Knudsen (udpeget af Dommerforeningen)
- Dommerfuldmægtig Mette Saabye Maaløe (udpeget af Dommerfuldmægtigforeningen)
- Kontorchef Troels Sten Nielsen (udpeget af Justitsministeriet)
- Professor Philipp Schröder (udpeget af Konkurrencerådet)
- Advokat Christian Gregersen (udpeget af Danske Advokater)
- Advokat Rasmus Thingholm (udpeget af Djøf Advokat)
- Forperson Laurits Anton Jørgensen (udpeget af Danske Virksomhedsjurister)
- Advokat Martin André Dittmer (udpeget af Dansk Industri)
- Advokat Peter Steentoft (udpeget af Dansk Erhverv)
- Bestyrelsesformand Jesper Olsen (udpeget af Forbrugerrådet Tænk)

1.3 Udvalgets arbejde med denne delrapport

Denne delrapport omhandler udvalgets overvejelser om Danmarks tiltræden af Europarådets konvention om beskyttelse af advokatprofessionen og udvalgets overvejelser i relation til den konkrete gennemførelse af konventionen i dansk ret.

Udvalget har valgt at afgive en delrapport herom nu, fordi det er udvalgets opfattelse, at Justitsministeriets arbejde med at forberede gennemførelsen af advokatkonventionen i dansk ret er så langt fremskredet, at det vil være hensigtsmæssigt at offentliggøre udvalgets anbefalinger, før udvalget har færdiggjort sit samlede arbejde.

Ved at afgive denne delrapport kan udvalgets arbejde og anbefalinger indgå i Justitsministeriets og senere Folketingets arbejde med at gennemføre advokatkonventionen.

Udvalget har drøftet gennemførelsen af Europarådets advokatkonvention på to møder.

1.4 Resumé af udvalgets anbefalinger om gennemførelse af Europarådets advokatkonvention

Udvalget anbefaler, at Danmark tiltræder Europarådets advokatkonvention og samtidig gennemfører de nødvendige og hensigtsmæssige ændringer af dansk ret, jf. udvalgets anbefalinger nedenfor.

Udvalget anbefaler, at kompetencen til at træffe beslutninger vedrørende beskikkelse, deponering, genbeskikkelse mv. af advokater flyttes fra Justitsministeriet (i praksis Civilstyrelsen) til Advokatsamfundet.

Udvalget anbefaler, at der indføres en generel regel i retsplejeloven, hvorefter administrativt frihedsberøvede personer har ret til ukontrolleret besøg af deres beskikkede advokat.

Udvalget anbefaler, at straffuldbyrdelseslovens § 56 om en indsats ret til fortrolig kommunikation med sin advokat ændres, så det sikres, at ikke kun advokater, men også advokaters ansatte, har ret til fortrolig kommunikation med advokaternes klienter.

Udvalget anbefaler, at Danmark på nuværende tidspunkt tager forbehold for anvendelsen af advokatkonventionens artikel 2, stk. 3, litra b, om beskyttelse af personer, der ikke er advokater, men som er anerkendt af en international domstol eller tribunal eller et andet organ, der er oprettet af en international organisation, og som rådgiver eller handler i sager for et sådant organ.

Udvalget anbefaler desuden, at der indføres klare regler, som giver mulighed for, at en beskikket advokat eller en repræsentant inden for visse rammer kan overvære ransagninger, der foretages på lokaliteter, som en advokat eller et advokatfirma benytter til deres professionelle opgaver.

2. Gennemførelse af Europarådets advokatkonvention

2.1 Baggrund for konventionen

Den 13. maj 2025 åbnede Europarådet for underskrift af Konventionen om beskyttelse af advokatprofessionen – Council of Europe Convention for the Protection of the Profession of Lawyer (herefter advokatkonventionen). Advokatkonventionen er det første internationale, juridisk bindende instrument, der pålægger de deltagende stater en forpligtelse til at beskytte både advokatprofessionen og de professionelle sammenslutninger af advokater i medlemsstaterne, altså de nationale advokatsamfund. Advokatkonventionen er vedlagt som **bilag 1** til denne delrapport.

Advokatkonventionen bygger på centrale principper, som tidligere har været udtrykt i [FN's Basic Principles on the Role of Lawyers \(1990\)](#)¹ og [Europarådets Recommendation on the freedom of exercise of the profession of lawyer \(2000\)](#).² Begge disse er udtryk for såkaldt soft law, altså ikke-bindende retningslinjer.

Baggrunden for at igangsætte arbejdet med en advokatkonvention var et forslag fra Europarådets Parlamentariske Forsamling, hvor Ministerkomitéen blev opfordret til at indlede et sådant arbejde. Der blev i denne forbindelse udarbejdet en rapport, som dokumenterer, at advokater i flere af Europarådets medlemsstater oplever trusler og chikane.³

Indtil videre har 34 medlemsstater underskrevet advokatkonventionen, men ingen har endnu ratificeret den.⁴ Danmark har på nuværende tidspunkt ikke underskrevet konventionen.

2.1.1 Advokatkonventionens indhold

Formål

Advokatkonventionens formål er at styrke beskyttelsen af advokatprofessionen og sikre retten til at udøve advokatgerningen uafhængigt og uden diskrimination, forhindringer, trusler eller chikane, jf. artikel 1.

Advokatkonventionen understreger forbindelsen mellem beskyttelsen af advokater og retssikkerheden ved i præamblen at fremhæve:

"... the fundamental role that lawyers and their professional associations play in upholding the rule of law, securing access to justice and ensuring the protection of human rights and fundamental freedoms;"

¹ Vedtaget den 7. september 1990.

² Recommendation R(2000)21.

³ [Profession of lawyer: Study on the feasibility of a new European legal instrument](#).

⁴ [Status](#) pr. 18. august 2026.

Anvendelsesområde og definitioner

Ifølge artikel 2, stk. 1 og 2, gælder advokatkonventionen for både advokaters og advokatsammenslutningers professionelle aktiviteter.

Derudover følger det af artikel 2, stk. 3, at bestemmelserne i artikel 6 (professionelle rettigheder), artikel 7 (ytringsfrihed) og artikel 9, stk. 4 (beskyttelsesforanstaltninger), også gælder for personer, der ikke er advokater, men som:

- er blevet nægtet beskikkelse som advokat eller har fået beskikkelsen tilbagekaldt eller er blevet suspenderet i strid med artikel 5 om retten til at praktisere eller artikel 8 om disciplinære sanktioner (litra a), eller
- er anerkendt af en international domstol eller et organ oprettet af en international organisation, og som rådgiver eller handler i sager for et sådant organ (litra b).

Som eksempler på organer oprettet af en international organisation kan nævnes FN's Menneskerettighedskomitéer og Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol. Det er muligt at tage forbehold for artikel 6 om professionelle rettigheder for så vidt angår artikel 2, stk. 3, litra b, jf. artikel 21, stk. 1.

Efter artikel 2, stk. 4, finder konventionens artikel 6, stk. 3, litra b og c (retten til fortrolighed), og artikel 9, stk. 4 (beskyttelsesforanstaltninger), desuden anvendelse på advokaters ansatte mv., der direkte bistår advokaten med dennes professionelle aktiviteter.

Ifølge konventionens artikel 3 er en advokat ("lawyer") en person, der er kvalificeret og autoriseret til at udøve advokatgerningen efter national ret. Efter dansk ret er enhver, der er beskikket som advokat i medfør af retsplejelovens § 119, kvalificeret og autoriseret til at udøve advokatgerningen. Konventionens beskyttelse af advokater omfatter tillige advokatselskaber. Medlemsstaterne skal ved underskrift eller ratifikation oplyse, hvilke nationale titler der omfattes af definitionen, jf. artikel 20, stk. 1.

Professionelle sammenslutninger

En "professionel sammenslutning" er ifølge advokatkonventionens artikel 3 en forening, hvor hele eller dele af advokatstanden er medlemmer, og som har ansvar for at organisere eller regulere advokatgerningen efter national ret. I Danmark vil dette være Advokatsamfundet.

Artikel 4 fastslår, at medlemsstaterne skal sikre, at de professionelle sammenslutninger af advokater er uafhængige og selvstyrende. De professionelle sammenslutninger skal blandt andet kunne:

- Fremme og repræsentere advokaters interesser og professionen som helhed
- Fremme og forsvare advokaters uafhængighed og rolle i samfundet

- Udvikle og promovere professionelle standarder for god advokatskik og arbejde for overholdelse heraf
- Fremme adgangen til advokatprofessionen og sikre fortsat uddannelse og træning
- Samarbejde med advokater, andre organisationer, internationale organisationer og NGO'er om retlige spørgsmål
- Fremme advokaters velfærd samt yde bistand til advokater og deres familier efter behov.

Det afgørende er efter konventionen, om de professionelle sammenslutninger reelt kan udøve disse aktiviteter uden statslig indblanding.

I Danmark er det Advokatsamfundet, der har ret til at udøve disse aktiviteter.

Retten til at praktisere

Advokatkonventionens artikel 5 handler om retten til at praktisere som advokat, herunder reglerne om beskikkelse og ophør af beskikkelse. Det fremgår af artikel 5 blandt andet, at afgørelser om retten til at praktisere skal være lovhjemlede og baseret på objektive, relevante og gennemsigtige kriterier samt træffes uden diskrimination. Det fremgår også, at det skal sikres, at afgørelser om retten til at praktisere træffes af en professionel sammenslutning eller et andet uafhængigt organ, og at afgørelserne kan prøves ved en uafhængig domstol. Ifølge den forklarende rapport til advokatkonventionen⁵ kan afgørelser om retten til at praktisere også træffes af en myndighed, hvis denne myndighed ikke er underlagt politisk indflydelse.

Professionelle rettigheder

Advokatkonventionens artikel 6 beskriver advokaters professionelle rettigheder, som blandt andet omfatter retten til at yde juridisk rådgivning, vælge og fravælge klienter, adgang til klienter (herunder frihedsberøvede klienter), fortrolig kommunikation med klienter samt fritagelse fra at vidne om oplysninger modtaget i forbindelse med klientrepræsentation. Disse rettigheder kan alene begrænses, hvis det sker med hjemmel i lov og er nødvendigt i et demokratisk samfund.

⁵ Den forklarende rapport til advokatkonventionen kan ses [her](#).

Ytringsfrihed

Ifølge advokatkonventionens artikel 7 har advokater ytringsfrihed. Advokater har ret til at informere offentligheden om sager, de arbejder med, og ret til at deltage i den offentlige debat om lovgivning, retspraksis og menneskerettigheder. Også advokaters ret til ytringsfrihed kan alene begrænses efter lovhjemmel og nødvendighed i et demokratisk samfund.

Disciplinærsager

Advokatkonventionens artikel 8 vedrører disciplinærsager mod advokater. Efter artikel 8 skal medlemsstaterne sikre, at disciplinærsager er baseret på professionelle standarder fastlagt ved lov og i overensstemmelse med Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Medlemsstaterne skal også sikre, at disciplinærsager mod advokater behandles hurtigt af uafhængige og upartiske organer, og at der er adgang til domstolsprøvelse. Sanktioner over for advokater skal være lovhjemlede, ikke-diskriminerende og proportionale.

Beskyttelsesforanstaltninger

Advokatkonventionens artikel 9 indeholder regler om beskyttelse af advokater. Hvis en advokat frihedsberøves, skal medlemsstaterne sikre, at den frihedsberøvede advokat har ret til at vælge en advokat og informere den professionelle organisation. Ved ransagning eller beslaglæggelse skal advokaten eller en repræsentant fra den professionelle organisation have mulighed for at være til stede. Disse rettigheder kan alene begrænses, hvis det er lovhjemlet og nødvendigt af hensyn til forebyggelse, efterforskning eller retsforfølgelse af kriminalitet eller for at beskytte andres rettigheder.

Derudover skal medlemsstaterne sikre, at de professionelle organisationer har adgang ("access") til frihedsberøvede advokater. Medlemsstaterne skal også sikre, at de professionelle organisationer bliver informeret om overfald eller drab på advokater, hvis dette ikke er offentligt kendt, og hvis det formodes at være relateret til advokatens professionelle opgaver. Også disse rettigheder kan alene begrænses, hvis det er lovhjemlet og nødvendigt af hensyn til forebyggelse, efterforskning eller retsforfølgelse af kriminalitet eller for at beskytte andres rettigheder.

Artikel 9, stk. 4, fastslår også, at advokater og deres professionelle organisationer skal kunne udføre deres opgaver uden ulovlige hindringer og uden at blive udsat for chikane, trusler eller overfald. Medlemsstaterne skal sikre effektiv efterforskning, hvis der er tale om strafbare handlinger.

Andre bestemmelser

Artiklerne 10-15 beskriver advokatkonventionens evalueringsmekanisme, der skal sikre overholdelse af konventionen. Artiklerne 16-22 omhandler forholdet til andre internationale

instrumenter samt konventionens bestemmelser om blandt andet undertegnelse, ratifikation og ikrafttræden.

2.2 Fremmed ret

2.2.1 Norsk ret

Norge har den 13. maj 2025 underskrevet advokatkonventionen, men endnu ikke ratificeret den.

2.2.2 Svensk ret

Sverige har den 13. maj 2025 underskrevet advokatkonventionen, men endnu ikke ratificeret den.

2.2.3 Udvalgets overvejelser om gennemførelse af Europarådets advokatkonvention

Advokatrådet har som en del af kommissoriet anmodet udvalget om at vurdere advokatkonventionens betydning for den danske advokatregulering.

Søren Arvig Verdoner, adjunkt i strafferet og EU-ret ved Aarhus Universitet, har i september 2025 efter anmodning fra udvalget udarbejdet "Notat om lovgivningsmæssige konsekvenser ved gennemførelsen af Europarådets konvention om beskyttelse af advokatprofessionen (Council of Europe Convention for the Protection of the Profession of Lawyer)" (herefter Notatet).

Formålet med Notatet, der er vedlagt som **bilag 2** til denne delrapport, har været at skabe et klart vidensgrundlag vedrørende rækkevidden af advokatkonventionens forpligtelser sammenholdt med gældende dansk ret.

Søren Arvig Verdoner har i Notatet påpeget, at advokatkonventionen *"udgør et væsentligt skridt i en international retsudvikling, hvor beskyttelsen af advokaters virke, professionelle ret-tigheder og uafhængighed i stigende grad anses for en central del af retsstatens fundament."*

I forlængelse heraf er det udvalgets vurdering, at en gennemførelse af advokatkonventionen i Danmark vil indebære en styrkelse af advokatprofessionen og være med til at fremtidssikre grundlæggende retsstatsprincipper, herunder princippet om adgang til uafhængig juridisk rådgivning.

Udvalget kan derfor anbefale, at Danmark tiltræder Europarådets advokatkonvention. Henset til den efterfølgende politiske proces har Justitsministeriets repræsentant i udvalget, Troels Sten Nielsen, afstået fra at tilslutte sig denne anbefaling.

Samtlige medlemmer i udvalget anbefaler, at Danmark gennemfører de nødvendige og hensigtsmæssige ændringer af dansk ret i forhold til advokatkonventionen, jf. udvalgets anbefalinger nedenfor.

Søren Arvig Verdoner har i Notatet efter en grundig gennemgang konkluderet, at gældende dansk ret hovedsageligt lever op til de krav til beskyttelse af advokatprofessionen, der følger af advokatkonventionen. Dog vil en eventuel dansk tiltrædelse af konventionen ifølge Søren Arvig Verdoner give anledning til enkelte lovgivningsmæssige ændringer.

Søren Arvig Verdoner har peget på følgende seks områder, hvor han anbefaler ændringer eller justeringer af dansk ret:

- De professionelle sammenslutningers opgaver
- Beslutninger om advokatbeskikkelser
- Adgang til frihedsberøvede klienter
- Ansattes fortrolige kommunikation
- Beskyttelse af personer ved internationale domstole og tribunaler
- Krav om, at der er en advokat eller repræsentant til stede ved ransagning og beslaglæggelse.

Udvalget vil i det følgende redegøre nærmere for Søren Arvig Verdoners anbefalinger til ændringer og justeringer på de seks områder og for udvalgets egne overvejelser om anbefalingerne.

2.3.1 De professionelle sammenslutningers opgaver

Søren Arvig Verdoner har i Notatet anført, at advokatkonventionens artikel 4, stk. 2, op-
lister en række opgaver, som medlemsstaterne ikke må hindre advokaters professionelle
organisationer i at varetage, og at det bør overvejes at indføre en direkte henvisning i
Advokatsamfundets vedtægt til de opgaver, der er oplistet. Formålet hermed skulle være
at tydeliggøre, at Advokatsamfundet kan varetage de oplistede opgaver, der blandt andet
omfatter at fremme og forsvare advokaters uafhængighed og rolle i samfundet, at udvikle
og promovere professionelle standarder for god advokatskik og at fremme adgangen til
advokatprofessionen og sikre fortsat uddannelse og træning, jf. afsnit 2.1.1.

Udvalget har drøftet Søren Arvig Verdoners overvejelser og anbefalinger i Notatet.

Advokatsamfundet varetager allerede i dag de fleste af de opgaver, som er oplistet i advo-
katkonventionens artikel 4, stk. 2, jf. [Advokatsamfundets vedtægt](#). Advokatsamfundet re-
præsenterer advokaternes interesser samt fremmer og forsvare advokaters uafhængighed
og rolle i samfundet (vedtægtens § 1, § 22 og §§ 31-33), Advokatsamfundet udvikler og pro-
moverer professionelle standarder for god advokatskik (vedtægtens § 25), Advokatsamfundet
er ansvarlig for grunduddannelsen for at opnå beskikkelse som advokat og sikrer advokaters

efteruddannelse (vedtægtens § 1 og § 23), og Advokatsamfundet samarbejder med andre advokater og organisationer, herunder internationale organisationer (vedtægtens § 34).

Den eneste opgave, som er nævnt i advokatkonventionens artikel 4, stk. 2, der ikke allerede varetages af Advokatsamfundet, er fremme af advokaters velfærd samt at yde bistand til advokater og deres familier efter behov. Denne del af artikel 4, stk. 2, må ses i lyset af, at der i nogle af Europarådets medlemsstater er tradition for, at de nationale advokatsamfund varetager en rolle, hvor de økonomisk understøtter advokater og deres familier. Det danske Advokatsamfund har ikke til formål at understøtte advokater og deres familier økonomisk. Dette skyldes muligvis, at der som følge af den danske velfærdsmodel ikke har været et behov for, at det danske Advokatsamfund varetager en sådan rolle. Desuden findes der andre understøttelsesmuligheder i form af uddelinger fra selvstændige fonde, for eksempel fra [Advokatsamfundets Understøttelsesfond](#).

Der kan være den fordel ved at opliste de opgaver, som er nævnt i advokatkonventionens artikel 4, stk. 2, i Advokatsamfundets vedtægt, at det vil skabe synlighed om statens forpligtelser over for Advokatsamfundet i medfør af konventionen. Det vil dog ikke have nogen retlig betydning for Advokatsamfundets virke, idet staten, uanset om opgaverne er nævnt i vedtægten eller ej, ikke må hindre Advokatsamfundet i at varetage de pågældende opgaver. Da Advokatsamfundet – bortset fra opgaven med at fremme velfærden hos advokater og deres familier, som der i Danmark hverken er tradition for eller findes relevant, at Advokatsamfundet varetager – allerede i dag varetager de øvrige opgaver, der er oplistet i konventionens artikel 4, stk. 2, er det udvalgets opfattelse, at der ikke på nuværende tidspunkt er behov for at indsætte en bestemmelse i Advokatsamfundets vedtægt med henvisning til de opgaver, der er oplistet i konventionen.

2.3.2 Beslutninger om advokatbeskikkelser

Søren Arvig Verdoner anbefaler i Notatet, at der i forbindelse med en eventuel dansk tiltrædelse af advokatkonventionen bør igangsættes et udvalgsarbejde, der kan foretage en samlet vurdering af reglerne i dansk ret om beskikkelse og genbeskikkelse af advokater. Baggrunden for anbefalingen er, at det følger af konventionens artikel 5, stk. 2, at beslutninger vedrørende beskikkelse, fortsat autorisation og genbeskikkelse skal træffes af en professionel sammenslutning af advokater eller af et uafhængigt organ, hvis beslutninger kan prøves ved en uafhængig og upartisk domstol. Efter retsplejeloven beskikkes advokater formelt af justitsministeren, der dog har delegeret denne kompetence til Civilstyrelsen.

Søren Arvig Verdoner påpeger i Notatet, at det stemmer vanskeligt overens med ordlyden af advokatkonventionens artikel 5, stk. 2, at beslutninger om tildeling af advokatbeskikkelse efter retsplejelovens ordlyd formelt tildeles af justitsministeren. Dog understreger han samtidig, at en ændring af den nuværende ordning ikke er en forudsætning for Danmarks deltagelse i konventionen, idet artikel 5, stk. 2, ifølge den forklarende rapport til konventionen, ikke er til hinder for, at en myndighed træffer disse beslutninger, så længe beslutningerne ikke er genstand for nogen form for politisk indflydelse. Som det anføres i Notatet, må den nuværende ordning anses for at opfylde dette krav, idet Justitsministeriet i praksis ikke udøver politisk indflydelse på Civilstyrelsens beslutninger om advokatbeskikkelser.

Selv om en ændring af den nuværende ordning efter Søren Arvig Verdoners vurdering ikke er en forudsætning for Danmarks deltagelse i advokatkonventionen, vil det efter udvalgets opfattelse være bedst stemmende med hele ånden i og formålet med konventionen, at beslutninger, der relaterer sig til beskikkelse af advokater, ikke træffes af justitsministeren eller en offentlig myndighed. Det er et helt grundlæggende princip i en retsstat, at advokater skal være uafhængige af statsmagten.

Udvalget anbefaler derfor, at den nuværende ordning ændres, således at kompetencen til at træffe beslutninger vedrørende beskikkelse, deponering, genbeskikkelse mv. af advokater flyttes fra Justitsministeriet til Advokatsamfundet. Dette vil betyde, at Danmark vil få en ordning, der svarer til ordningen i de lande, som vi normalt sammenligner os med, herunder den ordning, som findes i Norge, Sverige og de øvrige EU-lande.⁶

Udvalget forudsætter herved, at en flytning af kompetencen til at træffe beslutninger i beskikkelsessager mv. ikke vil påvirke de krav til saglighed og overholdelse af grundlæggende forvaltningsretlige principper, som Justitsministeriet er underlagt i sin sagsbehandling. Dette kan med inspiration fra etableringen af Advokatnævnet for eksempel opnås ved, at det i retsplejeloven bestemmes, at Advokatsamfundet opretter et nævn, som træffer afgørelse i disse sager, og hvis virksomhed er underlagt offentlighedsloven og forvaltningsloven. Et sådant nævn bør sammensættes på en måde, der sikrer repræsentation af de væsentligste interessenter på advokatområdet, og nævnets afgørelser om afslag på beskikkelse og genbeskikkelse bør i samme omfang som efter gældende ret være undergivet domstolsprøvelse.

Fire af udvalgets medlemmer (Philipp Schröder, Christian Gregersen, Martin André Dittmer og Peter Steentoft) finder anledning til at bemærke, at en overførsel af kompetencen til at meddele beskikkelse, deponering og genbeskikkelse af advokater til et nyt nævn, der betjenes af Advokatsamfundet, efter disse medlemmers opfattelse vil indebære en øget koncentration af funktioner hos Advokatsamfundet, som herefter vil få en central rolle i forhold til advokatuddannelsen, adgangen til professionen, det løbende tilsyn og sanktionering. Dette giver efter disse medlemmers opfattelse anledning til betænkeligheder om den institutionelle balance og funktionsadskillelsen.

Disse medlemmer finder derfor, at en overførsel af beskikkelseskompetencen bør ledsages af, at man overvejer en klarere adskillelse mellem uddannelse og adgang til professionen, for eksempel ved at åbne advokatuddannelsen for flere udbydere inden for en fælles reguleret ramme.

2.3.3 Adgang til frihedsberøvede klienter

Advokatkonventionens artikel 6, stk. 1, litra c, giver advokater ret til at have umiddelbar og effektiv adgang til deres klienter og potentielle klienter, mens de er frihedsberøvede. En sådan ret er kodificeret i dansk ret for så vidt angår varetægtsarrestanter (retsplejelovens § 771, stk. 1, 5. pkt.) og straffasonere (straffuldbyrdslovens § 51, stk. 2). Der findes imidlertid ikke tilsvarende regler for så vidt angår administrativt frihedsberøvede personer,

⁶ En samlet oversigt over blandt andet beskikkelseskompetencen i forskellige lande kan ses [her](#).

dvs. personer, der er frihedsberøvet af en administrativ myndighed uden en forudgående domstolsbeslutning.

Søren Arvig Verdoner anbefaler på den baggrund i Notatet, at der i forbindelse med gennemførelsen af bestemmelsen i advokatkonventionens artikel 6, stk. 1, litra c, foretages lovgivningsmæssige ændringer i dansk ret.

Efter gældende dansk ret har administrativt frihedsberøvede personer, der ønsker at få prøvet lovligheden af deres frihedsberøvelse, ret til advokatbeskikkelse, jf. retsplejelovens § 470, stk. 2. Dansk ret indeholder imidlertid ikke en generel regel, der sikrer administrativt frihedsberøvede personer adgang til ukontrollerede besøg fra deres beskikkede advokat. Adgangen til klienten for en advokat, der er beskikket efter retsplejelovens § 470, stk. 2, er reguleret i de forskellige særlige regelsæt, der regulerer administrativ frihedsberøvelse. Disse regelsæt omfatter for eksempel regler om tvangsindlæggelse i psykiatrien, jf. psykiatrilovens § 5, regler om tvangsisolation efter epidemilovens § 15 og regler om administrativ tilbageholdelse af udlændinge, jf. udlændingelovens § 36.

Søren Arvig Verdoner vurderer i Notatet, at advokater, der er beskikket efter retsplejelovens § 470, stk. 2, almindeligvis ikke har problemer med at få umiddelbar og effektiv adgang til en administrativt frihedsberøvet klient. Han anbefaler dog, at der indføres en bestemmelse i retsplejeloven, hvorefter det fremgår, at administrativt frihedsberøvede personer har ret til ukontrolleret besøg af deres beskikkede advokat, jf. retsplejelovens § 470, stk. 2. En sådan bestemmelse i retsplejeloven vil understrege, at administrativt frihedsberøvede personer ligestilles med frihedsberøvede inden for strafferetsplejen, når det gælder retten til ukontrolleret besøg fra deres beskikkede advokater. Alternativt anbefaler Søren Arvig Verdoner, at de nævnte særlige regelsæt om administrativ frihedsberøvelse gennemgås med henblik på at sikre, at de gældende regler i tilstrækkelig grad sikrer advokaters umiddelbare og effektive adgang til administrativt frihedsberøvede personer.

Udvalget kan tilslutte sig Søren Arvig Verdoners konklusion om, at der er behov for klare regler for advokaters umiddelbare og effektive adgang til klienter eller potentielle klienter, som er administrativt frihedsberøvede.

Udvalget anbefaler på den baggrund, at der indføres en generel regel i retsplejeloven, hvorefter administrativt frihedsberøvede personer har ret til ukontrolleret besøg af deres beskikkede advokat.

2.3.4 Ansattes fortløbige kommunikation

Det følger af straffuldbyrdslovens § 56, at en indsat har ret til ukontrolleret brevveksling med den advokat, der har været forsvarer for den pågældende i den forudgående straffesag eller i en verserende straffesag. Det samme gælder brevveksling i øvrigt med advokater, der er beskikket i medfør af retsplejelovens § 733.

Søren Arvig Verdoner anbefaler i Notatet, at straffuldbyrdslovens § 56 ændres med henblik på at gennemføre advokatkonventionens artikel 6, stk. 3, litra b, jf. artikel 2, stk. 4,

hvorefter ikke kun advokater, men også advokaters ansatte, har ret til fortrolig kommunikation med advokaternes klienter.

Advokater og deres medhjælpere er som udgangspunkt omfattet af de advokatspecifikke undtagelser, der gælder efter retsplejelovens regler om brud på meddelelseshemmeligheden, jf. retsplejelovens § 782, stk. 2 (om telefonaflytning, anden aflytning, brevåbning og brevstandsning), § 794, stk. 3 (om ransagning – fund af skriftlige meddelelser fra blandt andet forsvarere), § 795, stk. 2 (om ransagning hos blandt andet forsvarere), § 799, stk. 1, 2. pkt. (om underretning til mistænkte eller andre om ransagning – kan ikke undlades ved ransagning hos blandt andet forsvarere), § 802, stk. 4 (om beslaglæggelse – skriftlige meddelelser mv. fra blandt andet forsvarere kan ikke beslaglægges hos en mistænkt), og § 803, stk. 2 (om beslaglæggelse – skriftlige meddelelser mv. mellem en mistænkt og blandt andet forsvarere kan ikke beslaglægges hos forsvarere), jf. retsplejelovens § 170, stk. 1, jf. stk. 4 (om vidneforklaring – blandt andet forsvarere og deres medhjælpere er udelukket fra at afgive forklaring som vidne).

Det følger af straffuldbyrdeleslovens § 57, stk. 6, jf. § 56, at samtaler mellem indsatte og den advokat, der har været beskikket for eller valgt af den pågældende som forsvarer i den straffesag, der har ført til indsættelse i institutionen, eller i en verserende straffesag, eller en anden advokat, der er beskikket efter retsplejelovens § 733, ikke må optages. Højesteret har i [dom af 21. august 2024 i sag BS-60316/2023-HJR](#) (UfR 2024.4708) i lyset af Den Europæiske Menneskerettighedskonvention fortolket bestemmelsen sådan, at den også fandt anvendelse på en advokatfuldmægtigs samtale med en indsat på trods af, at fuldmægtigen ikke var omfattet af ordlyden af straffuldbyrdeleslovens § 57, stk. 6. Søren Arvig Verdoner anbefaler i Notatet, at ordlyden af straffuldbyrdeleslovens § 56 ved en eventuel dansk tiltræden af advokatkonventionen ændres således, at bestemmelsens ordlyd afspejler Højesterets dom.

Udvalget er enig i det anførte og anbefaler i overensstemmelse hermed, at straffuldbyrdeleslovens § 56 ændres, så det sikres, at advokaters ansatte også er omfattet af bestemmelsen, hvilket er en forudsætning for Danmarks deltagelse i konventionen.

2.3.5 Beskyttelse af personer ved internationale domstole og tribunaler

Søren Arvig Verdoner har i Notatet anført, at advokatkonventionens artikel 6, stk. 3, jf. artikel 2, stk. 3, litra b, enten kræver ændring af den danske lovgivning, eller at Danmark tager forbehold for anvendelsen af bestemmelsen i artikel 2, stk. 3, litra b. Om muligheden for at tage forbehold henvises der til Notatet, afsnit 4.2.3.

Det følger af advokatkonventionens artikel 6, stk. 3, jf. artikel 2, stk. 3, litra b, at beskyttelsen af meddelelseshemmeligheden mellem advokater og klienter også skal omfatte personer, der er anerkendt af en international domstol eller tribunal eller et andet organ, der er oprettet af en international organisation, i det omfang der er tale om personer, som er kompetente til at agere i en sag (proceedings/une procédure) foran et sådant organ, og som rådgiver eller handler i forbindelse med en sådan sag. Denne personkreds er efter gældende dansk ret ikke omfattet af retsplejelovens § 170, stk. 1, om vidneudelukkede personer, og der er dermed ikke hjemmel i retsplejelovens § 782, stk. 2, til at undtage kommunikation med denne personkreds fra indgreb i meddelelseshemmeligheden.

Søren Arvig Verdoner vurderer derfor i Notatet, at Danmarks opfyldelse af advokatkonventionen vil kræve, at der indføres en henvisning til personkredsen omfattet af konventionens artikel 2, stk. 3, litra b, i retsplejelovens § 170. Alternativt giver konventionens artikel 21 som nævnt mulighed for, at Danmark kan tage forbehold for anvendelsen af konventionens artikel 6 på personkredsen omfattet af artikel 2, stk. 3, litra b.

Udvalget er enig i, at Danmarks opfyldelse af advokatkonventionens artikel 6, stk. 3, jf. artikel 2, stk. 3, litra b, enten kræver ændring af den danske lovgivning, eller at Danmark tager forbehold for anvendelsen af bestemmelsen i artikel 2, stk. 3, litra b.

Retsplejelovens § 170, hvorefter vidneforklaring – mod dens ønske, som har krav på hemmeligholdelse – ikke må afkræves blandt andet forsvarere og advokater om det, som er kommet til deres kundskab ved udøvelsen af deres virksomhed, er en undtagelse til udgangspunktet om vidnepligt mv. i tilfælde, hvor der er en konflikt med tavshedspligten.

Det er udvalgets vurdering, at det på nuværende tidspunkt er uklart, hvad rækkevidden af bestemmelsen i artikel 2, stk. 3, litra b, præcist er i forhold til den persongruppe, som er omfattet af bestemmelsen, herunder med hensyn til om de omfattede personer vil være underlagt tavshedspligt. På grund af denne uklarhed anbefaler udvalget, at Danmark på nuværende tidspunkt tager forbehold for anvendelsen af konventionens artikel 2, stk. 3, litra b, hvilket konventionens artikel 21 som nævnt giver mulighed for. Når rækkevidden af bestemmelsen i artikel 2, stk. 3, litra b, på et tidspunkt er afklaret, kan det overvejes at ophæve forbeholdet.

2.3.6 Krav om, at der er en advokat eller repræsentant til stede ved ransagning og beslaglæggelse

Det følger af advokatkonventionens artikel 9, stk. 1, litra c, at advokater skal have adgang til at have en uafhængig advokat eller en repræsentant for deres professionelle sammenslutning til stede, hvis lokationer, køretøjer eller apparater, der bruges af disse i forbindelse med deres professionelle opgaver, ransages, eller hvis disses dokumenter eller andre data eller udstyr, som benyttes i advokatens professionelle opgaver, beslaglægges eller kopieres.

Forsvarerens adgang til at være til stede ved politiets foretagelse af efterforskningsskridt, jf. retsplejelovens § 745 d, stk. 1, finder ikke anvendelse ved politiets ransagninger. Beskikkede forsvarere vil derfor som udgangspunkt ikke blive orienteret om tidspunktet for en ransagning og vil ikke have mulighed for at være til stede under en sådan, jf. Vestre Landsret kendelse af 12. april 2013 i sag S-0849-13 (UFR 2013.2186).

Søren Arvig Verdoner anbefaler i Notatet, at det i forbindelse med Danmarks deltagelse i advokatkonventionen afsøges, om der er behov for en lovændring, som giver mulighed for, at en beskikket forsvarer eller en repræsentant for Advokatsamfundet får adgang til at overvære ransagninger, der foretages på lokaliteter, som en advokat eller et advokatfirma benytter til deres professionelle opgaver. Det bemærkes, at en sådan hjemmel inden for rammerne af konventionen vil kunne udformes på en måde, hvor politiet konkret får adgang til at fravige reglen, hvis øjemedet med ransagningen ellers vil forspildes, eller hvis efterforskningsmæssige hensyn tilsiger, at ransagningen ikke bør overværes. Informationen

om en forestående ransagning vil eventuelt også kunne kombineres med et forsvarerpålæg, jf. retsplejelovens § 729 a, stk. 4.

Udvalget er enig i, at en gennemførelse af advokatkonventionens artikel 9, stk. 1, litra c, kræver en ændring af dansk ret, og udvalget anbefaler i overensstemmelse med det anførte, at der indføres klare regler, som giver mulighed for, at en beskikket advokat eller en repræsentant inden for visse rammer kan overvære ransagninger, der foretages på lokaliteter, som en advokat eller et advokatfirma benytter til deres professionelle opgaver.

Bilag 1
Council of Europe Convention for
the Protection of the Profession of Lawyer

Council of Europe Convention for the Protection of the Profession of Lawyer

Luxembourg, 13.V.2025

Preamble

The member States of the Council of Europe and the other signatories to this Convention,

Considering that the aim of the Council of Europe is to achieve greater unity between its members;

Recalling the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms (ETS No. 5, 1950) and its Protocols and the case law of the European Court of Human Rights;

Taking into account the Basic Principles on the Role of Lawyers, adopted by the Eighth United Nations Congress on the Prevention of Crime and the Treatment of Offenders (Havana, Cuba, 27 August-7 September 1990);

Taking into account Recommendation Rec(2000)21 of the Committee of Ministers to member States on the freedom of exercise of the profession of lawyer;

Taking into account Resolution 44/9 on the independence and impartiality of the judiciary, jurors and assessors, and the independence of lawyers, adopted by the United Nations Human Rights Council on 16 July 2020;

Underlining the fundamental role that lawyers and their professional associations play in upholding the rule of law, securing access to justice and ensuring the protection of human rights and fundamental freedoms;

Noting with grave concern that lawyers are increasingly being subjected to attacks, threats, harassment and intimidation on account of their professional activities as well as to improper hindrance or interference when performing their legitimate professional activities;

Condemning all such attacks, threats, harassment, intimidation and improper hindrance or interference;

Considering the different manner in which the profession of lawyer may be organised in member States of the Council of Europe and the other signatories to this Convention;

Considering the need to strengthen the international legal framework to ensure the freedom to practise the profession of lawyer,

Have agreed as follows:

Chapter I – Purpose, scope and use of terms

Article 1 – Purpose of the Convention

- 1 The purpose of this Convention is to strengthen the protection of the profession of lawyer and the right to practise this profession with independence and without discrimination, improper hindrance or interference, or being subjected to attacks, threats, harassment or intimidation.
- 2 This Convention establishes a specific mechanism in order to ensure an effective implementation of its provisions by the Parties.

Article 2 – Scope

- 1 This Convention applies to the professional activities of lawyers and of their professional associations.
- 2 The provisions in Articles 5 to 9 of this Convention are, insofar as relevant to their specific situation, applicable to those lawyers providing, under their home title, legal advice, assistance or representation in a Party and who are:
 - a included within the scope of a declaration made by another Party under Article 20, paragraph 1, of this Convention; or
 - b doing so pursuant to the law of that Party, European Union law or international agreements.
- 3 The provisions in Articles 6 (professional rights of lawyers), 7 (freedom of expression) and 9 (protective measures), paragraph 4, of this Convention are also applicable to:
 - a any person who, in violation of Articles 5 and 8 of this Convention, has either been refused the qualification of lawyer or a licence to practise or has had these revoked or suspended;
 - b any person who is recognised by an international court or tribunal, or a body established by an international organisation, as competent to act in proceedings before it when advising on or acting in such proceedings.
- 4 The provisions in Articles 6, paragraph 3, sub-paragraphs b and c, and 9, paragraph 4, of this Convention are also applicable to persons employed or engaged by lawyers to assist them insofar as they contribute directly to the carrying out of the professional activities of those lawyers.
- 5 The provisions in Article 9, paragraph 4, of this Convention are also applicable to persons employed or engaged to assist professional associations insofar as the carrying out by them of the professional activities of those associations is concerned.

Article 3 – Use of terms

For the purposes of this Convention:

- a “lawyer” shall mean any natural person who is qualified and authorised, according to national law, to practise the profession of lawyer;
- b “client” shall mean any natural or legal person who is advised, assisted or represented by a lawyer;
- c “prospective client” shall mean any natural or legal person who seeks, whether directly or indirectly, to be advised, assisted or represented by the lawyer concerned;
- d “professional association” shall mean a representative body to which some or all lawyers belong, whether directly or indirectly, or are enrolled and which has some responsibility for organising or regulating their profession under national law;
- e “professional activities of lawyers” shall mean any action for the preparation or provision of advice, assistance or representation for a client or prospective client in connection with the interpretation or application of law, whether national, foreign or international, both in the Parties where they are established and wherever else this may be undertaken, including in connection with the proceedings and work of an international court or tribunal or a body established by an international organisation;
- f “professional activities of professional associations” shall mean any action covered by Article 4, paragraph 2, of this Convention;
- g “public authorities” shall mean:
 - i government and administration at the national, regional and local levels;
 - ii legislative bodies and judicial authorities insofar as they perform administrative functions according to national law;
 - iii natural or legal persons insofar as they exercise administrative authority;
- h “prescribed by law” and “necessary in a democratic society” shall be understood within the meaning of the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms as interpreted by the European Court of Human Rights.

Chapter II – Substantive provisions**Article 4 – Professional associations**

- 1 Parties shall ensure that the national legal and regulatory framework guarantees that professional associations are independent, self-governing bodies. Any election of their executive bodies shall take place in accordance with the applicable rules and without external interference.

- 2 Parties shall ensure that professional associations can:
 - a promote and represent the interests of lawyers and of their profession;
 - b promote and defend the independence of lawyers and their role in society;
 - c elaborate professional standards of conduct and promote their observance, in accordance with this Convention;
 - d promote access to the profession and the continuing education and training of lawyers;
 - e co-operate with lawyers, other professional associations and international, intergovernmental or non-governmental organisations on matters of law and the practice of law, including the promotion and protection of the role of lawyers; and
 - f promote the welfare of lawyers and assist them and their families where necessary.
- 3 Parties shall ensure that professional associations are consulted in a timely and effective manner on proposals by government for any change in legislation, procedural and administrative rules directly affecting the professional activities of lawyers and the regulation of the profession.
- 4 Parties shall ensure that any requirement to belong to a professional association does not preclude lawyers from forming and taking part in other associations to promote their professional interests and activities.

Article 5 – Entitlement to practise

- 1 Parties shall ensure that admission, continued authorisation and readmission to practise as a lawyer are prescribed by law and are:
 - a based on objective, relevant and transparent criteria that are applied through a fair process; and
 - b not subject to discrimination on any ground prohibited by the case law of the European Court of Human Rights.
- 2 Parties shall ensure that decisions concerning admission, continued authorisation and readmission to practise as a lawyer are taken by a professional association or other independent body and are subject to challenge before an independent and impartial court or tribunal established by law.

Article 6 – Professional rights of lawyers

- 1 Parties shall ensure that lawyers can:
 - a offer and provide legal advice, assistance and representation, including for the purpose of defending human rights and fundamental freedoms;

- b agree or refuse to accept any natural or legal persons as their clients and terminate the lawyer–client relationship;
 - c have prompt and effective access to their clients and prospective clients, even when they are deprived of liberty;
 - d be recognised as persons who are authorised to advise, assist or represent their clients;
 - e have effective access to any relevant materials in the possession or control of the competent public authorities, courts and tribunals when acting on behalf of their clients without undue delay and restrictions;
 - f have effective access to, and communication with, a court, tribunal or other similar body before which they are qualified to appear;
 - g submit applications or motions on behalf of their clients, including with regard to the recusal of a judge, prosecutor or member of a body called upon to rule in a particular case and to the conduct of proceedings;
 - h effectively participate in all proceedings in which they are acting on behalf of their clients;
 - i inform the public about their services.
- 2 Parties shall ensure that lawyers shall not incur civil or criminal liability for oral and written statements made in good faith and diligently in the conduct of all proceedings on behalf of their clients.
- 3 Parties shall ensure that lawyers:
 - a can provide their clients or prospective clients with legal advice in private when meeting them in person;
 - b can communicate confidentially with their clients or prospective clients, by whatever means and in whatever form such communication may take place;
 - c are not required to disclose, surrender or give evidence regarding any information or material received, whether directly or indirectly, from clients or prospective clients, as well as any exchanges with them, and any material prepared in connection with either those exchanges or the conduct of legal proceedings on their behalf.
- 4 No restrictions shall be placed on the exercise of the rights established under paragraphs 1, 2 and 3 of this article, other than those prescribed by law and which are necessary in a democratic society. Such restrictions can include, but are not limited to, requirements to ensure the availability of legal advice, assistance and representation to all.
- 5 Parties shall ensure that lawyers do not suffer adverse consequences as a result of being identified with their clients or their clients' cause. This article shall be applied without prejudice to freedom of expression as protected by the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms and domestic law.

Article 7 – Freedom of expression

- 1 Parties shall ensure the right of lawyers to inform the public about matters relating to the cases of their clients, subject only to restrictions prescribed by law and that arise from professional responsibilities, the requirements of the administration of justice and respect for private life, and that are necessary in a democratic society.
- 2 Parties shall ensure the right of lawyers, individually and collectively, and of professional associations to promote the rule of law and adherence to it, to take part in public discussion on the substance, interpretation and application of existing and proposed legal provisions, judicial decisions, the administration of and access to justice and the promotion and protection of human rights, as well as to make proposals for reforms concerning these matters.

Article 8 – Discipline

- 1 Parties shall ensure that the grounds for disciplinary action against lawyers are based exclusively on professional standards of conduct which are prescribed by law and are themselves consistent with the rights and freedoms in the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms.
- 2 Parties shall ensure that disciplinary proceedings against lawyers are:
 - a brought before:
 - i an independent and impartial disciplinary committee established by a professional association,
 - ii an independent and impartial authority, or
 - iii an independent and impartial court or tribunal established by law;
 - b processed expeditiously;
 - c conducted consistently with the requirements for a fair trial under Article 6 of the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms and with the right to be advised, assisted or represented by a lawyer of their choice; and
 - d subject to challenge by the lawyer concerned before an independent and impartial court or tribunal established by law.
- 3 Parties shall ensure that any disciplinary sanctions imposed on lawyers respect the principles of legality, non-discrimination and proportionality. Any prohibition on the right to practise should only be imposed for the most serious breaches of professional standards.

Article 9 – Protective measures

- 1 Parties shall ensure, subject to restrictions that are prescribed by law and are necessary in a democratic society for preventing, investigating or prosecuting crime or for protecting the rights of others, that lawyers:
 - a have access to a lawyer of their choice in the event of being deprived of their liberty;

- b can inform a representative of their professional association, without undue delay, about their deprivation of liberty, the legal basis for it and the place where they are held;
- c have an independent lawyer or a representative of their professional association present during:
 - i any search conducted as part of a civil, criminal or administrative investigation or process of either themselves or any premises, vehicles or devices used by them for their professional activities; or
 - ii the seizure or copying of documents, any other data and any kind of equipment used by them for their professional activities;

except where there will be no examination of the documents or data by those conducting the search or seizure;

- d are informed about their rights in sub-paragraphs a, b, and c of this paragraph when being deprived of liberty, and before being subject to searches or the seizure or copying of documents.

2 Parties shall ensure that appropriate safeguards are in place and observed when inspections or other measures are taken pursuant to the supervision of the profession.

3 Parties shall ensure that professional associations are able, subject to restrictions that are prescribed by law and are necessary in a democratic society for preventing, investigating and prosecuting crime or for protecting the rights of others, to safeguard the rights set forth in this Convention, including by:

- a having, through their representatives, effective access to lawyers deprived of their liberty, if the lawyers concerned so request;
- b being informed without undue delay about instances, of which law-enforcement authorities are aware, of lawyers being assaulted or killed where there are reasons to believe that this is on account of their professional activities and these instances have not otherwise been made public and where lawyers are not in a position to inform them themselves;
- c having the possibility of attending hearings in any proceedings brought against lawyers where there is reason to believe that this is on account of their professional activities.

4 Parties:

- a shall ensure that lawyers and their professional associations are able to carry out their professional activities and to exercise their rights under Article 7 of this Convention without being the target of:
 - i any form of physical attack, threat, harassment or intimidation; or
 - ii any improper hindrance or interference;
- b shall refrain from engaging in the conduct specified in sub-paragraph a of this paragraph; and

- c shall conduct an effective investigation into the occurrence of conduct specified by subparagraph a of this paragraph where there is reason to believe this may amount to a criminal offence.
- 5 Parties shall refrain from adopting any measures or endorsing any practices that would undermine the independence and self-governing nature of professional associations.

Chapter III – Monitoring mechanism

Article 10 – Group of Experts on the Protection of the Profession of Lawyer

- 1 The Group of Experts on the Protection of the Profession of Lawyer (hereinafter referred to as GRAVO) shall monitor the implementation of this Convention by the Parties.
- 2 GRAVO shall be composed of a minimum of eight members and a maximum of 12 members. Its members shall be elected by the Committee of the Parties, established by Article 11 of this Convention, from among candidates nominated by the Parties for a term of office of four years, renewable once, and chosen from among nationals of the Parties.
- 3 The initial election of eight members shall be held within a period of one year following the entry into force of this Convention. The election of four additional members shall be held following the 25th ratification or accession.
- 4 The election of the members of GRAVO shall be based on the following principles:
 - a the members shall be chosen according to a transparent procedure from among persons of high moral character, having demonstrated professional experience in the areas covered by this Convention;
 - b no two members of GRAVO may be nationals of the same State;
 - c the members should represent different legal systems;
 - d the composition of GRAVO shall ensure a gender and geographical balance;
 - e the members shall sit in their individual capacity and shall be independent and impartial in the exercise of their functions, and shall be available to carry out their duties in an effective manner.
- 5 The election procedure of the members of GRAVO shall be determined by the Committee of Ministers of the Council of Europe, after consulting with and obtaining the unanimous consent of the Parties, within a period of six months following the entry into force of this Convention.
- 6 GRAVO shall adopt its own rules of procedure.
- 7 Members of GRAVO, and other members of delegations carrying out the country visits as set forth in Article 12 of this Convention, shall enjoy the privileges and immunities established in the appendix to this Convention.

Article 11 – Committee of the Parties

- 1 The Committee of the Parties shall be composed of the representatives of the Parties to this Convention and the Parties shall endeavour to reach gender balance in its composition.
- 2 The Committee of the Parties shall be convened by the Secretary General of the Council of Europe. Its first meeting shall be held within a period of one year following the entry into force of this Convention. It shall subsequently meet whenever one third of the Parties, the President of the Committee of the Parties or the Secretary General so requests.
- 3 The Committee of the Parties shall adopt its own rules of procedure.

Article 12 – Procedure

- 1 Evaluation procedures shall be divided into rounds. GRAVO shall define the scope and the appropriate means to carry out this procedure, such as questionnaires which may serve as a basis for the evaluation procedure of the implementation by the Parties.
- 2 GRAVO shall receive information on the implementation of the Convention from the Party concerned. In addition, it may receive information on the implementation of the Convention from non-governmental organisations and civil society, professional associations, as well as from national institutions for the protection of human rights. GRAVO shall also take due consideration of information available from other Council of Europe instruments and bodies, as well as from other regional and international organisations, in areas falling within the scope of this Convention.
- 3 GRAVO may organise country visits, in co-operation with the national authorities and, where necessary, with the assistance of independent national experts, if the information gained is insufficient and there are no other feasible ways of reliably gaining the information or in cases provided for in Article 13, paragraph 2, of this Convention. Visits shall be subsidiary and restricted to the areas where GRAVO decides the information is insufficient and to cases provided for in Article 13, paragraph 2, of this Convention.
- 4 Visits shall be conducted by a delegation of GRAVO. During visits, the delegation may be assisted by specialists in specific fields. During visits, the delegation should:
 - i enjoy freedom of movement in the relevant jurisdiction;
 - ii be able to have contact with State authorities;
 - iii not be prevented from meeting the persons they want to interview in private;
 - iv have access to the material relevant to the country visit.
- 5 GRAVO shall prepare a draft report containing its analysis concerning the implementation of the provisions on which the evaluation is based, as well as its suggestions and proposals concerning the way in which the Party concerned may deal with the problems which have been identified. The draft report shall be transmitted for comments to the Party undergoing the evaluation. Its comments shall be taken into account by GRAVO when adopting its report.

- 6 On the basis of all the information received and the comments from the Party concerned, GRAVO shall adopt its report and conclusions regarding the measures taken by the Party to implement the provisions of this Convention. This report and the conclusions shall be sent to the Party concerned and to the Committee of the Parties. The report and conclusions of GRAVO shall be made public as from their adoption, together with any comments by the Party concerned.
- 7 Without prejudice to the procedure of paragraphs 1 to 6 of this article, the Committee of the Parties may adopt, on the basis of the report and conclusions of GRAVO, recommendations addressed to the Party concerned:
 - a regarding the measures to be taken to implement the conclusions of GRAVO, if necessary setting a date for submitting information on their implementation; and
 - b aiming at promoting co-operation with this Party for the proper implementation of this Convention.

Article 13 – Urgent procedure

- 1 If GRAVO receives reliable information indicating a situation where problems require immediate attention to prevent or limit the scale or number of serious violations of the Convention, it may request from the Party concerned the urgent submission of a special report concerning measures taken to prevent such violations.
- 2 Taking into account the information submitted by the Party concerned, as well as any other reliable information available to it, GRAVO may designate one or more of its members to conduct an inquiry and to report urgently to GRAVO. Where warranted and with the consent of the Party concerned, the inquiry may include a visit to its territory.
- 3 After examining the findings of the inquiry referred to in paragraph 2 of this article, GRAVO shall transmit these findings to the Party concerned and, where appropriate, to the Committee of the Parties, the Committee of Ministers and the Parliamentary Assembly of the Council of Europe, together with any comments and recommendations. The report and conclusions of GRAVO shall be made public as from their adoption, together with comments by the Party concerned.

Article 14 – Opinions

GRAVO may adopt, where appropriate, opinions on the implementation of this Convention.

Article 15 – Relationship with other bodies

The Committee of Ministers and the Parliamentary Assembly of the Council of Europe shall be kept periodically informed of the implementation of this Convention.

Chapter IV – Relationship with other international instruments

Article 16 – Relationship with other international instruments

- 1 This Convention shall not affect the rights and obligations arising from other international instruments to which Parties to this Convention are Parties or shall become Parties and which contain provisions on matters governed by this Convention and which ensure greater protection for the right of lawyers to practise their profession freely.

- 2 The Parties to this Convention may conclude bilateral or multilateral agreements with one another on the matters dealt with in this Convention, for the purpose of supplementing or strengthening its provisions or facilitating the application of the principles embodied in it.

Chapter V – Final clauses

Article 17 – Signature and entry into force

- 1 This Convention shall be open for signature by the member States of the Council of Europe, the non-member States that have participated in its elaboration and the European Union.
- 2 This Convention is subject to ratification, acceptance or approval. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Secretary General of the Council of Europe.
- 3 This Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date on which eight signatories, including at least six member States of the Council of Europe, have expressed their consent to be bound by the Convention in accordance with the provisions of the preceding paragraph.
- 4 In respect of any signatory which subsequently expresses its consent to be bound by it, this Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of the deposit of its instrument of ratification, acceptance or approval.

Article 18 – Accession to the Convention

- 1 After the entry into force of this Convention, the Committee of Ministers of the Council of Europe may, after consultation of the Parties to this Convention and obtaining their unanimous consent, invite any non-member State of the Council of Europe, which has not participated in the elaboration of the Convention, to accede to this Convention by a decision taken by the majority provided for in Article 20.d of the Statute of the Council of Europe and by a unanimous vote of the representatives of the Contracting States entitled to sit on the Committee of Ministers.
- 2 In respect of any acceding State, the Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of deposit of the instrument of accession with the Secretary General of the Council of Europe.
- 3 Any Party which is not a member of the Council of Europe shall contribute to the funding of the activities of GRAVO and the Committee of the Parties according to the modalities established by the Committee of Ministers.

Article 19 – Territorial application

- 1 Any State or the European Union may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, specify the territory or territories to which this Convention shall apply.

- 2 Any Party may, at any later date, by a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, extend the application of this Convention to any other territory specified in the declaration and for whose international relations it is responsible or on whose behalf it is authorised to give undertakings. In respect of such territory, the Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of such declaration by the Secretary General.
- 3 Any declaration made under the two preceding paragraphs may, in respect of any territory specified in this declaration, be withdrawn by a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe. This withdrawal shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of such notification by the Secretary General.

Article 20 – Declarations

- 1 Each Contracting Party to this Convention shall, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, by means of a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, indicate the professional titles falling under the scope of this Convention for the purposes of Article 3, sub-paragraph a. This declaration may be modified at any later date and in the same manner. This declaration and any modification thereof shall not undermine the purpose of this Convention and the protection provided by it.
- 2 Each Contracting Party to this Convention may at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, by means of a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, declare that the definition of “public authorities” includes one or more of the following bodies:
 - i legislative bodies as regards their other activities;
 - ii judicial authorities as regards their other activities;
 - iii natural or legal persons insofar as they perform public functions or operate with public funds, according to domestic law.

This declaration may be modified at any later date and in the same manner.

Article 21 – Reservations

- 1 Any State or the European Union may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, by a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, declare that it reserves the right not to apply or to apply only in specific cases or conditions the provisions laid down in Article 6 in respect of Article 2, paragraph 3, sub-paragraph b of this Convention. No other reservation may be made in respect of the provisions of this Convention.
- 2 Any Party may wholly or partly withdraw a reservation by means of a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe. This declaration shall become effective as from its date of receipt by the Secretary General.

Article 22 – Amendments to the Convention

- 1 Any proposal for an amendment to this Convention presented by a Party shall be communicated to the Secretary General of the Council of Europe and forwarded by him or her to the member States of the Council of Europe, the non-member States which have participated in its elaboration, any signatory State, any State Party, the European Union and any State invited to accede to this Convention in accordance with the provisions of Article 18, paragraph 1.
- 2 Any amendment proposed by a Party shall be communicated to the Committee of the Parties, which shall submit to the Committee of Ministers its opinion on that proposed amendment.
- 3 The Committee of Ministers shall consider the proposed amendment and the opinion submitted by the Committee of the Parties and may, following consultation with the non-member States Parties to this Convention, adopt this amendment.
- 4 The text of any amendment adopted by the Committee of Ministers in accordance with paragraph 3 of this article shall be forwarded to the Parties for acceptance.
- 5 Any amendment adopted in accordance with paragraph 3 of this article shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of one month after the date on which all Parties have informed the Secretary General that they have accepted it.

Article 23 – Denunciation

- 1 Any Party may, at any time, denounce this Convention by means of a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe.
- 2 Such denunciation shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of the notification by the Secretary General.

Article 24 – Notifications

The Secretary General of the Council of Europe shall notify the member States of the Council of Europe, the non-member States which have participated in its elaboration, any signatory State, any State Party, the European Union and any State invited to accede to this Convention in accordance with the provisions of Article 18 of:

- a any signature;
- b the deposit of any instrument of ratification, acceptance, approval or accession;
- c any date of entry into force of this Convention in accordance with Articles 17 and 18;
- d any amendment adopted in accordance with Article 22 and the date on which such an amendment enters into force;
- e any declaration made in pursuance of Article 20;
- f any reservation and withdrawal of reservation made in pursuance of Article 21;

- g any denunciation made in pursuance of Article 23;
- h any other act, notification or communication relating to this Convention.

In witness whereof the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this Convention.

Done in Luxembourg, this 13th day of May 2025, in English and in French, both texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the Council of Europe. The Secretary General of the Council of Europe shall transmit certified copies to each member State of the Council of Europe, to the non-member States which have participated in the elaboration of this Convention, to any signatory State, to the European Union and any State invited to accede to this Convention.

Appendix – Privileges and immunities (Article 10)

- 1 This appendix shall apply to the members of GRAVO mentioned in Article 10 of this Convention, as well as to other members of the country visit delegations. For the purpose of this appendix, the expression “other members of the country visit delegations” shall include the independent national experts and the specialists mentioned in Article 12, paragraphs 3 and 4, of this Convention, staff members of the Council of Europe and interpreters employed by the Council of Europe accompanying GRAVO during its country visits.
- 2 The members of GRAVO and the other members of the country visit delegations shall, while exercising their functions relating to the preparation and the carrying out of country visits, as well as the follow-up thereto and travelling in connection with those functions, enjoy the following privileges and immunities:
 - a immunity from personal arrest or detention and from seizure of their personal baggage, and immunity from legal process of every kind in respect of words spoken or written and all acts performed by them in their official capacity;
 - b exemption from any restrictions on their freedom of movement on exit from and return to their country of residence, and entry into and exit from the country in which they exercise their functions, and from alien registration in the country which they are visiting or through which they are passing in the exercise of their functions.
- 3 In the course of journeys undertaken in the exercise of their functions, the members of GRAVO and the other members of the country visit delegations shall, in the matter of customs and exchange control, be accorded the same facilities as those accorded to representatives of foreign governments on temporary official duty.
- 4 The documents relating to the evaluation of the implementation of this Convention carried by members of GRAVO and other members of the country visit delegations shall be inviolable. No stoppage or censorship shall be applied to the official correspondence of GRAVO or to official communications of members of GRAVO and other members of the country visit delegations.
- 5 In order to secure for the members of GRAVO and the other members of the country visit delegations complete freedom of speech and complete independence in the discharge of their duties, the immunity from legal process in respect of words spoken or written and all acts done by them in discharging their duties shall continue to be accorded, notwithstanding that the persons concerned are no longer engaged in the discharge of such duties.
- 6 Privileges and immunities are granted to the persons mentioned in paragraph 1 of this appendix in order to safeguard the independent exercise of their functions in the interests of GRAVO and not for their personal benefit. The waiver of immunities of the persons mentioned in paragraph 1 of this appendix shall be made by the Secretary General of the Council of Europe in any case where, in his or her opinion, the immunity would impede the course of justice and where it can be waived without prejudice to the interests of GRAVO.

Bilag 2

Notat om lovgivningsmæssige konsekvenser
ved gennemførelse af Europarådets advokatkonvention

Notat om lovgivningsmæssige konsekvenser ved gennemførelse af Europarådets konvention om beskyttelse af advokatprofessionen (Council of Europe Convention for the Protection of the Profession of Lawyer)

1. Indledning og baggrund for Konventionen

Den 13. maj 2025 åbnede Europarådet sin *Konvention om beskyttelse af advokatprofessionen* – *Council of Europe Convention for the Protection of the Profession of Lawyer* (herefter Advokatkonventionen) for signaturer. Konventionen er det første bindende internationale juridiske instrument, der forpligter de kontraherende stater til at beskytte advokatprofessionen og de professionelle sammenslutninger af advokater i medlemsstaterne. Den udgør et væsentligt skridt i en international retsudvikling, hvor beskyttelsen af advokaters virke, professionelle rettigheder og uafhængighed i stigende grad anses for en central del af retsstatens fundament.

Denne udvikling afspejles i en række internationale og regionale *soft law*-instrumenter, herunder FN's "*Basic Principles on the role of Lawyers*",¹ der opfordrer staterne til at garantere en række professionelle rettigheder for advokater og deres professionelle sammenslutninger, jf. navnlig erklæringens pkt. 16-25. Flere af disse *soft law*-instrumenter understreger, at advokatprofessionens uafhængighed er afgørende for at sikre den praktiske beskyttelse af grundlæggende retstatsprincipper, herunder uskyldsformodningen og retten til en retfærdig rettergang.² I Europarådets regi vedtog Europarådets Ministerkomité i oktober 2000 et sæt anbefalinger til medlemsstaterne om beskyttelsen af den frie udøvelse af advokatprofessionen.³ Ministerkomitéens anbefalinger har imidlertid karakter af *soft law*. De er ikke juridisk bindende for medlemsstaterne, og indeholder ingen overvågningsmekanisme, der skal sikre, at medlemsstaterne efterlever dem.

I oktober 2016 fremlagde en række medlemmer af Europarådets Parlamentariske Forsamling et forslag (*motion for a recommendation*), hvori de opfordrede Ministerkomitéen til at påbegynde arbejdet med at udarbejde en juridisk bindende konvention om beskyttelse af advokaters professionelle rettigheder.⁴ Den Parlamentariske Forsamlings Komité for Retlige Forhold og Menneskerettigheder udarbejdede på baggrund heraf en rapport, hvori Komitéen konkluderede, at der var et reelt behov for vedtagelsen af bindende regler om beskyttelse af advokatprofessionen.⁵ På baggrund heraf vedtog Europarådets Parlamentariske Forsamling

¹ "*Basic Principles on the Role of Lawyers*" adopted on 7 September 1990 by the Eighth United Nations Congress on the prevention of Crime and the treatment of Offenders. Principperne blev godkendt af FN's generalforsamling i december 1990.

² Se præamblen til FN's "*Basic Principles on the Role of Lawyers*" og Europa-Parlamentets Resolution af 23. Marts 2006 "*on the legal professions and the general interests in the functioning of legal systems*", navnlig resolutions del C, D, og K(1),

³ Recommendation N. R(2000)21 on the freedom of exercise of the profession of lawyer.

⁴ Parliamentary Assembly, Motion for a recommendation "*The case for drafting a European Convention on the profession of lawyer*" Doc. 14181, 13. Oktober 2016.

⁵ Committee on Legal Affairs and Human Rights "*The case for drafting a European convention on the profession of lawyer*", Report, Doc 14453, 15. December 2017, pkt. 7. Komitéen pegede navnlig på en række angreb på advokater, der arbejder i Azerbajdjan, Rusland, Turkiet og i Ukraine, som begrundelse herfor. Herunder eksempler

recommendation 2121 (2018), hvori den officielt opfordrede Ministerkomité til at påbegynde arbejdet med at udarbejde et bindende juridisk instrument vedrørende beskyttelsen af advokatprofessionen. Ministerkomitéen nedsatte herefter en ekspertkomité (CJ-AV), som fik til opgave at forberede et sådant instrument.⁶ Advokatkonventionen udspringer af dette arbejde.

Konventionen blev åbnet for signaturer den 13. maj 2025 for medlemmer af Europarådet, Den Europæiske Union (EU), og Mexico, som havde deltaget i udarbejdelsen af konventionen, jf. dennes artikel 17, stk. 1. Per 10. september 2025 har 18 af Europarådets medlemsstater underskrevet konventionen, herunder Norge, Sverige, Island, Holland, Storbritannien, Frankrig og Luxembourg. Ingen parter har på nuværende tidspunkt ratificeret konventionen. Konvention træder i kraft ved udløbet af en tre-måneders periode efter, at otte parter, heraf seks Europarådsmedlemsstater, har ratificeret den, jf. konventionens artikel 17, stk. 3.

Det følger af advokatkonventionens artikel 18, at stater, der ikke er medlemmer af Europarådet, og som ikke har deltaget i udarbejdelsen af konventionen, kan inviteres til at tiltræde konventionen efter dennes ikrafttræden i overensstemmelse med den procedure herfor, der foreskrives i konventionens artikel 18.⁷ Advokatkonventionen har dermed potentiale til at udvikle sig til en internationalt bindende standard for beskyttelsen af advokatprofessionen.

I det følgende notat foretages en systematisk undersøgelse af advokatkonventionens bestemmelser sammenholdt med gældende dansk ret. Notatet er udarbejdet efter aftale med Advokatsamfundet, og har til formål at tilvejebringe et relevant vidensgrundlag for en eventuel dansk tiltræden af advokatkonventionen.

2. Metodiske overvejelser ved udarbejdelse af notatet

Formålet med notatet er at skabe et klart vidensgrundlag vedrørende rækkevidden af advokatkonventionens forpligtelser sammenholdt med gældende dansk ret. Både indholdet af dansk ret og rækkevidden af de relevante forpligtelser efter advokatkonventionen fastlægges ved hjælp af almindelig retsdogmatisk metode. Det vil sige, at det tilgængelige retskildemateriale er beskrevet, fortolket og systematiseret i overensstemmelse med den almindelige retskildelære.⁸ I overensstemmelse med opdraget er der særligt fokus på områder, hvor der potentielt kan være uoverensstemmelser mellem gældende dansk ret og de forpligtelser, som Danmark vil påtage sig ved en eventuel tiltrædelse. I afsnit 5 sammenfattes notatets konklusioner vedrørende overensstemmelsen mellem gældende dansk ret og de forpligtelser, der følger af advokatkonventionen.

Europarådets konventioner foreligger i to autoritative sprogudgaver – en engelsksproget og en fransksproget. Begge udgaver af Advokatkonventionen er inddraget i arbejdet med notatet,

på strafferetlig forfølgelse af advokater, frihedsberøvelse, ransagninger af kontorer, voldelige overfald og drab, se rapportens pkt. 8-21. Komitéen arbejde blev efterfølgende fulgt op ad en rapport fra European Committee on Legal Co-operation (CDCJ) "*Study on feasibility of a new, binding or non-binding, European legal instrument on the profession of lawyer*", 2020.

⁶ CM/Del/Dec(2021)/1400/10.2., 1400th Meeting 31. March 2021.

⁷ Proceduren herfor er yderligere beskrevet i en informationsnote, der er udgivet sammen med konventionen, Note of Information to Treaty No. 226, Procedure for the accession by States which are not member States of the Council of Europe and which have not participated in the elaboration of the Convention, Maj 2025.

⁸ Se Evald, Jens "*Juridisk teori, metode og videnskab*" (Djøf Forlag, 2024) 3. udgave, s. 203f og Palmer Olsen, Henrik "*Lærebog i Juridisk Metode*" (Djøf Forlag, 2025) 2. udgave, s. 253f.

men der citeres af hensyn til læsevenligheden alene fra den engelske udgave, hvor den franske ikke giver anledning til særlige bemærkninger. Ved fastlæggelsen af konventionens rækkevidde er der særligt lagt vægt på Europarådets *Explanatory Report* (herefter “Den Forklarende Rapport”), som ledsager konventionen.

Der er til brug for arbejdet med notatet indhentet oplysninger fra Civilstyrelsen og Justitsministeriet. Derudover er der til brug afsnittet om retsstillingen i sammenlignelige lande indhentet oplysninger fra justitsministerierne i Norge, Sverige og Island, der alle allerede har underskrevet konventionen. Disse har venligst besvaret, hvordan advokater, advokatsammenslutninger og advokaters professionelle rettigheder er beskyttet i deres nationale retssystemer – og om underskriften af advokatkonventionen giver anledning til overvejelser om lovændringer. Indholdet af disse besvarelser gennemgås i afsnit 6. Det bemærkes, at der ikke er tale om en fuldstændig komparativ analyse af dansk, svensk, norsk og islandsk, men om en indsamling af relevante erfaringer.

3. Europarådets konvention om beskyttelse af advokatprofessionen

Advokatkonventionen er opdelt i fem kapitler. Derudover knytter der sig til Konventionen kapitel III et bilag vedrørende privilegier og immunitet for medlemmer af den ekspertgruppe (*Group of Experts on the Protection of the Profession of Lawyer – GRAVO*), der skal overvåge gennemførelsen af konventionen i medlemsstaterne efter konventionens ikrafttræden.

Konventionens Kapitel I (Artikel 1-3) indeholder bestemmelser om konventionens formål, anvendelsesområde, samt legaldefinitioner på en række begreber, der anvendes i konventionsteksten. Konventionens hovedformål er at styrke advokatprofessionen, advokaters ret til at udøve advokaterhvervet uafhængigt og frie for forskelsbehandling, uberettigede hindringer eller indblanding, samt uden at blive udsat for angreb, trusler, chikane eller intimidering, jf. konventionens artikel 1, stk. 1. Derudover har konventionen til formål at etablere en overvågningsmekanisme for gennemførelse af konventionen, jf. konventionens artikel 1, stk. 2. Konventionens kapitel III vedrørende etableringen af den overvågningsmekanisme (*GRAVO*).

Konventionens Kapitel II (Artikel 4-9) indeholder bestemmelser af materiel karakter. Disse bestemmelser vedrører den beskyttelse, som parterne efter konventionen er forpligtet til at tilvejebringe for at sikre opfyldelsen af konventionens formål. Konventionens artikel 4 vedrører beskyttelsen af advokaters professionelle sammenslutninger. Konventionens artikel 5 vedrører beskyttelsen af advokaters ret til at praktisere. Konventionens artikel 6 vedrører advokaters professionelle rettigheder. Konventionens artikel 7 vedrører advokaters ytringsfrihed. Konventionens artikel 8 vedrører disciplinære sanktioner rettet mod advokater. Konventionens artikel 9 vedrører beskyttende foranstaltninger.

Konventionens Kapitel III (Artikel 10-15) vedrører etableringen af en ekspertgruppe (*GRAVO*), der skal have til opgave at overvåge implementeringen af Advokatkonventionen i de deltagende stater. Kapitlet indeholder regler om valg af medlemmer til *GRAVO*, etableringen af en evalueringsproces, muligheden for *GRAVO*-tilsynsbesøg til relevante medlemsstater, og etableringen af en hasteprocedure ved mistanke om alvorlige overtrædelser af konventionen.

Konventionens Kapitel IV (Artikel 16) vedrører forholdet mellem konventionen og andre internationale juridiske instrumenter.

Konventionens Kapitel V (Artikel 17-24) indeholder en række afsluttende bestemmelser. Disse vedrører blandt andet konventionens ikrafttrædelse, territoriale anvendelsesområde, mulighederne for ændringer og udtræden af konventionen m.v.

4. Lovgivningsmæssige konsekvenser af dansk ratifikation

4.1. Konventionens kapitel I (formål, anvendelsesområde og definitioner)

Konventionens Kapitel I består af bestemmelserne af artiklerne 1-3.

Advokatkonventionens artikel 1 fastlægger det overordnede formål med konventionen. Bestemmelsen antages ikke at stille selvstændige krav til retsstillingen i parternes jurisdiktioner. Det overordnede formål, der udtrykkes i konventionens artikel 1 læst i sammenhæng med præamblen, kan imidlertid spille en rolle ved fortolkningen af konventionens øvrige bestemmelser, jf. også Wienerkonventionen om traktatretten, artikel 31. Af Den Forklarende Rapport, pkt. 11, fremgår det, at opfyldelsen af konventionens formål kan kræve, at parterne enten vedtager specifik lovgivning, iværksætter konkrete tiltag eller i visse tilfælde afstår fra bestemte handlinger.

Advokatkonventionens artikel 2 fastlægger dennes anvendelsesområde. Det følger af artikel 2 stk. 1, at konventionen personelt finder anvendelse på advokater og advokatsammenslutningers professionelle aktiviteter.

Artikel 2, stk. 2 udvider konventionens personelle anvendelsesområde i relation til de rettigheder, der findes i konventionens artikel 5-9 til i visse tilfælde at omfatte aktiviteter, der udøves af advokater fra andre stater.

Advokater fra andre stater kan personelt falde indenfor konventionens anvendelsesområde på to måder. For det første, hvis de er defineret som advokater af en anden kontraherende stat. Det følger af konventionens artikel 20, stk. 1, at de enkelte kontraherende stater senest ved deponering af et ratifikationsinstrument meddeler, hvilke professionelle titler, der defineres som advokater efter deres nationale lovgivning, jf. artikel 3, stk. 1, litra a). For det andet kan advokater fra andre stater omfattes af konventionens beskyttelse, hvis de tilbyder juridisk rådgivning, assistance eller repræsentation i overensstemmelse med national lovgivning, EU-retten eller international lovgivning. Det er imidlertid væsentligt at fastslå, at konventionen kun finder anvendelse på advokater fra andre stater, hvis sådanne advokater *efter national ret er berettigede* til at udøve advokatvirksomhed i den relevante stat. Konventionen indeholder således ikke regler om, i hvilket omfang de kontraherende stater skal give advokater fra andre stater ret til at praktisere på deres område jf. også den forklarende rapport pkt. 14.

I dansk ret følger det af § 1 i bkg 2007 nr. 1431, der er udstedt med hjemmel i retsplejelovens § 130 (herefter RPL), at advokater, der har opnået beskikkelse i en anden EU-medlemsstat, i et EØS-land eller i Schweiz kan udøve advokatvirksomhed i Danmark under deres hjemlands advokattitel.⁹ Sådanne advokater vil personelt være omfattet af advokatkonventionens anvendelsesområde, når de udøver advokatvirksomhed i Danmark. Advokater, der udøver

⁹ Bekendtgørelsen gennemfører Europa-Parlamentet og Rådets direktiv nr. 98/5/EC i dansk ret.

advokatvirksomhed i Danmark under hjemlands advokattitel i henhold til bekendtgørelsen, er underlagt Advokatrådets tilsyn og bestemmelserne i RPL kapitel 14 om ophør af retten til at udøve advokatvirksomhed, jf. bekendtgørelsens § 5 og § 8. Advokater, der udøver advokatvirksomhed under deres hjemlands titel i henhold til bekendtgørelsen, nyder samme beskyttelse af deres professionelle virke, når de virker i Danmark, som advokater der har en dansk advokatbeskikkelse. Advokatkonventionens artikel 2, stk. 2 vurderes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser.

Det følger derudover af Advokatkonventionens artikel 2, stk. 3, litra a), at beskyttelsen af advokaters professionelle rettigheder og ytringsfrihed, jf. konventionens artikel 6 og 7, samt pligten til at beskytte advokater mod fysiske angreb, trusler, chikane eller intimidering, jf. artikel 9, stk. 4, også finder anvendelse på personer, der er blevet frataget deres advokatbeskikkelse i strid med konventionens artikel 5 eller 8.

Det følger af artikel 2, stk. 3, litra b), at beskyttelsen i konventionens artikel 6, artikel 7 og artikel 9, stk. 4, også omfatter personer, der er anerkendt af en international domstol eller tribunal eller et andet organ, der er oprettet af en international organisation, i det omfang de er kompetente til at agere i en sag (*proceedings/une procédure*) foran et sådant organ, når de rådgiver eller handler i forbindelse med en sådan sag.

Et relevant organ, der er etableret af en international organisation, kunne ifølge Den Forklarende Rapport være FN's Menneskerettighedskomiteer jf. Den Forklarende Rapport, pkt. 15. Beskyttelsen i advokatkonventionens artikel 6-7 og 9, stk. 4 vil altså i nogle tilfælde kunne udstrækkes til eksempelvis repræsentanter for en NGO, der rådgiver eller agerer i forbindelse med en klage til en sådan komité. Konventionens beskyttelse udstrækkes imidlertid kun til at omfatte sådanne personer, i det omfang de er anerkendt af den relevante internationale domstol, og udøver aktiviteter, der er snævert knyttet til rådgivning eller andre handlinger i relation til den konkrete sag, i hvilken de har opnået anerkendt status, jf. Den Forklarende Rapports pkt. 15. Konventionens artikel 21, stk. 1 giver mulighed for at tage forbehold for udstrækningen af advokaters professionelle rettigheder, jf. konventionens artikel 6 til personkredsen i artikel 2, stk. 3, litra b). Spørgsmålet om behovet for et dansk forbehold behandles i notatets kapitel 4.2.3.6.

Det følger af Advokatkonventionens artikel 2, stk. 4, at retten til fortrolig kommunikation mellem advokater og klienter, som fastlagt i konventionens artikel 6, stk. 3, litra b og c, og pligten til at beskytte advokater mod fysiske angreb, trusler, chikane eller intimidering, jf. artikel 9, stk. 4, også finder anvendelse for så vidt angår ansatte på advokatkontorer, hvis disse direkte udfører professionelle aktiviteter på vegne af advokater. Det gælder efter Den Forklarende Rapport pkt. 16 eksempelvis advokatsekretærer, IT-medarbejdere, revisorer, men må formentlig også udstrækkes til stud.jur.-ansatte, selvom studentermedhjælpere ikke direkte nævnes i rapporten. Derudover gælder udstrækkes beskyttelsen efter artikel 6, stk. 3, litra b) og c), også til i visse tilfælde at gælde eksterne samarbejdspartnere eksempelvis *cloud services*, der opbevarer fortrolig elektronisk klientkorrespondance på vegne af advokater, jf. Den Forklarende Rapports pkt. 16. Beskyttelsen af kommunikation mellem advokater og klienter efter dansk ret behandles i notatets pkt. 4.2.3.

Pligten til at beskytte advokater mod fysiske angreb, trusler, chikane eller intimidering, jf. Advokatkonventionens artikel 9, stk. 4 finder derudover også anvendelse for så vidt angår ansatte ved advokatsammenslutninger, når disse udøver professionelle aktiviteter, der er knyttet til deres ansættelsesforhold.

Advokatkonventionens artikel 3 definerer en række af konventionens begreber.

I artikel 3, litra a) defineres advokat, som en person, der efter national ret er kvalificeret og autoriseret til at udøve advokatgerningen. Det vil efter dansk ret sige enhver, der er beskikket som advokat efter reglerne i RPL kapitel 12. Beskyttelsen af advokater skal også gælde advokatselskaber og deres ansatte, jf. Den Forklarende Rapports pkt. 17.

I artikel 3, litra b) defineres en ”klient”, som enhver fysisk eller juridisk person, der rådgives, assisteres eller repræsenteres af en advokat. Klienter omfatter også personer, der søger eller får gratis (*pro bono*) rådgivning, assistance eller repræsentation, jf. Den Forklarende Rapports pkt. 18.

I artikel 3, litra c) defineres en ”potentiel klient”, som enhver fysisk eller juridisk person, som indirekte eller direkte søger at blive rådgivet, assisteret eller repræsenteret af en advokat.

I artikel 3, litra d) defineres ”professionel sammenslutning”, som en forening, i hvilken hele eller dele af advokatstanden er medlemmer, og som direkte eller indirekte har et vist ansvar for at organisere eller regulere advokatgerningen i henhold til national lovgivning.¹⁰ Det vil efter dansk ret sige Det Danske Advokatsamfund (Advokatsamfundet), som udgøres af alle danske advokater, jf. RPL § 143, stk. 1, og Advokatrådet, der er Advokatsamfundets bestyrelse, og varetager det almindelige tilsyn med advokater og deres autoriserede fuldmægtige, jf. RPL § 143, stk. 2.

Advokatnævnet oprettes af Advokatsamfundet, jf. RPL § 144, stk. 1. Advokatnævnet er et disciplinært organ, der håndterer klagesager mod advokater, og som kan tildele disse disciplinære sanktioner i form af bøder, tvangsbøder, frakendelse af retten til at drive advokatvirksomhed m.v., jf. reglerne i RPL § 147 b, jf. § 147 c. Advokatnævnet har dermed ikke karakter af en ”professionel sammenslutning” i konventionens forstand. Advokatnævnet er således ikke en organisation, der *repræsenterer* advokater, og til hvilken dele eller hele advokatstanden hører til.

I artikel 3, litra e) defineres ”advokaters professionelle aktiviteter”, som enhver handling, der foretages af en advokat med henblik på forberedelse eller ydelse af rådgivning, bistand eller repræsentation for en klient eller en potentiel klient i forbindelse med fortolkningen eller anvendelsen af dansk, fremmed eller international ret. Det gælder efter bestemmelsen både aktiviteter som advokaten udøver i den stat, hvor disse er repræsenteret, og hvor som helst sådanne aktiviteter ellers udføres, herunder i forbindelse med procedurer for en international domstol eller et organ etableret af en international organisation. Sidste led skal dog forstås i overensstemmelse med advokatkonventionens personelle anvendelsesområde, som defineret i konventionens artikel 2, stk. 2, jf. nærmere ovenfor.

I artikel 3, litra f) defineres ”professionelle sammenslutningers professionelle aktiviteter” som alle handlinger omfattet af konventionens artikel 4, stk. 2. Konventionens artikel 4 vedrører advokatsammenslutningers rettigheder, og behandles nedenfor i notatets afsnit 4.2.1.

¹⁰ Brancheorganisationer for advokater eller advokatfirmaer, der oprettet på privatretligt grundlag eksempelvis Danske Advokater, falder således uden for definition, fordi de ikke efter dansk ret oppebærer nogle særlige forpligtelser i relation til organiseringen eller reguleringen af advokatprofessionen.

I artikel 3, litra g) defineres ”offentlige autoriteter”, som i) regeringen og forvaltningen på nationalt, regionalt og lokalt niveau, ii) som lovgivende organer og domstole, i det omfang de efter national lovgivning udfører administrative funktioner, og iii) som andre fysiske eller juridiske personer, såfremt de udøver administrativ myndighed.

I artikel 3, litra h) præciseres det, at udtrykkene ”fastsat ved lov” (*prescribed by law*) og ”nødvendigt i et demokratisk samfund” (*necessary in a democratic society*) skal forstås i overensstemmelse med de tilsvarende udtryk i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK), som denne fortolkes af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (EMD). Disse begreber optræder i flere centrale bestemmelser i EMRK, herunder artikel 8, stk. 2, 9, stk. 2, 10, stk. 2 og 11, stk. 2, og anvendes almindeligvis som en retlig standard for den proportionalitetsprøvelse, som EMD foretager, når denne vurderer om statslige indgreb i konventionens rettigheder.

Advokatkonventionens artikel 3 vurderes ikke at have selvstændige lovgivningsmæssige konsekvenser.

4.2. Konventionens kapitel II (materielle bestemmelser)

Advokatkonventionens kapitel II er konventionens mest centrale kapitel. Kapitlet indeholder fem artikler, der til sammen danner rammen om de materielle forpligtelser til beskyttelse af advokatprofessionen, som de kontraherende parter påtager sig.

I det følge foretages på den baggrund en systematisk gennemgang af indholdet af hver enkelt af kapitlets bestemmelser sammenholdt med gældende dansk ret.

4.2.1. Artikel 4: Advokaters professionelle sammenslutninger

Advokatkonventionens artikel 4 fastlægger en række krav til de kontraherende parter regulering af advokaters professionelle sammenslutninger, og disses mulighed for at udøve deres aktiviteter. I dansk ret vil de relevante organisationer være Advokatsamfundet og Advokatrådet, der fungerer som Advokatsamfundets bestyrelse, jf. RPL § 143, stk. 2, jf. nærmere ovenfor om definitionen af ”*professional sammenslutning*” i Advokatkonventionens artikel 3, stk. 1, litra d).

Artikel 4 er delt op i fire understykker.

Det fremgår af Artikel 4, stk. 1, at parterne skal sikre, at national ret garanterer, at advokatsammenslutninger er uafhængige, selvstyrende organer.

Advokatsamfundet er ikke en almindelig forening, der er oprettet på privatretligt grundlag, men en reguleret institution, der er oprettet ved lov, jf. RPL § 143, stk. 1.¹¹ Det samme gælder Advokatrådet, der er Advokatsamfundets bestyrelse, og som har til opgave efter retsplejeloven at føre tilsyn med advokater og deres autoriserede fuldmægtige, jf. RPL § 143, stk. 2. Advokatsamfundets vedtægter skal godkendes af Justitsministeren, jf. RPL § 143, stk. 10.¹²

¹¹ Se fra forarbejderne Ft. 2006-07, Tillæg A, s 5468, 2. spalte.

¹² På same måde godkender Justitsministeren de af Advokatsamfundet udarbejdede midler om advokaters pligter emd hensyn til behandlingen af betroede midler m.v. (klientkontovedtægten), jf. RPL § 127.

Det faktum, at Advokatsamfundet er oprettet på offentligretligt grundlag eller, at Justitsministeren formelt godkender Advokatsamfundets vedtægter, er ikke i sig selv i strid med konventionens krav om uafhængighed og selvstyre, jf. Den Forklarende Rapports pkt. 26. Det afgørende efter konventionen er, at advokatsammenslutninger reelt kan udøve deres aktiviteter uden statslig indblanding.

Af Artikel 4, stk. 1, 2. pkt. fremgår det, at valg til advokatsammenslutningers ledende organ(er) (*executive bodies*) skal foregå i overensstemmelse med de herom fastsatte regler og uden ekstern indblanding.

Ledende organ (*executive bodies*) må i en dansk-retlig kontekst forstås som Advokatrådet, der virker som Advokatsamfundets bestyrelse, jf. RPL § 143, stk. 2, og som repræsenterer Advokatsamfundet indadtil og udadtil jf. vedtægt for Det Danske Advokatsamfund (herefter advokatvedtægten) § 12.¹³

Valg til Advokatrådet sker i overensstemmelse med reglerne i Advokatvedtægtens §§ 13-14. Det følger af advokatvedtægten, at formanden for Advokatrådet, samt formandens 1. og 2. stedfortræder, vælges blandt *alle advokater* ved en elektronisk afstemning, jf. advokatvedtægtens § 13, stk. 2, jf. dog § 14, stk. 8. Valget af formand sker ved absolut stemmeflertal, således at der foretages omvalg mellem de *to* kandidater, der har fået flest stemmer, hvis ingen kandidat opnår absolut flertal i første stemmerunde. Formanden og dennes stedfortrædere vælges for en fireårig periode med mulighed for genvalg én gang for en toårig periode, jf. advokatvedtægtens § 13, stk. 3. Advokatvedtægten indeholder endvidere regler om tidspunkt for valghandlingen og offentliggørelse heraf, jf. § 14, stk. 2- stk. 7.

De øvrige 14 medlemmer af Advokatrådet samt en 1. og en 2. stedfortræder vælges blandt advokaterne i de enkelte advokatkedse efter fordelingsnøglen i advokatvedtægtens § 15, stk. 1. De nærmere regler om valg af disse, offentliggørelse af tidspunkt for valghandlingen m.v. findes i advokatvedtægtens § 15 stk. 2- stk. 5 og § 16. I advokatvedtægtens §§ 18-20 findes regler om valg af Advokatrådets næstformand, samt om proceduren i tilfælde af et medlems udtræden, tab af valgbarhed, død, sygdom eller andet vedvarende, kortere eller længere forfald.

Valg til Advokatrådet herunder valg af Advokatrådets formand sker således demokratisk blandt Advokatsamfundets medlemmer på baggrund af klare regler, der er fastsat på forhånd og uden ekstern indblanding. Reglerne om valg til Advokatrådet herunder valg af Advokatrådets formand vurderes på den baggrund at være i overensstemmelse med kravene i konventionens artikel 4, stk. 1, 2. pkt.

Af artikel 4, stk. 2 følger det, at parterne skal sikre, at advokatsammenslutninger kan, a) promovere og repræsentere advokaters interesser og deres profession, b) promovere og forsvare advokaters uafhængighed og deres rolle i samfundet, c) uddybe professionelle standarder for god advokatskik og promovere overholdelsen af disse i overensstemmelse med konventionen, d) promovere adgangen til advokatprofessionen og den fortsatte uddannelse og træning af advokater, e) samarbejde med advokater, andre professionelle organisationer, internationale organisationer og NGO'er om retlige spørgsmål og spørgsmål om rettens anvendelse, herunder promovering og beskyttelse advokaters rolle, f) og promoverer advokaters velfærd samt assisterer dem og deres familie, når dette er nødvendigt.

¹³ Advokatsamfundets senest opdaterede vedtægter findes som Bilag 1 til bekendtgørelse 2024, nr. 1631 om godkendelse af vedtægt for Det Danske Advokatsamfund.

Det følger af § 1 i advokatvedtægten, at Advokatsamfundet har til formål: “1) at værne om advokaters uafhængighed og integritet, 2) at påse og håndhæve opfyldelsen af de pligter, der påhviler advokater 3) at sikre advokaters faglige kompetence, og 4) at virke til gavn for det danske retssamfund.” Det er Advokatrådets opgave som Advokatsamfundets bestyrelse, at repræsenterer Advokatsamfundet udadtil og indadtil, jf. advokatvedtægtens § 12.

Advokatrådets opgaver uddybes i advokatvedtægtens §§ 21-38. Det følger blandt andet heraf, at Advokatrådet kan bistå en advokat, hvis uafhængighed eller integritet kommer under pres, herunder ved kontakt til myndigheder eller ved bistand i forbindelse med en retssag, jf. § 22, stk. 2. Ligesom Advokatrådet på almindelig vis arbejder for at fremme retssikkerheden og adgangen til kvalificeret, uafhængig og fortrolig advokatbistand m.v.. Derudover fremgår det af advokatvedtægten, at Advokatrådet forestår den teoretiske grunduddannelse, eksamen og den praktiske prøve i retssagsbehandling med henblik på at opnå beskikkelse som advokat, jf. § 23¹⁴, fastlægger og udarbejder vejledende retningslinjer for “god advokatskik”, jf. § 25, og kan afgive responsum herom, jf. § 26. Endelig fremgår det af vedtægerne, at Advokatrådet er medlem af organisationen af europæiske advokatråd (CCBE) og det internationale advokatsamfund (*International Bar Association*), og har mulighed for at deltage i andre internationale organisationer og sammenslutninger, jf. advokatvedtægtens § 34, stk. 1 og stk. 2.

Det er min vurdering, at de opgaver, som Advokatrådet varetager efter advokatvedtægtens §§ 21-38 sammenholdt med advokatvedtægtens § 1 og navnlig de ovenfor fremhævede opgaver, i hovedtræk svarer til de opgaver, der oplistes i Advokatkonventionens artikel 2, stk. 2. Advokatvedtægten er godkendt af Justitsministeren, jf. RPL § 143, stk. 10, og understøttes altså som sådan af staten.

Det bemærkes derudover, at parterne ikke i alle tilfælde forpligtes til at tage positive skridt til eksempelvis at lovfæste de rettigheder, der følger af Advokatkonventionen. I mange tilfælde kan parternes forpligtelser således opfyldes ved, at parterne respekterer advokater og advokatsammenslutningers mulighed for at udføre deres konventionsbeskyttede opgaver, og undlader at foretage handlinger, der griber ind i disse, jf. Den Forklarende Rapports pkt. 25. Det er på den baggrund min vurdering, at dansk ret i tilstrækkelig grad understøtter Advokatrådets muligheder for at udføre de opgaver, der listes i artikel 4, stk. 2.

Det bemærkes dog, at det ved en eventuel dansk tiltrædelse af Advokatkonventionen kan overvejes, om der bør indføres en direkte henvisning i advokatvedtægten i afsnittet om Advokatrådets opgaver til de opgaver, der oplistes i Advokatkonventionens artikel 4, stk. 2.

Af artikel 4, stk. 3 følger det, at parterne skal sikre, at advokatsammenslutninger effektivt bliver hørt i passende tid (*timely/en temps utile*) vedrørende forslag om ændring af lovgivningen eller administrative regler, der direkte påvirker advokaters professionelle aktiviteter eller reguleringen af advokatprofessionen.

I dansk ret følger det af Vejledning om Lovkvalitet pkt. 9, at der ”som – som altovervejende hovedregel – foretages offentlig høring over udkast til lovforslag”. Både almindelig lovgivning og hastelovgivning sendes som udgangspunkt i offentlig høring. Høringsfristen er under normale omstændigheder fire uger, jf. Vejledning om Lovkvalitet pkt. 9.1.2. Det fremgår ikke af Vejledning om Lovkvalitet, hvilke organisationer, der normalt høres. I stedet anføres det,

¹⁴ Se også RPL § 119, stk. 5.

”at alle myndigheder, organisationer m.v., der – praktisk eller mere principielt eller ideelt – vil blive berørt af lovforslaget, bør høres.”, jf. Vejledning om Lovkvalitet pkt. 9.1.3. Vejledningen må fortolkes sådan, at Advokatsamfundet/Advokatrådet som minimum bør høres i spørgsmål, der vedrører advokaters professionelle aktiviteter eller regulering af advokatprofessionen. I praksis optræder Advokatrådet som høringspart i en meget lang række offentlige høringer, og det må antages, at Advokatrådet høres ved alle spørgsmål, der direkte påvirker advokaters professionelle aktiviteter eller reguleringen af advokatprofessionen.¹⁵

Det følger derudover af § 30 i advokatvedtægten, at ”Advokatrådet deltager på et partipolitisk og fordelingsmæssigt neutralt grundlag i lovforberedende arbejde m.v. og kan tage initiativer med henblik på at sikre respekt for grundlæggende rettigheder, overholdelse af retsstatsprincippet og en sikker retsanvendelse.” Det er således en del af Advokatrådets opgaver at deltage i lovforberedende arbejde. Dette sker blandt andet ved afgivning af høringssvar. Advokatrådets høringssvar kan findes på Advokatsamfundet hjemmeside.¹⁶

Advokatkonventionens artikel 4, stk. 3 vurderes på baggrund af ovenstående ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser.

Af artikel 4, stk. 4 følger det, at parterne skal sikre, at ethvert krav om tilhørsforhold til en professionel sammenslutning af advokater udformes på en sådan måde, at advokater ikke forhindres i at stifte eller deltage i andre foreninger med henblik på at promovere deres professionelle interesser og aktiviteter.

I dansk ret følger det af RPL § 143, stk. 1, at medlemskab af Advokatsamfundet er pligtmæssigt for alle advokater med advokatbeskikkelse.¹⁷ Det pligtmæssige medlemskab af Advokatsamfundet er imidlertid ikke til hinder for, at advokater organiserer sig i andre grupperinger eller brancheorganisationer, der oprettes på privatretligt grundlag. Foreningsfriheden er i dansk ret beskyttet i Grundlovens § 78 og i EMRK artikel 11, der begge gælder for advokater.¹⁸ Derudover følger det af lov om foreningsfrihed på arbejdsmarkedet, at en arbejdsgiver ikke må undlade at ansætte en ansøger eller afskedige en lønmodtager, fordi denne er/eller ikke er medlem af en bestemt forening, jf. lovens §§ 1 og 2. Der findes i øvrigt ikke lovgivning eller andre typer af regulering, der hindrer advokaters engagement og medlemskab i brancheorganisationer eller andre foreninger, der er oprettet på privatretligt grundlag. Det står således advokater frit for at være medlemmer af eksempelvis brancheforeningen Danske Advokater, eller de specialforeninger der er tilknyttet Danske Advokater, parallelt med deres pligtmæssige medlemskab af Advokatsamfundet.¹⁹

¹⁵ Se også Andersen, Mads Bryde og Petersen, Lars Lindencrone ”Advokatretten” (Ex Tuto, 2022) 2. udgave, s. 159, hvor det anføres, at der består et nært samarbejde mellem Advokatsamfundet og Justitsministeriet vedrørende forslag til regelinitiativer m.v.

¹⁶ <https://www.advokatsamfundet.dk/om-advokatsamfundet/advokatrådet/horingssvar-liste/?page=8>. En optælling herfra viser, at Advokatrådet afgav 44 høringssvar i 2024.

¹⁷ Det pligtmæssige medlemskab gælder også advokater, der som statsborger i en EU-, eller EØS-medlemsstat eller Schweiz varigt udøver advokatvirksomhed i Danmark under sit hjemlands titel, jf. RPL § 143, stk. 1, jf. advokatvedtægten § 3, stk. 1.

¹⁸ Det blev ved den seneste større revision af retsplejelovens regler om advokatvirksomhed overvejet at ophæve det pligtmæssige medlemskab af Advokatsamfundet. Advokatudvalgets flertal anbefalede dog at bevare det pligtmæssige medlemskab. På baggrund af udvalgets anbefalinger ved den efterfølgende revision fastslået i RPL § 143, stk. 1, at ”Advokatsamfundet fremover ikke anses for en forening, men en ved lov oprettet og reguleret institution”, jf. Betænkning nr. 1479/2006 om Retsplejelovens regler om advokater, s. 22.

¹⁹ Se Andersen, Mads Bryde og Petersen, Lars Lindencrone ”Advokatretten” (Ex Tuto, 2022) 2. udgave s. 173ff.

Advokatkonventionens artikel 4, stk. 4 vurderes på baggrund af ovenstående ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser.

4.2.2. Artikel 5 Retten til at praktisere

Advokatkonventionens artikel 5 vedrører retten til at praktisere som advokat. Artikel 5 er delt op i to understykker.

Det følger af artikel 5, stk. 1, at parterne skal sikre, at reglerne om tildeling, fortsat autorisation og gentildeling af retten til at udøve advokatvirksomhed er hjemlet i lovgivningen.

Den engelske udgave benytter udtrykket ”*prescribed by law*”, mens den franske sprogudgave skriver ”*prévus par la loi*”. Hermed svarer terminologien til formuleringen af legalitetskravet i EMRK’s bestemmelser, jf. også advokatkonventionens artikel 3, litra h). Det følger af EMD’s praksis, at legalitetskravet kan opfyldes af ”retsregler af trinlavere niveau end egentlig lov, uskreven ret samt retspraksis.”²⁰ Det er dermed ikke et krav efter advokatkonventionens artikel 5, stk. 1, at den samlede regulering om tildeling, fortsat autorisation og gentildeling af retten til at udøve advokatvirksomhed skal fremgå af formel lovgivning.²¹

Af artikel 5, stk. 1, litra a) følger det, at reglerne, om tildeling, fortsat autorisation og gentildeling af retten til at udøve advokatvirksomhed, skal være baseret på objektive, relevante og transparente kriterier, der anvendes gennem en retfærdig proces. Af artikel 5, stk. 1, litra b) følger det, at reglerne ikke må være genstand for diskrimination af nogen årsag, der er forbudt gennem EMD’s praksis. Det følger af Den Forklarende Rapport, at bestemmelsen i artikel 5, stk. 1, litra b) ikke er til hinder for, at der i national ret stilles krav om, at retsprocesser skal føres på et bestemt sprog, eller at retlige dokumenter skal udfærdiges på et bestemt sprog, jf. Den Forklarende Rapport pkt. 31.

I dansk ret findes reglerne om beskikkelse som advokat og udøvelse af advokatvirksomhed i RPL kapitel 12, mens reglerne om ophør af retten til at udøve advokatvirksomhed findes i RPL kapitel 14.

Af RPL § 119, stk. 2 følger de betingelser, der skal være opfyldt for, at en person kan opnå beskikkelse som advokat. Betingelserne er kumulative. Det følger af bestemmelsen, at enhver har ret til at få beskikkelse som advokat, hvis de 1) er myndige, og ikke er under værgemål efter værgemålslovens § 5 eller under samværgemål efter værgemålslovens § 7, 2) ikke er under rekonstruktionsbehandling eller konkurs, 3) har bestået dansk juridisk bachelor- og kandidateksamen, jf. dog RPL § 135 a, 4) i mindst 3 år har været i praktisk juridisk virksomhed, jf. bestemmelsens stk. 3 og 4, og 5) har gennemført en teoretisk grunduddannelse og bestået en eksamen i forhold af særlig betydning for advokaterhvervet samt bestået en praktisk prøve i retssagsbehandling.²²

²⁰ Kjølbros, Jon Fridrik ”*Den Europæiske Menneskerettighedskonvention for praktikere*” (Djøf Forlag, 2023) 6. udgave, s. 838.

²¹ I dansk ret følger det af grundlovens § 61, at den dømmende magts udøvelse kun kan ordnes ved lov. Bestemmelsen antages at medføre et delegationsforbud, hvorefter kompetencen til at fastsætte regler om rettens pleje kun i begrænset omfang kan delegeres.

²² Reglerne om den advokatuddannelsen, den skriftlige advokateksamen, retssagssprøven og obligatorisk efteruddannelse fastlægges af justitsministeren, jf. RPL § 119, stk. 5. Det er Advokatsamfundet, der forestår den teoretiske grunduddannelse, eksamen og den praktiske prøve i retssagsbehandling. Det er Retten, der vurderer om

Kravet om bestået dansk juridisk bachelor- og kandidateksamen i RPL § 119, stk. 2, nr. 3 modificeres af RPL § 135 a.²³ Det følger af bestemmelsen, at personer, der har opnået en juridisk bachelor- og kandidateksamen i en EU-medlemsstat eller i et land, hvormed Fællesskabet har indgået aftale, kan ansøge om at opnå advokatbeskikkelse i Danmark. Opnåelse heraf kræver indledningsvist, at ansøgerens udenlandske juridiske eksamen vurderes til at være på et niveau, der svarer til niveauet for en dansk juridisk bachelor- og kandidateksamen, hvis dette vurderes at være tilfældet, kan Justitsministeren fastsætte en prøvetid, som betingelse for ansøgerens autorisation. Prøvetiden skal sikre, at ansøgeren har det fornødne kendskab til dansk procesret samt behersker dansk sprog på et sådant niveau, at ansøgeren kan gennemføre en hovedforhandling på forsvarlig vis.

Det følger af bestemmelsens 2. punktum, at det samme gør sig gældende for personer med en udenlandsk juridisk bacheloreksamen, der har bestået kandidateksamen i Danmark, og for personer, der har bestået en juridisk bachelor- eller kandidateksamen i Storbritannien og Nordirland, når uddannelsen er påbegyndt senest den 31. januar 2020.

Derudover følger det af § 11 og § 12 i bkg 2007 nr. 1431, om EU-advokaters etablering her i landet m.v., at en advokat, der under sit hjemlands titel efter bekendtgørelsens regler faktisk og regelmæssigt har beskæftiget sig med det danske retssystem, herunder EU-ret, eller udøvet advokatvirksomhed i Danmark i mindst 3 år, kan fritages for kravet om prøvetid.

Kravet om bestået dansk juridisk bachelor- og kandidateksamen varetager hensynet til, at ansøgeren har et fornødent kendskab til dansk ret og det danske sprog.²⁴ Det synes naturligt og sagligt at kræve, at advokater, der virker i Danmark, skal have et generelt og indgående kendskab til indholdet af dansk ret og det danske sprog, herunder henset til, at retssproget i Danmark er dansk, jf. RPL § 149, stk. 1. Kravet om dansk juridisk bachelor- og kandidateksamen er således sagligt begrundet, og er ikke udtryk for, at adgangen til advokatbeskikkelse begrænses på baggrund af usaglige eller diskriminerende hensyn, jf. også Den Forklarende Rapports pkt. 31. Dette understreges også af, at kravet konkret kan fraviges for så vidt angår ansøgere fra andre EU-medlemsstater eller lande, som EU har indgået aftale med, efter reglerne i RPL § 135 a eller bkg 2007 nr. 1431 § 11 og § 12.

Personer, der opfylder betingelserne i RPL § 119, stk. 2 har som udgangspunkt ret til advokatbeskikkelse.²⁵ Det følger imidlertid af RPL § 121, stk. 1, at beskikkelse kan nægtes, hvis ansøgeren *”er dømt for strafbart forhold, såfremt forholdet begrundet en nærliggende fare for misbrug af adgangen til at udøve advokatvirksomhed eller gør den pågældende uværdig til den agtelse og tillid, der må kræves til udøvelse af advokatvirksomhed.”* Det følger af straffelovens § 78, stk. 3, at anklagemyndigheden på begæring enten af den, der har fået afslag på ansøgning om sådan autorisation eller af vedkommende myndighed, indbringer spørgsmålet herom for retten.

en retssag er egnet til at udgøre den praktiske prøve i retssagsbehandling. Se nærmere herom Bülow, Jens-Christian m.fl. *”Kommenteret Retsplejelov Bind I - §§ 1 – 223 b”* (Djøf Forlag, 2024) 11. udgave s. 359ff.

²³ For så vidt angår bachelor- og kandidateksamen fra Ilisimatusarfik (Grønlands Universitet) følger det af Skrivelse nr. 9471 af 11. juni 2025, at en sådan er sidestillet med en juridisk eksamen fra et universitet i Danmark. Det samme gælder for en juridisk eksamen fra Færøernes universitet, jf. Skrivelse nr. 9266 af 14. maj 2022.

²⁴ Bülow, Jens-Christian m.fl. *”Kommenteret Retsplejelov Bind I - §§ 1 – 223 b”* (Djøf Forlag, 2024) 11. udgave s. 356.

²⁵ Se også Bülow, Jens-Christian m.fl. *”Kommenteret Retsplejelov Bind I - §§ 1 – 223 b”* (Djøf Forlag, 2024) 11. udgave, s. 355f.

Af RPL § 121, stk. 2 følger det, at beskikkelse endvidere kan nægtes den, ”der i stilling eller erhverv har udvist en sådan adfærd, at der er grund til at antage, at den pågældende ikke vil udøve advokatvirksomhed på en forsvarlig måde.” RPL § 121, stk. 2 giver således mulighed for at nægte advokatbeskikkelse på baggrund af handlinger, der ikke har medført strafferetlig tiltale.²⁶ Efter sin ordlyd overlader bestemmelsen myndighederne (*Civilstyrelsen*) et bredt skøn til at nægte beskikkelse. Det kan overvejes om en sådan bred hjemmel til at nægte beskikkelse er i overensstemmelse med konventionens krav om objektive, relevante og transparente kriterier for tildeling, fortsat autorisation og gentildeling af retten til at udøve advokatvirksomhed. Civilstyrelsen har til udarbejdelsen af dette notat oplyst, at bestemmelsen bruges meget sjældent i praksis, og kun hvor der er en kumulation af omstændigheder, der giver anledning til berettiget tvivl, om ansøgeren vil kunne udøve advokatvirksomhed på forsvarlig måde. Det kunne eksempelvis være en situation, hvor ansøgeren er dømt for flere strafbare forhold, der ikke individuelt har givet anledning til rettighedsfrakendelse eller nægtelse af beskikkelse, jf. § 121, stk. 1., jf. straffelovens § 78.²⁷ Det bemærkes, at Civilstyrelsens afgørelser er underlagt almindelige forvaltningsretlige principper om saglighed, lighed, pligtmæssigt skøn og proportionalitet. I forbindelse med genudlevering af beskikkelsen vil der i den forbindelse kunne lægges vægt på tidligere kendelser fra Advokatnævnet.²⁸ Forudsat, at bestemmelsens anvendelsesområde fortolkes indskrænkende, således at bestemmelsen alene anvendes, i situationer hvor ansøgerens adfærd giver berettiget grund for at antage, at den pågældende ikke vil udøve advokatvirksomhed på en forsvarlig måde, vurderes det på den baggrund, at bestemmelsen ikke rejser problemer i relation til Advokatkonventionens krav.

Af RPL § 121, stk. 3 følger det, at beskikkelse derudover kan nægtes den, der har betydelig forfalden gæld til det offentlige, hvorved forstås beløb i størrelsesordenen 50.000 kroner eller derover. Det forudsættes i forarbejderne, at bestemmelsen kun finder anvendelse, hvis gælden vedrører virksomhed i henhold til en tidligere beskikkelse som advokat. Bestemmelsen er således kun relevant ved genudlevering af beskikkelsen.²⁹

Af RPL § 121, stk. 4 følger det, at afslag af RPL § 121, stk. 2 eller 3 kan forlanges indbragt for retten. Sagen anlægges af justitsministeren i den borgerlige retsplejes former.³⁰

Af RPL § 122 følger det, at advokatvirksomhed ikke kan forenes med en juridisk stilling ved domstolene, anklagemyndigheden eller politiet, eller med nogen stilling i offentlig tjeneste medmindre justitsministeren i særlige tilfælde gør undtagelse herfra, jf. RPL § 122, stk. 2.

For så vidt angår ”fortsat autorisation” følger det af RPL § 137, at betingelserne i RPL § 119, stk. 2, nr. 1 og 2 finder anvendelse under hele autorisationsperioden. Retten til at udøve advokatvirksomhed bortfalder således automatisk, hvis pågældende advokat kommer under værgemål eller samværgemål, jf. værgemålslovens § 5 og § 7, eller rekonstruktionsbehandling

²⁶ Bülow, Jens-Christian m.fl. “*Kommenteret Retsplejelov Bind I - §§ 1 – 223 b*” (Djøf Forlag, 2024) 11. udgave s. 364.

²⁷ I trykt retspraksis findes to domme fra Højesteret vedrørende samme sag, U.2001.529 H og U.2008.422/H, hvor en person blev nægtet beskikkelse på baggrund af en række sigtelser og ringeagtstytringer af særdeles grov karakter, der over en længere periode og uden rimelig grund var fremsat over for forskellige myndigheder.

²⁸ Bülow, Jens-Christian m.fl. “*Kommenteret Retsplejelov Bind I - §§ 1 – 223 b*” (Djøf Forlag, 2024) 11. udgave s. 364.

²⁹ Se Ft. 1991-92, Tillæg A, sp. 1754 og nærmere Bülow, Jens-Christian m.fl. “*Kommenteret Retsplejelov Bind I - §§ 1 – 223 b*” (Djøf Forlag, 2024) 11. udgave s. 364f.

³⁰ Afslag på baggrund af en straffedom vil, som nævnt ovenfor, kunne forlanges indbragt for retten af anklagemyndigheden i strafferetsplejens former, jf. straffelovens § 78, stk. 3, jf. RPL § 121, stk. 1.

eller konkurs.³¹ Derudover følger det af RPL § 138, at retten til at udøve advokatvirksomhed kan frakendes under en straffesag, jf. straffelovens § 79, hvis forholdet *”begrunder en nærliggende fare for misbrug af stillingen eller gør den pågældende uværdig til den agtelse og tillid, der må kræves til udøvelse af advokatvirksomhed.”* De situationer, hvor der kan ske frakendelse af retten til at udøve advokatbeskikkelse jf. RPL § 138, stk. 1 svarer således til de situationer, hvor der kan gives afslag på beskikkelse, jf. RPL § 121, stk. 1. Det forudsættes, at myndighederne af hensyn til advokatstandens uafhængighed vil være tilbageholdende med at nedlægge påstand om frakendelse af retten til at udøve advokatvirksomhed efter RPL § 138 medmindre betingelserne herfor åbenlyst er opfyldt.³²

Af RPL § 139, stk. 1 fremgår det, at retten til at udøve advokatvirksomhed endvidere kan frakendes ved dom, hvis det som følge af advokatens sindssygdом skønnes uforsvarligt, at vedkommende fortsat udøver advokatvirksomhed. Ligesom retten til at udøve advokatvirksomhed kan frakendes ved dom, hvis advokaten har betydelig forfalden gæld til det offentlige, hvorved forstås beløb i størrelsesordenen 100.000 kroner og derover. Gælden skal, ligesom gælden efter RPL § 121, stk. 3, vedrøre den virksomhed, hvortil autorisationen er udstedt. Sager om frakendelse af retten til at udøve advokatvirksomhed efter RPL § 139 indbringes for retten af justitsministeren, og føres i den borgerlige retsplejes former. For så vidt angår frakendelse på grund af advokatens sindssygdом, kan der ske foreløbig frakendelse, når dette er nødvendigt for at afværge formuetab for advokatens klienter.

For så vidt angår gentildeling af advokatbeskikkelse følger det af RPL § 141, at betingelserne i RPL §§ 119 og 121 skal være opfyldt, hvis justitsministeren skal genudlevere en deponeret advokatbeskikkelse. Derudover følger det af RPL § 140, stk. 2, at en person, hvis ret til at udøve advokatvirksomhed er bortfaldet eller frakendt, skal have genudleveret sin advokatbeskikkelse på begæring, når denne på ny er berettiget til at udøve advokatvirksomhed. Det fremgår dog af RPL § 140, stk. 3, at genudlevering kan nægtes, hvis retten til at udøve advokatvirksomhed er bortfaldet som følge af konkurs, jf. RPL § 137, jf. § 119, stk. 1, nr. 2, og der efter konkursboets afslutning fortsat består anmeldte krav, som kan gøres gældende imod den pågældende.

Reglerne om tildeling, forsat autorisation og gentildeling af retten til at udøve advokatvirksomhed er fastsat direkte i retsplejeloven, og opfylder dermed det legalitetskrav, der følger af advokatkonventionens artikel 5, stk. 1.

Tildeling af advokatbeskikkelse, kravene til forsat autorisation og genudlevering af advokatbeskikkelse sker på baggrund af objektive, relevante og transparente kriterier, der kun i begrænset omfang overlader myndighederne et skøn ved afgørelse af sager herom. Dansk ret vurderes på den baggrund at være i overensstemmelse med kravene i Advokatkonventionens artikel 5, stk. 1, litra a). Det bemærkes, at det forudsættes, at den brede hjemmel i retsplejelovens § 121, stk. 2 til at nægte advokatbeskikkelse, fortolkes indskrænkende, og anvendes i overensstemmelse med almindelige forvaltningsretlige principper om saglighed, lighed, pligtmæssigt skøn og proportionalitet.

Tildeling af advokatbeskikkelse, kravene til forsat autorisation og genudlevering af advokatbeskikkelsen efter deponering eller frakendelse er ikke genstand for diskrimination på

³¹ Bülow, Jens-Christian m.fl. *”Kommenteret Retsplejelov Bind I - §§ 1 – 223 b”* (Djøf Forlag, 2024) 11. udgave s. 418.

³² Bülow, Jens-Christian m.fl. *”Kommenteret Retsplejelov Bind I - §§ 1 – 223 b”* (Djøf Forlag, 2024) 11. udgave s. 418.

en måde, der er i uoverensstemmelse med de forbud, der fremgår af EMD's praksis. Dansk ret vurderes således at være i overensstemmelse med advokatkonventionens artikel 5, stk. 1, litra b). Det bemærkes i den forbindelse, at kravet om bestået dansk juridisk bachelor- og kandidateksamen i RPL § 119, stk. 2, nr. 3, er et sagligt krav, der varetager et naturligt hensyn til at danske advokater bør have kendskab til indholdet af dansk ret og det danske sprog.

De følger af advokatkonventionens artikel 5, stk. 2, parterne skal sikre, at beslutninger vedrørende tildeling, fortsat autorisation og gentildeling af retten til at udøve advokatvirksomhed træffes af en professionel sammenslutning af advokater eller et andet uafhængigt organ, og at beslutninger herom kan prøves ved en uafhængig domstol, der er oprettet ved lov. Bestemmelsen er ikke til hinder for at tildeling af retten til at udøve advokatvirksomhed forstås af en myndighed (*regulatory body*), så længe beslutninger herom ikke er genstand for nogen form for politisk indflydelse, jf. Den Forklarende Rapports pkt. 33.

Det følger af RPL § 119, stk. 1, at advokater beskikkes af justitsministeren. Ligesom justitsministeren træffer afgørelse om fastsættelse af prøvetid som betingelse for autorisation efter RPL § 135 a, og giver dispensation til udøvelse af advokatvirksomhed for personer i offentlig tjeneste, jf. RPL § 122, stk. 2. Det er derudover i en række situationer justitsministerens ansvar at indbringe sager vedrørende afslag på beskikkelse eller frakendelse af retten til at udøve advokatvirksomhed for domstolene, jf. RPL § 121, stk. 4 og reglerne i RPL kapitel 14. Kompetencen til at træffe afgørelse i sådanne sager er imidlertid overført til Civilstyrelsen ved Cirkulæreskrivelse nr. 11201 af 12. august 2015 om overførelse til Civilstyrelsen af kompetencen til at træffe afgørelse i konkrete sager på advokatområdet. Civilstyrelsen vurderes at kunne anses for en "*regulatory body*" i overensstemmelse med Den Forklarende Rapports pkt. 33.

Civilstyrelsen er formelt underlagt Justitsministeriet, men Justitsministeriet udøver i praksis ikke nogen politisk indflydelse på Civilstyrelsens tildeling af advokatbeskikkelse. Risikoen for magtmisbrug er yderligere begrænset ved, at Civilstyrelsen kun er tillagt et meget begrænset skøn ved tildeling af advokatbeskikkelse. En ansøger har således *ret* til at få advokatbeskikkelse, hvis denne opfylder de objektive kriterier i RPL § 119, stk. 2, og nægtelsesgrundene i RPL § 121 ikke finder anvendelse.

Civilstyrelsens afslag på tildeling af advokatbeskikkelse eller genbeskikkelse kan indbringes for domstolene. I det omfang afgørelsen sker på baggrund af nægtelsesgrundene i RPL § 121, har ansøger en særlig adgang til domstolsprøvelse, jf. straffelovens § 78, stk. 3 eller RPL § 121, stk. 4. I det omfang afslaget gives med den begrundelse, at ansøgeren ikke opfylder de formelle krav i RPL § 119, kan ansøgeren af egen drift indbringe sagen for domstolene med hjemmel i grundlovens § 63. I begge tilfælde er der således adgang til domstolsprøvelse. Forskellen i adgangen til domstolsprøvelse ved afslag på advokatbeskikkelse efter henholdsvis RPL § 119, stk. 2 og RPL § 121 synes at være sagligt begrundet, fordi risikoen for misbrug er størst, hvis afslaget på beskikkelse eller genbeskikkelse gives på baggrund af de skønmæssige regler i RPL § 121 og ikke efter de objektive kriterier i RPL § 119, stk. 2. Beslutninger om frakendelse af retten til at udøve advokatvirksomhed på baggrund af RPL § 138 og § 139 træffes af Retten.

Dansk ret vurderes på den baggrund at være i overensstemmelse med Advokatkonventionens artikel 5, stk. 2.

Det bemærkes dog, at det på trods heraf stemmer vanskeligt overens med ordlyden af konventionens artikel 5, stk. 2, at beslutninger om tildeling af advokatbeskikkelse efter

retsplejelovens ordlyd formelt tildeles af justitsministeren. Konventionens overordnede formål er at styrke advokaters uafhængighed. Det kan på den baggrund forekomme vanskeligt at forklare, ikke mindst til stater, der ikke har samme tradition som Danmark for et frit og politisk uafhængigt advokaterhverv, at justitsministeren formelt har direkte indflydelse på beskikkelse af advokater. Det kan derfor overvejes, om der i forbindelse med en eventuel dansk tiltrædelse af Advokatkonventionen bør igangsættes et udvalgsarbejde, der kan foretage en samlet vurdering af reglerne i dansk ret om beskikkelse og genbeskikkelse af advokater.³³ Et sådant arbejde er imidlertid ikke en forudsætning for dansk deltagelse i konventionen, jf. ovenstående redegørelse.

Sammenfattende vurderes Advokatkonventionens artikel 5 dermed ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser.

4.2.3. Artikel 6 Advokaters professionelle rettigheder

Advokatkonventionens artikel 6 vedrører advokaters professionelle rettigheder. Bestemmelsen er helt central i relation til konventionens overordnede formål – at styrke det internationale juridiske rammeværk for beskyttelse af retten til at praktisere som advokat.

Bestemmelsen er opdelt i fem understykker. I det følgende behandles indledningsvist muligheden for efter konventionen at gøre indgreb i de rettigheder, der fastlægges i konventionens artikel 6. Derefter foretages en systematisk gennemgang af de rettigheder, der fastlægges i artikel 6, sammenholdt med indholdet af gældende dansk ret.

Afslutningsvist overvejes det, hvilken betydning det har, at beskyttelsen i artikel 6 af advokaters professionelle rettigheder efter konventionens artikel 2, stk. 3, litra b), udstrækkes til at omfatte personer, der er anerkendt af en international domstol eller tribunal eller et andet organ, der er oprettet af en international organisation, i det omfang de er kompetente til at agere i en sådan foran et sådant organ, når de rådgiver eller handler i forbindelse med en sådan sag. Konventionens artikel 21 giver mulighed for, at parterne kan tage forbehold for at udstrække beskyttelsen af advokaters professionelle rettigheder efter artikel 6, til den persongruppe, der omfattes af konventionens artikel 2, stk. 3, litra b).

4.2.3.1. Artikel 6, stk. 4 – muligheden for at gøre indgreb i rettighederne

Det følger af Advokatkonventionens artikel 6, stk. 4, at de professionelle rettigheder, der fremgår af artikel 6, stk. 1-3, ikke er absolutte, jf. også Den Forklarende Rapports pkt. 34. Det er således muligt for parterne at gøre indgreb i rettighederne, hvis indgrebet er foreskrevet i loven og nødvendigt i et demokratisk samfund. Sådanne indgreb kan blandt andet begrundes i nødvendigheden af at sikre tilgængeligheden af juridisk rådgivning og assistance og juridisk repræsentation til alle. Artikel 6, stk. 4 skal læses i sammenhæng med EMD's praksis, jf. Advokatkonventionens artikel 3, litra h).

Advokatkonventionens Artikel 6, stk. 4 har ikke selvstændige lovgivningsmæssige konsekvenser i dansk ret.

4.2.3.2. De professionelle rettigheder for advokater efter artikel 6, stk. 1.

³³ Et lignende arbejde vedrørende domstolens organisering og uafhængighed førte til vedtagelsen af domstolsreformen i 1998, se Domstolsudvalgets betænkning 1996 nr. 1319.

Det følger af Advokatkonventionens artikel 6, stk. 1, at parterne skal sikre, at advokater kan udøve en række specifikke rettigheder.

Det følger af artikel 6, stk. 1, litra a), at advokater skal have mulighed for at tilbyde juridisk rådgivning, assistance og repræsentation, herunder med det formål at beskytte menneskerettighederne og grundlæggende frihedsrettigheder.

Dansk ret indeholder ikke regler, der begrænser advokaters mulighed for at tilbyde juridisk rådgivning, assistance eller repræsentation.³⁴ Det forudsættes tværtimod i RPL § 124, stk. 1, at advokater bedriver ”advokatvirksomhed”, hvilket primært må antages at bestå i juridisk rådgivning og partsrepræsentation.³⁵ For så vidt angår partsrepræsentation, er advokater som udgangspunkt eneberettigede til at føre retssager for andre, jf. RPL § 131, jf. dog reglerne i RPL §§ 136, 260 og 730.

Retten for en advokat til at udøve advokatvirksomhed kan frakendes ved dom, jf. reglerne i RPL §§ 138 og 139. Derudover kan Advokatnævnet med hjemmel i RPL § 147 c, stk. 3 betinget frakende en advokat retten til at udføre sager eller forretninger af nærmere angiven karakter eller retten til at udøve advokatvirksomhed, hvis denne har gjort sig skyldig i grov eller gentagen overtrædelse af sine pligter som advokat. Betinget frakendelse sker efter bestemmelsen på vilkår af, at vedkommende i en prøvetid på op til 5 år ikke tilsidesætter de regler, som regulerer advokaterhvervet. Advokatnævnet kan også ubetinget frakende en advokat, retten til at udøve advokatvirksomhed, hvis denne har gjort sig skyldig i grov eller oftere gentagen overtrædelse af sine pligter som advokat, og de udviste forhold giver grund til at antage, at den pågældende ikke for fremtiden vil udøve advokatvirksomhed på forsvarlig måde, jf. RPL 147 c, stk. 8. En ubetinget frakendelse af retten til at udøve advokatvirksomhed kan ske i et tidsrum fra 6 måneder til 5 år eller indtil videre. Advokatnævnets afgørelser om betinget eller ubetinget frakendelse af retten til at udøve advokatvirksomhed kan indbringes for retten, jf. RPL § 147 e, stk. 1.

Muligheden for at frakende advokater retten til at udøve advokatvirksomhed efter ovenstående regler, er fastlagt i lovgivningen, og vurderes at være nødvendige i et demokratisk samfund, og dermed i overensstemmelse med konventionens artikel 6, stk. 1, litra a), jf. artikel 6, stk. 4. Dette underbygges også af Den Forklarende Rapports pkt. 35, hvoraf det følger, at retten til at udøve advokatvirksomhed kan begrænses, hvis en advokat af legitime grunde fratages sin autorisation til at praktisere advokatvirksomhed.

Artikel 6, stk. 1, litra a) vurderes på den baggrund ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser.

Det følger af artikel 6, stk. 1, litra b), at parterne skal sikre, at advokater kan acceptere eller afvise enhver faktisk eller juridisk person som klient, og afslutte advokat-klient forholdet. Advokaters frihed til selv at vælge deres klienter og til at afslutte advokat-klient forholdet kan indskrænkes ved lov, når dette er nødvendigt i et demokratisk samfund, jf. konventionens artikel 6, stk. 4. Sådanne indskrænkninger kan navnlig være nødvendige for at sikre adgangen

³⁴ Det kunne anføres, at retsplejeloven heller ikke indeholder en generel bestemmelse, der definerer hvilke typer af opgaver, der bedrives af advokater. Noget sådant er imidlertid ikke påkrævet efter konventionen – endsige nødvendigt eller formålstjenstligt i en fri markedsøkonomi, hvor udgangspunktet er, at det står enhver frit for at sælge varer, serviceydelser m.v. inden for rammerne af den til enhver tid gældende lovgivning.

³⁵ Andersen, Mads Bryde og Petersen, Lars Lindencrone ”Advokatretten” (Ex Tuto, 2022) 2. udgave s. 31.

til juridisk rådgivning og repræsentation for personer, der ikke har råd til juridiske tjenester jf. Den Forklarende Rapports pkt. 35.

Advokaterhvervet er i dansk ret et såkaldt ”liberalt erhverv”. Dansk rets udgangspunkt er, at advokater selv vælger deres klienter, og frit kan afslutte klientforholdet. Advokaters aftalefrihed fremgår direkte af RPL § 125, hvoraf det fremgår, at advokater kun i de tilfælde, hvor loven indeholder særlige bestemmelser derom, er forpligtet til at påtage sig udførelsen af en retssag. Undtagelser til udgangspunktet om aftalefrihed kræver således lov hjemmel.³⁶

Advokater skal imidlertid udøve denne aftalefrihed i overensstemmelse med god advokatskik, jf. RPL § 126, stk. 1. Pligten til at handle i overensstemmelse med ”god advokatskik” i RPL § 126 er en retlig standard, der udfyldes af domstolenes og Advokatnævnets praksis.³⁷ Pligten suppleres dog af De Advokatetiske Regler (herefter AER), der er udarbejdet af Advokatrådet med hjemmel i advokatvedtægtens § 31. AER skal efter advokatvedtægtens afspejle Advokatnævnets og domstolenes praksis, jf. advokatvedtægtens § 31, stk. 2. På områder, som ikke er afklaret i domstolenes eller Advokatnævnets praksis, skal AER udtrykke Advokatrådets opfattelse af god advokatskik, jf. advokatvedtægtens § 31, stk. 3. De begrænsninger af advokatens aftalefrihed, der kommer til udtryk i AER, antages at afspejle pligten til at handle i overensstemmelse med god advokatskik, jf. RPL § 126, stk. 1.

Det følger af AER, at en advokat alene må påtage sig en sag efter anmodning, jf. AER artikel 4, at en advokat ikke må påtage sig en sag, til hvis udførelse advokaten savner fornøden kompetence, medmindre denne efter aftale med klienten sikrer sig tilstrækkelig kvalificeret bistand til at udføre sagen, jf. AER artikel 5, og at en advokat ikke må påtage sig en sag, hvis den ikke kan behandles tilstrækkelig hurtigt, jf. AER artikel 6. Derudover skal advokaten både ved påtagelsen af hvervet og løbende sikre sig mod, at der kan opstå tvivl, om advokatens iagttagelse af bestemmelserne om interessekonflikter, jf. AER kapitel 4.

I relation til afslutning af klientforholdet følger det af AER artikel 68, stk. 1, at en advokat kan ”afvise at påtage sig en sag, og kan udtræde af en sag, medmindre advokaten lovgivningsmæssigt er forpligtet til at varetage sagen.” Det følger dog af AER artikel 68, stk. 2, at en advokat ikke må ”ophøre med at udføre en sag på en sådan måde og under sådanne omstændigheder, at klienten hindres i rettidigt og uden skadevirkning at søge anden juridisk bistand.” Grænserne for, hvordan og hvornår en advokat kan frasige sig et opdrag, jf. AER artikel 68, afhænger af den konkrete situation. Det anføres i den juridiske litteratur, at vurderingen heraf navnlig afhænger af baggrunden for advokatens ønske om at udtræde, sagens karakter (herunder skadevirkningerne ved abrupt udtræden) og muligheden for at sikre varetagelsen af klientens interesser straks efter udtrædelsestidspunktet.³⁸

De begrænsninger af advokatens aftalefrihed, der følger af pligten til at overholde ”god advokatskik” er sagligt begrundede i hensynet til at undgå interessekonflikter og at sikre klientens interesser. Begrænsningerne ændrer ikke på advokatens grundlæggende aftalefrihed, men sikrer, at denne ikke udøves på en måde, der unødigt skader klientens interesser, eller som kan føre til tvivl om advokaters uafhængighed. Begrænsningerne vurderes på den baggrund at være i overensstemmelse med advokatkonventionens artikel 6, stk. 1, litra b), jf. artikel 6, stk. 4.

³⁶ Andersen, Mads Bryde og Petersen, Lars Lindencrone ”Advokatretten” (Ex Tuto, 2022) 2. udgave s. 329.

³⁷ Andersen, Mads Bryde og Petersen, Lars Lindencrone ”Advokatretten” (Ex Tuto, 2022) 2. udgave s. 121.

³⁸ Andersen, Mads Bryde og Petersen, Lars Lindencrone ”Advokatretten” (Ex Tuto, 2022) 2. udgave s. 724.

En særlig problemstilling vedrører beneficerede advokater, der modsat andre advokater kan forpligtes til at påtage sig bestemte opdrag. Efter RPL § 333, stk. 1 antager justitsministeren for hver ret et passende antal advokater til at udføre sager for parter, der har fri proces, eller for hvem der i øvrigt beskikkes en advokat efter reglerne i retsplejeloven. Bestemmelsen er eksempelvis relevant for så vidt angår personer, der har ret til fri proces, jf. RPL §§ 325-329, personer der er meddelt et advokatpålæg, jf. RPL § 259, stk. 2, og personer der har ret til en beskikket bistandsadvokat, jf. RPL § 741 a. Derudover følger det af RPL § 733, stk. 1, at justitsministeren efter overenskomst antager et passende antal offentlige forsvarere blandt de til møde for vedkommende domstol berettigede advokater. Advokater, der er antaget efter RPL § 333, stk. 1 og § 733, stk. 1 kan samlet betegnes beneficerede advokater.

De nærmere regler om antagelse af beneficerede advokater ved byretterne og landsretterne findes i Cirkulæreskrivelse nr. 9418 af 30. juni 2020. Det følger heraf, at opslag om et ledigt beneficium foretages af vedkommende byretspræsident efter forelæggelse for Civilstyrelsen. Opslaget kan herefter ansøges af kredsens advokater. Et beneficium meddeles for en periode på 10 år med mulighed for forlængelse for en ny 10-årig periode uden genopslag af hvervet jf. Cirkulæreskrivelse nr. 9418 af 30. juni 2020, pkt. 6.³⁹ Beneficerede advokater forpligtes i kraft af deres beneficium til at påtage sig opdrag efter retsbeslutning.⁴⁰

Den danske ordning om beneficerede advokater, jf. RPL § 333, stk. 1 og RPL § 733, stk. 1 er fastlagt i lovgivningen, og tjener det saglige hensyn at sikre juridisk repræsentation til alle, herunder at sikre repræsentation til personer, der er tiltalt i en straffesag, og som ikke har midler til at antage en valgt forsvarer, jf. RPL § 730, stk. 1. Det indgreb, som den danske ordning om beneficerede advokater udgør i advokaters aftalefrihed, vurderes på den baggrund at være nødvendig i et demokratisk samfund, og i overensstemmelse med advokatkonventionens artikel 6, stk. 1, litra b), jf. artikel 6, stk. 4. Dette understreges også af, at det er forudsat i Den Forklarende Rapport pkt. 36, at ordninger om obligatorisk advokatbistand som den "*Cab-Rank Rule*", der gælder i Det Forenede Kongerige og Irland, er i overensstemmelse med beskyttelsen af advokaters aftalefrihed i advokatkonventionens artikel 6, stk. 1, litra b).

Advokatkonventionens artikel 6, stk. 1, litra b) vurderes på den baggrund ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser.

Det følger af Advokatkonventionens artikel 6, stk. 1, litra c), at advokater skal have umiddelbar og effektiv adgang til deres klienter og potentielle klienter, herunder hvis disse er frihedsberøvede. Advokater bør ifølge Den Forklarende Rapports pkt. 38, som udgangspunkt have adgang til deres klient inden klienten afhøres. Retten til effektiv adgang til klienter kræver også, at advokater har fri adgang til at rejse indenfor deres eget land, jf. Den Forklarende Rapports pkt. 39, at advokater har regelmæssig og adækvat tid til at mødes med deres klienter, og at kommunikation mellem advokat og klient beskyttes både før og efter mødet, jf. Den Forklarende Rapports pkt. 40.⁴¹

Advokater har fri mulighed til at rejse indenfor Danmarks grænser med henblik på at træffe deres klienter eller potentielle klienter, og der findes ikke regler i dansk ret, der begrænser

³⁹ Se om afbeskikkelse af beskikkede forsvarere, samt om beneficerede advokaters interessekonflikter Andersen, Mads Bryde og Petersen, Lars Lindencrone "*Advokatretten*" (Ex Tuto, 2022) 2. udgave s. 736ff.

⁴⁰ Se Andersen, Mads Bryde og Petersen, Lars Lindencrone "*Advokatretten*" (Ex Tuto, 2022) 2. udgave s. 28.

⁴¹ Konventionens artikel 6, stk. 3 indeholder nærmere regler om beskyttelse af kommunikation mellem en advokat og dennes klienter eller potentielle klienter. Reglerne herom i dansk ret behandles samlet i afsnittet om artikel 6, stk. 3.

advokaters adgang hertil. I relation til personer der er frihedsberøvede, følger det af RPL § 764, stk. 3, at den sigtede skal have adgang til bistand af en forsvarer ved et retsmøde, hvor spørgsmål om varetægtsfængsling prøves, og at der skal gives den sigtede lejlighed til en samtale med forsvareren inden afhøringen. Forsvareren bør underrettes om retsmødet i så god tid, at denne har lejlighed til både at tale med den sigtede og gennemse rapportmaterialet.⁴² Derudover følger det af RPL § 771, stk. 1, 5. pkt., at en varetægtsarrestant altid har ret til ukontrolleret besøg af sin forsvarer.

Indsatte i fængsler har efter straffuldbyrdslovens § 51, stk. 2 ret til at modtage besøg, fra den advokat der er beskikket for eller valgt af den pågældende som forsvarer i den straffesag, der har ført til indsættelse i institutionen, eller i en verserende straffesag, eller fra øvrige advokater, der af justitsministeren er antaget til at beskikkes som offentlige forsvarere, jf. RPL 733, stk. 1. Retten til at modtage besøg af ovennævnte kreds af advokater er ikke underlagt de begrænsninger i besøgsadgangen, der almindeligvis gælder for indsatte i fængsler, jf. straffuldbyrdslovens § 51, stk. 1. De særlige regler, der gælder for besøg til livstids- eller forvaringsdømte i de første 10 år af den idømte straf, eller de første 10 år af anbringelsen i forvaring, jf. straffuldbyrdslovens § 51 a, finder ikke anvendelse på besøg fra advokater, der er omfattet af straffuldbyrdslovens § 51, stk. 2 jf. § 51 a, stk. 3. Det samme er tilfældet med de særlige besøgsregler, der gælder for indsatte, der af politiet skønnes at indtage en ledende eller koordinerende rolle i en gruppe af personer, som tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet (*bandeledere*), og personer, der er dømt for overtrædelse af straffelovens 12. eller 13. kapitel, eller som kriminalforsorgen skønner at være ekstremistiske eller i risiko for at blive det, jf. straffuldbyrdslovens § 53, stk. 1 og stk. 2. Sådanne personer har altid ret til uovervågede besøg af en advokat, der er omfattet af § 51, stk. 2 jf. straffuldbyrdslovens § 53, stk. 3.

Det følger af grundlovens § 71, stk. 6, at den der er frihedsberøvet uden for strafferetsplejen kan få prøvet lovligheden heraf ved domstolene. De nærmere regler om prøvelse af frihedsberøvelse uden for strafferetsplejen følger af retsplejelovens kapitel 43 a. Det følger af RPL § 470, stk. 2, at retten beskikker en advokat til at varetage dens tarv, hvis frihedsberøvelse sagen angår, medmindre denne selv har antaget en advokat.

Det forudsættes således i RPL § 470, stk. 2, at en person, der er frihedsberøvet uden for strafferetsplejen, har adgang til at antage en advokat, der skal repræsentere denne i en sag om lovligheden af den administrative frihedsberøvelse. Retsplejeloven indeholder imidlertid ikke regler, der regulerer en sådan advokats umiddelbare og effektive adgang til deres klienter eller potentielle klienter, mens disse er administrativt frihedsberøvet.

En advokat, der er beskikket efter RPL § 470, stk. 2, adgang til dennes klient vil i stedet være reguleret i de forskellige specielle regelsæt, der regulerer administrativ frihedsberøvelse. Disse omfatter eksempelvis reglerne om tvangsindlæggelse i psykiatrien, jf. psykiatrilovens § 5, tvangsisolation efter epidemilovens § 15, eller administrativ tilbageholdelse af udlændinge, jf. udlændingelovens § 36.⁴³ Det vurderes, at advokater, der er beskikket efter RPL § 470, stk. 2, almindeligvis ikke har problemer med at få umiddelbar og effektiv adgang til en administrativt frihedsberøvet klient. De enkelte regelsæt indeholder imidlertid kun sjældent specifikke regler

⁴² Bormann, Anne Louise m.fl. "Kommenteret Retsplejelov – Bind IV - §§ 683 – 1043" (Djof Forlag, 2024) 11. udgave s. 271.

⁴³ Se for en udtømmende liste over de regelsæt, der er omfattet af RPL kapitel 43 a om administrativ frihedsberøvelse, Backhausen, Pernille m.fl. "Kommenteret Retsplejelov Bind II - §§ 224 a – 477" (Djof Forlag, 2024) 11. udgave, s. 1002.

om besøg under den administrative frihedsberøvelse, og administrativt frihedsberøvedes adgang til besøg kan i flere situationer antages alene at være reguleret i de enkelte institutioners husorden.

Det kan på den baggrund overvejes, om der bør tilvejebringes en specifik positiv lovhjemmel i RPL kapitel 43 a, til at advokater, der repræsenterer personer, der er administrativt frihedsberøvede, har mulighed for ukontrollerede besøg hos den administrativt frihedsberøvede. Således at frihedsberøvede uden for strafferetsplejen får samme rettigheder i relation til advokatbesøg som frihedsberøvede indenfor strafferetsplejen, jf. RPL 771, stk. 1, 5. pkt. og straffuldbyrdelseslovens § 51, stk. 2. En sådan bestemmelse vil understrege, at advokater skal have umiddelbar og effektiv adgang til deres klienter, også hvis disse er administrativt frihedsberøvede, jf. advokatkonventionens artikel 6, stk. 1, litra c).

En sådan bestemmelse eksisterer for så vidt angår patientrådgiveres mulighed for kontakt med tvangsindlagte patienter i psykiatrilovens § 26, stk. 2, hvoraf det følger, at patientrådgiveren *"har ret til fri og uhindret personlig, skriftlig og telefonisk forbindelse med patienten."* Det bemærkes dog, at advokater ikke vil kunne tildeles personligt adgang til *alle* personer, der er administrativt frihedsberøvede. Det skyldes, at det i nogle situationer vil være direkte i modstrid med frihedsberøvelsens formål, hvis advokaten skal have personlig adgang til den administrativt frihedsberøvede. Noget sådant vil være tilfældet for personer, der tvangsisoleres som følge af mistanke eller konstateret smitte med en alment farlig eller samfundskritisk sygdom, jf. epidemilovens § 15. I sådanne situationer bør der imidlertid sikres den tvangsisolerede anden adgang til kontakt med dennes advokat eksempelvis via telekommunikation.

Det anbefales på baggrund af ovenstående, at der ved en eventuel dansk tiltræden til advokatkonventionen indføres en bestemmelse i RPL, om advokaters adgang til besøg og kontakt med administrativt frihedsberøvede.

Det bør fremgå af en sådan bestemmelse, at den beskikkede eller valgte advokat, jf. RPL § 470, stk. 2 har ret til fri og uhindret personlig forbindelse med den, hvis frihedsberøvelse sagen angår, medmindre en personlig forbindelse med den frihedsberøvede vil være i modstrid med frihedsberøvelsens formål. I sådanne tilfælde sikres det, at advokaten har adgang til anden fortrolig kommunikation med den frihedsberøvede.

Alternativt anbefales det, at der foretages en systematisk gennemgang af hvert enkelt regelsæt om administrativ frihedsberøvelse for at sikre, at personer, der administrativt frihedsberøves, efter de enkelte regelsæt har den fornødne umiddelbare og effektive adgang til en advokat, som kræves efter advokatkonventionens artikel 6, stk. 1, litra c).

Det følger af advokatkonventionens artikel 6, stk. 1, litra d), at advokater skal anerkendes som personer, der er autoriseret til at rådgive, assistere og repræsentere deres klienter. Bestemmelsen er tiltænkt situationer, hvor der har været illegitime forsøg på at anfægte, ignorere eller på anden måde forhindre advokater i at rådgive eller repræsentere deres klienter. I dansk ret er advokaters ret til at repræsentere deres klienter anerkendt i en lang række bestemmelser i retsplejeloven, jf. navnlig RPL §§ 131, 260 og 730.

Advokatkonventionens artikel 6, stk. 1, litra d) vurderes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser.

Det følger af advokatkonventionens artikel 6, stk. 1, litra f), at advokater skal have effektiv adgang til alt relevant materiale, der er i de kompetente offentlige myndigheder eller domstolenes besiddelse eller kontrol, når de handler på vegne af deres klienter. Adgangen til materialet skal gives uden unødigt forsinkelse eller begrænsninger. Materiale dækker ifølge Den Forklarende Rapports pkt. 42 både fysiske genstande, dokumenter og data. Adgang dækker ifølge Den Forklarende Rapports pkt. 42 over både tilgang til materialet, men også om nødvendigt muligheden for at lave eller modtage kopier heraf. Det følger af Den Forklarende Rapport, at adgangen til relevant materiale kan begrænses af hensyn til national sikkerhed, beskyttelse af politiets meddelere, en igangværende strafferetlig efterforskning, beskyttelse af politiets arbejdsmetoder eller beskyttelse af en anden persons grundlæggende rettigheder. Advokaters ret til adgang til materiale efter konventionen er således ikke absolut, jf. også advokatkonventionens artikel 6, stk. 4.

I civile sager fremlægger parterne selv det relevante materiale på baggrund af hvilket domstolen afsiger dom. Parterne har adgang til indsigt i dokumenter, der vedrører sagen, herunder indførsler i retsbøgerne, jf. RPL § 255 a, stk. 1. I straffesager følger det af RPL § 729 a, stk. 2, at retten meddeler forsvareren kopi af indførsler i retsbøgerne vedrørende sagen. Af RPL § 729 a, stk. 3 følger det, at forsvareren har adgang til at gøre sig bekendt med det materiale, som politiet har tilvejebragt til brug for den sag, som sigtelsen angår. Forsvareren skal efter bestemmelsen have udleveret kopi af materialet, i det omfang det uden ulempe kan kopieres. Det følger af Højesterets praksis, at bestemmelsen skal læses i sammenhæng med dennes forarbejder og EMRK artikel 6. Herefter omfatter forsvarerens adgang til aktindsigt efter bestemmelsen ”*alt materiale, som er af betydning for sagen, uanset om det er tilvejebragt til brug for den pågældende sag.*”⁴⁴

Forsvarerens adgang til aktindsigt i sagens materiale kan dog begrænses med hjemmel i RPL § 729 c. Det følger af RPL § 729 c, at forsvarerens ret til aktindsigt efter RPL § 729 a kan fraviges, hvis det er påkrævet af hensynet til 1) fremmede magter, 2) statens sikkerhed 3) sagens opklaring 4) tredjemands liv eller helbred 5) efterforskning af en anden verserende sag om en lovovertrædelse, som efter loven kan straffes med fængsel i 6 år eller derover, eller som udgør en forsætlig overtrædelse af straffelovens kapitel 12 eller 13 eller 6) beskyttelse af fortrolige oplysninger om politiets efterforskningsmetoder. De oplyste hensyn er saglige, og svarer i hovedtræk til de hensyn, der oplystes som almindelige grunde til fravigelse af advokaters ret til adgang til relevant materiale i Den Forklarende Rapports pkt. 42.

Beslutninger om at begrænse forsvarerens ret til aktindsigt træffes af retten ved en begrundet kendelse efter anmodning fra politiet, jf. RPL § 729 c, stk. 4, jf. stk. 1. Rettens afgørelse herom kan kæres. Inden retten træffer afgørelse om begrænsning af forsvarerens ret til aktindsigt, beskikkes der en advokat for den sigtede, der skal have lejlighed til at udtale sig om beslutningen. Denne advokat beskikkes fra en særlig kreds af advokater, der antages af justitsministeren for hver landsrets område.⁴⁵ Den særlige advokat skal have adgang til at gøre sig bekendt med politiets materiale, og overvære alle retsmøder vedrørende begrænsning af forsvarerens aktindsigt.

⁴⁴ Jf. U.2007.727 H, Højesterets begrundelse og resultat. Politiet kan med hjemmel i RPL § 729 a, stk. 4 give forsvareren pålæg om ikke at videregive de oplysninger, som forsvareren har modtaget fra politiet til den sigtede, hvis de i bestemmelsen oplyste hensyn kræver det.

⁴⁵ Advokater beskikket fra den særlige kreds, jf. RPL § 729 c, stk. 3 kendes også fra dagspressen under navnet ”tys-tys advokater”.

Forsvarerens ret til aktindsigt kan ikke begrænses, hvis det giver væsentlige betænkeligheder for varetagelsen af sigtedes forsvar, jf. RPL § 729 c, stk. 2, hvis de hensyn, der oplystes i § 729 c, stk. 1 kun gør sig gældende for en del af materialet, skal forsvareren gøres bekendt med indholdet af det øvrige materiale, jf. RPL § 729 c, stk. 3.

Det vurderes på baggrund af ovenstående, at advokater efter dansk ret har effektiv adgang til materiale, der er i myndighedernes varetægt. De begrænsninger, der gælder for forsvarerens ret til aktindsigt, jf. § 729 c, er begrundet i saglige hensyn. Beslutninger om begrænsninger af adgangen til relevant materiale foretages af retten, der forinden hører særligt beskikket advokat. Retten til aktindsigt kan ikke begrænses i et sådant omfang, at det giver anledning til væsentlige betænkeligheder for varetagelsen af sigtedes forsvar. På den baggrund vurderes muligheden for at begrænse forsvarerens aktindsigt, jf. RPL § 729 c at være proportionel med de forfulgte formål og nødvendig i et demokratisk samfund, jf. advokatkonventionens artikel 6, stk. 4.

Advokatkonventionens artikel 6, stk. 1, litra e) vurderes på den baggrund ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser.

Det følger af advokatkonventionens artikel 6, stk. 1, litra f), at advokater skal have effektiv adgang til at kommunikere med en domstol, et tribunal eller et andet lignende organ, ved hvilket de er kvalificerede til at møde. Det følger af Den Forklarende Rapport pkt. 43, at bestemmelsen både vedrører advokaters fysiske mulighed for at møde i retten, og advokaters mulighed for i øvrigt at kommunikere med retten. Bestemmelsen er ikke til hinder for, at advokater i forbindelse med møde i retten skal igennem sikkerhedskontrol, så længe der ved kontrollen ikke diskrimineres mellem parternes advokater.

Advokater har efter dansk ret effektiv adgang til at kommunikere med domstolene. Det følger af RPL § 148 a, stk. 1, at borgerlige sager, sager om påbud og forbud i en borgerlig sag og sager om optagelse af bevis om borgerlige krav, anlægges og behandles ved anvendelse af domstolenes digitale sagsportal. Det følger af bestemmelsen, at enhver skriftlig meddelelse om sagen skal ske på domstolenes sagsportal med forbehold af de undtagelser, der følger af RPL §§ 148 stk. 3-7 og 12. Den obligatoriske anvendelse af domstolenes digitale sagsportal er i overensstemmelse med advokatkonventionens artikel 6, stk. 1, litra f). Dette understreges, også af Den Forklarende Rapports pkt. 43, hvoraf det fremgår, at advokater skal have adgang til at kommunikere med domstolene *via det dertil autoriserede* kommunikationsmiddel. I relation til fysisk fremmøde i retten indeholder dansk ret ikke regler, der begrænser advokaters adgang hertil. Advokater kan i øvrigt møde i retten uden at gennemgå sikkerhedskontrol, hvis disse kan fremvise et gyldigt CCBE ID-kort (*advokatkort*).

Advokatkonventionens artikel 6, stk. 1, litra f) vurderes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser.

Det følger af advokatkonventionens artikel 6, stk. 1, litra g), at advokater skal kunne indgive begæringer og processkrifter på vegne af deres klienter, herunder begæringer om at en dommer, en anklager eller et andet medlem af et organ, der skal afgøre en bestemt sag, skal vige deres sæde. Det følger af Den Forklarende Rapport, pkt. 44, at retten til at indgive begæringer kan begrænses, hvis dette er strengt nødvendigt og begrundet af hensyn til at undgå misbrug, eller at de relevante retsforhandlinger uberettiget vanskeliggøres.

For så vidt angår sager, der føres i den civile retsplejes former forudsættes det i RPL § 148 a, at advokater kan indlevere processkrifter og anden skriftlig meddelelse om sagen for retten.

Adgangen til at anmode om syn og skøn følger af RPL § 196. Parterne har som udgangspunkt fri adgang til at udvide deres påstande, fremsætte nye anbringende og begære yderligere bevisførelse under forberedelsen af sagen, jf. RPL §§ 358, stk. 1 og 363.⁴⁶ Efter forberedelsens afslutning begrænses parternes adgang til at fremkomme med nye påstande, anbringender eller begære yderligere bevisførelse efter koncentrationsmaksimen af retsplejelovens regler om præklusion.⁴⁷ Sådanne regler er almindelige i alle lande, tjener et sagligt hensyn til klienten og sagens gennemførelse, og vurderes ikke at udgøre en relevant begrænsning i relation til advokatkonventionens artikel 6, stk. 1 litra g), jf. også konventionens artikel 6, stk. 4.

I strafferetsplejen har forsvareren adgang til at indbringe spørgsmål for retten allerede forud for hovedforhandlingen under politiets efterforskning. Det følger af RPL § 746, stk. 1, at retten kan afgøre spørgsmål vedrørende tvistigheder om politiets efterforskningsskridt. Sådanne spørgsmål rejses almindeligvis af forsvareren eller sigtede. Af RPL § 748, stk. 3 følger det, at forsvareren er berettiget til at fremsætte bemærkninger på retsmøder under efterforskningen og at få disse ført til protokol. Under hovedforhandlingen har forsvareren almindelig adgang til at fremkomme med begæringer på vegne af den tiltalte efter retsplejelovens regler om hovedforhandling i straffesager.

Reglerne om dommeres inhabilitet findes i RPL §§ 60 og 61.⁴⁸ Dommeren skal af egen drift påse, om der foreligger grunde, der kan medføre inhabilitet, jf. RPL § 62, stk. 1, 1. pkt. Det følger dog af RPL § 62, stk. 1, 3. pkt., at spørgsmålet om en dommers fratræden kan rejses af sagens parter. I civile sager følge det af RPL § 63, at spørgsmål om dommeres fratræden så vidt muligt bør rejses før den mundtlige forhandlings begyndelse. Det følger af bestemmelsen, at spørgsmål herom kan afgøres uden, at parterne har haft adgang til at ytre sig herom, jf. RPL § 63, 2. pkt. RPL § 63 er imidlertid ikke til hinder for, at spørgsmål om dommerens habilitet rejses senere, hvis der skulle opstå efterfølgende tvivl herom. Bestemmelsen i RPL § 63, 2. pkt. vedrørende muligheden for at træffe afgørelse uden at høre parterne bør kun anvendes, hvis dommeren anser sig selv for inhabil.⁴⁹ Retten træffer afgørelse om en dommers eventuelle fratræden ved kendelse, hvis indsigelsen imod dommerens habilitet afvises, kan afgørelsen kæres, jf. RPL 64.

Reglerne om dommeres fratræden af deres sæde finder tilsvarende anvendelse på nævninger, domsmænd, sagkyndige retsmedlemmer, fuldmægtige ved domstolene og retsvidner, jf. RPL § 66, stk. 1. Rettens formand vil inden en sags begyndelse forespørge nævninge, domsmænd og sagkyndige retsmedlemmer, om der foreligger omstændigheder, som er til hinder for, at de medvirker i sagen, jf. RPL § 66, stk. 2. Dette begrænser ikke parternes mulighed for selv at rejse spørgsmål om disses habilitet, jf. RPL § 66, stk. 1, jf. RPL § 62, stk. 1, 3. pkt.

Vedrørende anklagere følger det af RPL § 97, at offentlige anklagere skal leve op til reglerne i forvaltningslovens kapitel 2 om habilitet. Det fremgår ikke direkte af lovteksten, at forsvareren kan rejse spørgsmål vedrørende anklagernes habilitet for retten. Forsvareren har imidlertid almindelig adgang til at nedlægge påstande for retten vedrørende sagens førelse. Denne adgang

⁴⁶ Kistrup, Michael "*Civilprocessen*" (Karnov Forlag, 2025) 9. udgave s. 307.

⁴⁷ Se herom Kistrup, Michael "*Civilprocessen*" (Karnov Forlag, 2025) 9. udgave s. 305ff.

⁴⁸ Reglerne herom behandles ikke nærmere i det foreliggende. Afgørende for vurderingen af dansk rets overensstemmelse med advokatkonventionens artikel 6, stk. 1, litra g) er således alene, om advokater har adgang til at rejse spørgsmål vedrørende dommeres habilitet.

⁴⁹ Kistrup, Michael "*Civilprocessen*" (Karnov Forlag, 2025) 9. udgave s. 188.

indebærer også, at forsvareren kan rejse spørgsmål vedrørende anklagerens habilitet, hvorefter retten vil tage stilling til denne.⁵⁰

Det følger af ovenstående gennemgang, at advokater efter dansk ret har almindelig adgang til at fremkomme med begæringer på vegne af deres klient indenfor både den civile retspleje og strafferetsplejen, herunder begæringer om, at en dommer, et andet medlem af retten, eller en anklager skal vige sit sæde som følge af inhabilitet.

Advokatkonventionens artikel 6, stk. 1, litra g) vurderes på den baggrund ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser.

Det følger af advokatkonventionens artikel 6, stk. 1, litra h), at advokater skal have adgang til effektivt at deltage i alle retsprocesser, hvor de handler på vegne af deres klient. Det følger af Den Forklarende Rapport, pkt. 45, at advokater navnlig skal have adgang til at afhøre og krydsafhøre vidner. Derudover følger det af Den Forklarende Rapport, at konventionen ikke er til hinder for, at der fastlægges regler vedrørende måden, hvorpå vidneafhøringen foretages herunder af hensyn til respekten for vidnets ret til privatliv, af hensyn til en igangværende efterforskning af et strafbart forhold eller national sikkerhed.

Advokater er eneberettigede til at udføre retssager for andre, jf. RPL § 131. Dansk ret indeholder ikke regler, der begrænser advokater i civile sagers mulighed for at møde i retten. Parternes ret til at afhøre vidner følger af RPL § 183, stk. 1. De følger af bestemmelsen, at vidnet først afhøres af den part, der har begæret vidnet, hvorefter modparten har adgang til at afhøre vidnet. Det følger af RPL § 183, stk. 2, at retten kan overtage afhøring af vidnet, hvis afhøringen sker på utilbørlig måde eller på en måde, der strider imod RPL § 184, stk. 1. Det følger af RPL § 184, stk. 1, at afhøringen af vidner skal foregå på en måde, der er egnet til at fremkalde en tydelig og sandfærdig forklaring. Den begrænsning i retten til at afhøre vidner, der følger af RPL § 183, stk. 2, vurderes at være i overensstemmelse med konventionen, jf. Den Forklarende Rapports pkt. 45. Det samme er tilfældet vedrørende de begrænsninger i adgangen til afhøring af vidner, der følger af RPL § 185, stk. 1 og stk. 2. Det følger af bestemmelsen, at bevisførelse om et vidnes troværdighed kun må finde sted på den måde og i den udstrækning, som retten bestemmer. Det følger af RPL § 185, stk. 2, at bevisførelse om den forurettedes tidligere seksuelle adfærd i sager om overtrædelse af straffelovens § 210 og kapitel 24 kun kan tillades, hvis den kan antages at være af væsentlig betydning for sagen. Disse begrænsninger i adgangen til afhøring af vidner er sagligt begrundede i hensynet til vidnet/forurettedes privatliv.

For så vidt angår forsvarere følger det af RPL § 852, stk. 1, at den beskikkede forsvarer, som udgangspunkt, skal være til stede under hele hovedforhandlingen, indtil sagen er optaget til dom. Det følger af RPL § 863, stk. 2, at forsvareren har adgang til at stille spørgsmål til tiltalte efter anklageren, hvis tiltalte vælger at afgive forklaring. Af RPL § 865 følger det, at både anklagemyndigheden og forsvareren har adgang til bevisførelse herunder forudsætningsvist i form af vidner. Det følger af RPL § 866, at anklagemyndighedens vidner først afhøres af anklageren og derefter af forsvareren, mens forsvarerens vidner først afhøres af forsvareren og derefter af anklageren. Hvis retten afhører vidner eller skøns mænd efter egen beslutning forstås afhøringen af rettens formand, jf. RPL § 868, stk. 1. Parterne kan anmode om, at der stilles yderligere spørgsmål til rettens egne vidner, og rettens formand kan overlade det til

⁵⁰ Se fra trykt praksis eksempler på situationer, hvor retten har taget materiel stilling til en forsvarers anbringende om anklageren inhabilitet, U.2014.1821 V, U.2015.1123 V og U.2023.5674 Ø.

parterne selv at stille sådanne enkelte spørgsmål, jf. RPL § 868, stk. 2. I alle tilfælde vil forsvareren dermed have adgang til at fremkomme med sine spørgsmål til de førte vidner.

I relation til tiden forud for hovedforhandlingen følger det af RPL § 745 d, stk. 1, at forsvareren skal have lejlighed til at være til stede ved afhøring, konfrontation, fotoforevisning eller andre efterforskningsskridt af lignende betydning, som kan formodes at ville finde anvendelse som bevis under hovedforhandlingen. Af RPL § 745 c følger det, at forsvareren har adgang til at overvære politiets afhøringer af sigtede, og har ret til at stille yderligere spørgsmål. Det følger endvidere af bestemmelsen, at en sigtet, der er varetægtsfængslet i isolation, jf. RPL § 770 a, ikke må afhøres, uden at forsvareren er til stede, medmindre såvel den sigtede, som forsvareren samtykker heri. Af RPL § 745 e, stk. 2 følger det, at forsvareren skal være til stede under videoafhøring af vidner med henblik på anvendelse af optagelsen som bevis. Af RPL § 748, stk. 2 følger det, at forsvareren er berettiget til at overvære alle retsmøder under sagen. Forsvarerens adgang hertil kan dog fraviges, hvis retsmødets afholdes med henblik på at opnå rettens kendelse vedrørende iværksættelse af et tvangsindgreb, og hensynet til fremmede magter, statens sikkerhed eller til sagens opklaring eller tredjemand undtagelsesvis gør det påkrævet. Denne begrænsning af forsvarerens ret til at deltage i retsmøder under efterforskningen, der følger heraf, er sagligt begrundet, og vurderes at være i overensstemmelse med advokatkonventionens artikel 6, stk. 1, litra h), jf. artikel 6, stk. 4.

RPL § 856 giver mulighed for, at vidner i visse tilfælde kan føres anonymt. Retten kan efter bestemmelsen bestemme at tiltalte eller flere tiltalte skal forlade retslokalet, mens et vidne eller en medtiltalt afhøres. Ligesom bestemmelsen giver mulighed, at eksempelvis politiagenter eller andre særligt udsatte vidner kan afgive forklaring uden at oplyse eget navn og bopæl, jf. RPL § 856, stk. 5-8. Reglen vedrører imidlertid ikke forsvarerens mulighed for at være til stede under vidneafhøringen men tiltaltes. Forsvareren vil have dermed mulighed for at afhøre det anonyme vidne i overensstemmelse med RPL § 866. RPL § 856 vurderes på den baggrund at være i overensstemmelse med advokatkonventionens artikel 6, stk. 1, litra h), jf. også Den Forklarende Rapports pkt. 45, og behandles ikke yderligere.⁵¹

Advokatkonventionens artikel 6, stk. 1, litra h) vurderes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser.

Det følger af advokatkonventionens artikel 6, litra i), at advokater skal kunne informere offentligheden om deres tjenester. Det følger af Den Forklarende Rapports pkt. 46, at rammerne for sådan information kan variere alt efter, hvordan advokatstanden er organiseret i de enkelte lande, og at bestemmelsen ikke er til hinder for regler, der begrænser adgangen hertil. Sådanne begrænsninger kan være begrundet i hensynet til at sikre forsvarlig retspleje (*proper administration of justice*), beskyttelse af offentligheden mod misvisende markedsføring eller advokatstandens værdighed.

Dansk ret har historisk begrænset advokaters mulighed for at markedsføre deres tjenester. Reglerne om advokaters markedsføring blev imidlertid dereguleret af to omgange i 1986 og 1996.⁵² Udgangspunktet i dag er, at advokater har adgang til at informere offentligheden om deres tjenester ved hjælp af markedsføring. Advokater er naturligvis i forbindelse hermed underlagt de almindelige begrænsninger, der følger af markedsføringslovens regler, herunder forbuddet i markedsføringslovens § 10 mod at rette henvendelse til nogen med henblik på

⁵¹ Se uddybende om retsplejelovens regler om anonyme vidner, Kistrup, Michael m.fl. "Straffeprocessen" (Karnov Forlag, 2023) 4. udgave, s. 711ff.

⁵² Se Andersen, Mads Bryde og Petersen, Lars Lindencrone "Advokatretten" (Ex Tuto, 2022) 2. udgave, s. 502.

direkte markedsføring uden forudgående samtykke. Advokater skal derudover overholde straffelovens regler om bestikkelse og returkommission, jf. straffelovens § 144 og § 299, stk. 2. I relation til forsvarergaver følger det specifikt af RPL § 126, stk. 6, at forsvarsadvokater ikke må give gaver til deres klienter. Det følger af forarbejderne, at gavebegrebet skal forstås bredt, og eksempelvis vil omfatte cigaretter, der gives til en klient i forbindelse med et fængselsbesøg.⁵³ RPL § 126, stk. 6 vurderes at være sagligt begrundet af hensynet til at bevare advokatstandens værdighed, og hensynet til at sikre forsvarlig retspleje.

Reglerne om god advokatskik medfører også visse begrænsninger i advokaters ret til at informere om deres tjenester. Det vil således være i strid med god advokatskik, hvis advokater markedsfører sig ved hjælp af deres klienters uden disses samtykke.⁵⁴ AER indeholder dertil visse regler, der forbyder såkaldt "klientfiskeri". Det følger heraf at, en advokat ikke uopfordret må foretage handlinger, der har til formål eller er egnede til at påvirke en forbrugers valg af advokat i en konkret sag, jf. AER artikel 3, stk. 2. Advokater er derudover afskåret fra gennem markedsføringstiltag i Kriminalforsorgens institutioner, institutioner for ungdomskriminelle, asylcentre og lignende at søge at påvirke de indsatte eller beboernes valg af advokat. Af AER artikel 26 følger det, at advokater der uden for deres advokatvirksomhed i erhvervsmæssigt øjemed driver anden virksomhed, der af kunderne kan forveksles med advokatvirksomhed, af egen drift skal oplyse kunderne om, at virksomheden ikke driver advokatvirksomhed, og dermed ikke er omfattet af reglerne om advokatvirksomhed, og ikke er underlagt Advokatrådets tilsyn. Eksistensen af sådanne "god-skik" begrænsninger af advokaters adgang til at informere offentligheden om deres tjenester er forudsat i Den Forklarende Rapport, og forfølger et sagligt hensyn til at sikre advokatstandens værdighed og forsvarlig retspleje.

Advokatstandens artikel 6, stk. 1, litra i) vurderes på den baggrund ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser.

4.2.3.3. Advokatkonventionens artikel 6, stk. 2

Det følger af advokatkonventionens artikel 6, stk. 2, at parterne skal sikre, at advokater ikke pådrager sig civilretligt eller strafferetligt ansvar for mundtlige eller skrevne erklæringer, som de afgiver i god tro og med behørig omhu (*diligently*) under retsprocesser (*in the conduct of all proceedings*) på vegne af deres klienter. Det følger af bestemmelsens ordlyd, at advokater ikke er absolut fritaget for at blive pålagt ansvar for erklæringer afgivet under retsprocesser.

Det fremgår af bestemmelsen, at beskyttelsen kun gælder udsagn, der er afgivet i god tro og med behørig omhu. Formålet er at sikre, at der foreligger et tilstrækkeligt faktuel grundlag for de synspunkter, der fremføres i forbindelse med en retlig proces, jf. Den Forklarende Rapport pkt. 47. Hvis dette ikke er tilfældet, præciseres det i pkt. 47, at bestemmelsen ikke udelukker, at advokater kan ifalde ansvar – enten af hensyn til en forsvarlig retspleje (*administration of justice*) eller af hensyn til tredjemand, som advokatens udsagn vedrører.

Bestemmelsen skal læses i sammenhæng med EMD's praksis, hvoraf det følger, at strafferetligt ansvar for advokater på baggrund af erklæringer, der er fremkommet i forbindelse med en retsproces, kun kan pålægges i ekstraordinære tilfælde. Af Den Forklarende Rapport følger det, at sådanne tilfælde kunne være, hvis advokatens erklæringer indeholder bevidste løgne eller forfalskninger, udbreder utvivlsomt urigtige oplysninger, eller udtrykker misbrug eller truende

⁵³ Ft. 2018-19 (1. samling), L 18, Tillæg A, Lovforslaget som fremsat, s. 33.

⁵⁴ Andersen, Mads Bryde og Petersen, Lars Lindencrone "Advokatretten" (Ex Tuto, 2022) 2. udgave, s. 505.

adfærd. Det ville også være tilfældet, hvis advokatens erklæringer overtræder de anvendelige professionelle standarder for advokater. Advokater skal dog ikke kunne ifalde ansvar, hvis de alene har præsenteret deres klients version af de relevante spørgsmål, jf. Den Forklarende Rapports pkt. 47.

En advokat, der i forbindelse en retssag, udviser en adfærd, der strider imod ”god advokatskik”, vil kunne sanktioneres disciplinært herfor af Advokatnævnet, jf. RPL § 147 c. Det forudsættes i Den Forklarende Rapport, at advokater skal overholde de relevante professionelle standarder, når de afgiver erklæringer på vegne af deres klient jf. dennes pkt. 47. Advokaters almindelige pligt til at overholde reglerne om ”god advokatskik” under retssagen vurderes på den baggrund at være i overensstemmelse med artikel 6, stk. 2.⁵⁵

Dansk ret indeholder ingen særlige ansvarsfritagelsesregler for advokater. Advokater skal altså i deres virksomhed som udgangspunkt overholde den almindelige strafferetlige lovgivning. Derudover følger det af RPL § 129, stk. 1, at straffelovens §§ 144, 150-152 og 155-157 finder anvendelse på advokater. Det vil navnlig sige straffelovens bestemmelser om passiv bestikkelse, tavshedspligt og tjenestemisbrug.⁵⁶

Ansvar efter de relevante bestemmelser i straffeloven kræver forsæt, jf. straffelovens § 19. Advokater vil derfor ikke kunne ifalde ansvar efter bestemmelserne for oplysninger afgivet i god tro og med behørig omhu.

Straffelovens § 155 om tjenestemisbrug ses i praksis anvendt i sager, hvor advokatens forsømmelser er af en sådan grovhed, at forholdet ikke kan håndteres i det advokatretlige disciplinærsystem.⁵⁷ Der ses imidlertid ikke at foreligge praksis, hvor advokater er tiltalt endsige dømt for tjenestemisbrug for udtalelser, der er fremkommet i mundtlige eller skriftlige erklæringer, der er afgivet i forbindelse med selve retsproceduren. Bestemmelsen vil som udgangspunkt heller ikke hjemle straf for sådanne forhold. Sådanne bemærkninger falder formentlig helt uden for bestemmelsens anvendelsesområde ud fra en almindelig ordlyds- og formålsfortolkning af begrebet ”*misbrug af stilling*.”

Straffelovens § 158 hjemler straf, for den der afgiver falsk forklaring for retten. Sådanne forklaringer afgives efter sandhedsformaning, jf. RPL § 181. Parternes ytringer under proceduren samt andre ytringer, der sker som led i argumentation i retten, afgives ikke efter sandhedsformaning, og falder helt udenfor bestemmelsens anvendelsesområde.⁵⁸ Advokater vil til gengæld kunne ifalde strafansvar, hvis de forsætligt medvirker til deres klients falske forklaring, eller hvis de selv forsætligt afgiver falsk forklaring i retten.⁵⁹ Et sådant strafansvar er utvivlsomt i overensstemmelse med advokatkonventionens artikel 6, stk. 2, jf. Den Forklarende Rapports pkt. 47. Dette følger allerede af, at advokatkonventionens artikel 6, stk. 2 ikke beskytter ytringer, der afgives i ond tro. Det samme er tilfældet med strafansvar efter straffelovens § 164, stk. 1, der hjemler straf for den, der afgiver urigtige oplysninger til en offentlig myndighed med forsæt til, at en uskyldig derved bliver sigtet, dømt eller undergivet strafferetlig retsfølge for et strafbart forhold.

⁵⁵ Dansk rets regler om disciplinære foranstaltninger, jf. RPL §§ 147 b-147 g behandles nærmere i afsnittet om konventionens artikel 8.

⁵⁶ For forsvarsadvokater gælder endvidere RPL § 739.

⁵⁷ Andersen, Mads Bryde og Petersen, Lars Lindencrone ”Advokatretten” (Ex Tuto, 2022) 2. udgave, s. 930.

⁵⁸ Elholm, Thomas m.fl. ”Kommenteret straffelov – Speciel del” (Djøf Forlag, 2022) 12. udgave, s. 230.

⁵⁹ Se fra praksis U.2020.3315, hvor advokaten blev frifundet for medvirken til sin klients falske forklaring og U.2016.3830 V.

Straffelovens § 267 hjemler straf for ærekrænkelser (injurier). Det følger dog af straffelovens § 269, stk. 1, at en ærekrænkelse er straffri, hvis den fremkom i en sammenhæng, hvor der var rimelig anledning til den. Det følger af bestemmelsens forarbejder, at § 267-269 skal fortolkes i overensstemmelse med EMRK artikel 10 om ytringsfrihed, og EMD's praksis herom.⁶⁰ Bestemmelsen må på den baggrund fortolkes sådan, at en advokat ikke ifalder strafansvar for erklæringer, der fremkommer under proceduren eller som andet led i argumentationen i forbindelse med en retssag, selvom denne er egnet til at krænke tredjemands ære. Dette gælder utvivlsomt, i situationer hvor en advokat alene fremlægger sin klients udlægning af sagens begivenheder.

Der ses ikke at være nyere praksis, hvor advokater er blevet anklaget for overtrædelse af straffelovens § 267 i forbindelse med deres procedure. Af ældre praksis fremgår det i overensstemmelse med ovenstående, at sådanne ytringer falder uden for bestemmelsens anvendelsesområde. I U.1951.1106, hvor en forsvarer var indstævnet for overtrædelse af den daværende injuriebestemmelse for bemærkninger fremført under en straffesag, anfører landsrettens således: ”*At anse indstævnte til straf for injurier i anledning af hans under sagen omhandlede forsvarstale må efter rettens formening ud fra et berettiget samfundshensyn efter det foreliggende betragtes som udelukket.*”

Straffelovens regler om ærekrænkelser vurderes på baggrund af ovenstående at være i overensstemmelse med advokatkonventionens artikel 6, stk. 2.

Advokatkonventionens artikel 6, stk. 2 vurderes på baggrund af ovenstående ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser.

4.2.3.4. Advokatkonventionens artikel 6, stk. 3.

Det følger af advokatkonventionens artikel 6, stk. 3, at advokater skal have mulighed for at kommunikere fortroligt med deres klienter og potentielle klienter.

Det følger af artikel 6, stk. 3, litra a), at advokater skal kunne bistå deres klienter eller potentielle klienter med juridisk rådgivning i fortrolighed, når disse mødes personligt.

Det følger af Den Forklarende Rapports pkt. 48, der vedrører artikel 6, stk. 3, litra a), at personlige møder både refererer til almindelige møder mellem advokater og klienter/potentielle klienter, møder mellem disse når klienten er frihedsberøvet og samtaler i forbindelse med retsmøder. Samtaler mellem en advokat og dennes klienter/potentielle klienter skal være uovervågede. I forbindelse med retsmøder skal der gives advokaten og dennes klient adækvat plads til, at disse kan have en samtale uden at blive aflyttet eller overhørt. Bestemmelsen er ikke til hinder for, at der iværksættes overvågning af en advokat, hvis der er begrundet (*well-founded*) mistanke om, at advokaten selv medvirker til et strafbart forhold eller til at skjule et sådant.

Advokater kan almindeligvis afholde fortrolige møder med deres klienter, hvis disse ikke er frihedsberøvet. Meddelelseshemmeligheden er i dansk ret beskyttet i grundlovens § 72, hvoraf det følger, at brud på post-, telegraf- og telefonhemmeligheden alene må ske efter retskendelse, hvor loven ikke hjemler en særlig undtagelse hertil. Brud på meddelelseshemmeligheden

⁶⁰ Ft. 2018-19 (1. samling), L 20, Tillæg A, Lovforslaget som fremsat, s. 57f.

kræver i alle tilfælde hjemmel i lovgivningen. Hjemmel til at bryde meddelelshemmeligheden eksisterer navnlig indenfor strafferetsplejen. Retsplejeloven indeholder en række bestemmelser, der beskytter det særlige fortrolighedsforhold mellem en sigtet og dennes forsvarer.

I relation til en sigtets personlige møde med dennes forsvarer er navnlig RPL § 780, stk. 1, nr. 2 relevant. Politiet har efter bestemmelsen mulighed for at gøre indgreb i meddelelshemmeligheden ved aflytning af ”andre samtaler eller udtalelser”, hvis betingelserne i RPL §§ 781-785 er opfyldt. Bestemmelsen giver hjemmel for politiet til at foretage såkaldt ”rumaflytning”. Det følger imidlertid af RPL § 782, stk. 2, at sådan aflytning ikke må foretages med hensyn til den mistænkte forbindelse med personer, som er omfattet af personkredsen i RPL § 170.

RPL § 170 er en vidneudelukkelsesregel, der fastsætter, at en række personer, som udgangspunkt er fritaget fra vidnepligten i kraft af deres erhverv. Bestemmelsen omfatter blandt andet forsvarere og advokater og disses medhjælpere, jf. RPL § 170, stk. 1 jf. stk. 4. Beskyttelsen er absolut for så vidt angår forsvarere, men kan i ekstraordinære tilfælde gennembrydes efter indhentning af en retskendelse for så vidt angår andre advokater, jf. RPL § 170, stk. 2. I relation til advokater i borgerlige sager, kan beskyttelsen imidlertid ikke gennembrydes, når det gælder oplysninger, som en advokat i en borgerlig sag har erfaret i en retssag, som har været betroet denne til udførelse, eller hvori dennes råd har været søgt. Det bemærkes i øvrigt, at politiet oftest ikke vil have hjemmel til at foretage rumaflytning uden for strafferetsplejen, og at muligheden for efter retskendelse at gennembryde beskyttelsen for så vidt angår andre advokater end forsvarere dermed har et meget begrænset anvendelsesområde.

Hvis politiet uforvarende i forbindelse med en rumaflytning kommer i besiddelse af materiale, der vedrører sigtets forsvarer, skal materialet straks tilintetgøres, jf. RPL § 791, stk. 3. Bestemmelsen må antages at vedrører den situation, at politiet tilfældigvis og uforsætligt kommer i besiddelse af kommunikation eksempelvis en optagelse af en samtale mellem en sigtet og dennes forsvarer.⁶¹ Hvis politiet er opmærksomme på, at en sigtet påbegynder en samtale med dennes forsvarer bør politiet straks indstille aflytningen.⁶²

Pligten efter RPL § 791, stk. 3 til straks at tilintetgøre sådant materiale gælder ikke, hvis materialet giver anledning til, at der rejses sigtelse mod den pågældende forsvarer for strafbart forhold, eller at hvervet som forsvarer bliver frataget den pågældende efter RPL §§ 730, stk. 3 og 736. Situationen svarer ikke ganske til den, der er nævnt i Den Forklarende Rapports pkt. 48, hvor overvågning iværksættes på baggrund af en begrundet mistanke om, at en forsvarer medvirker til et strafbart forhold, fordi opdagelsen af forsvarerens ulovlige eller pligtstridige virksomhed i § 791, stk. 3-situationen har karakter af et tilfældighedsfund. Hensynene bag de to situationer vurderes imidlertid at være ens. Undtagelsen i pligten til at tilintetgøre kommunikation mellem en forsvarer og dennes klient, der kommer i politiets besiddelse ved en tilfældighed, jf. RPL § 791, stk. 3, 2. pkt. vurderes på den baggrund at være i overensstemmelse med advokatkonventionens artikel 6, stk. 3, litra a).

I den situation, at den sigtede fremstilles i grundlovsforhør følger det af RPL § 764, stk. 3, at den sigtede skal have lejlighed til samtale med sin forsvarer inden afhøringen. Det samme gælder sigtede, der er frihedsberøvet forud for en tilståelsessag, jf. RPL § 831, stk. 3.

⁶¹ Kistrup, Michael m.fl. *“Straffeprocessen”* (Karnov Group, 2023) 4. udgave, s. 492.

⁶² I den retning Jf. Betænkning nr. 1023 af 1984 om Politiets indgreb i meddelelshemmeligheden og anvendelse af agenter, s. 108.

Forsvareren og sigtede skal naturligvis have lejlighed til at have sådanne samtaler på en måde, hvor samtalen ikke kan overhøres af uvedkommende.

I RPL § 748 a er der hjemmel til, at sigtede kan deltage i et retsmøde under efterforskningen ved anvendelse af telekommunikation med billede. I RPL § 748 a, stk. 2 er der i 2022 indsat hjemmel til, at retten i visse tilfælde kan bestemme, at sigtede *skal* deltage i et retsmøde ved anvendelse af telekommunikation med billede. Tilsvarende er der i RPL § 748 b hjemmel til, at retten kan bestemme, at en sigtet, der er undergivet varetægtsfængsling eller anden frihedsberøvende foranstaltning efter RPL kapitel 70, *skal* deltage i et retsmøde om fristforlængelse via telekommunikation med billede. I begge situationer følger det af bestemmelserne, at forsvareren som udgangspunkt skal deltage i retsmødet på samme sted som sigtede, jf. RPL §§ 748 a, stk. 1 og 748 b, stk. 2. Det følger af forarbejderne, at den sigtede og dennes forsvarer skal have adgang til direkte og fortrolig kommunikation i forbindelse med et retsmøde, hvor den sigtede deltager via telekommunikation.⁶³

I relation til varetægtsfængsling følger det af RPL § 771, stk. 1, 5. pkt., at arrestanten altid har ret til ukontrolleret besøg af sin forsvarer. Bestemmelsen har eksisteret siden 1916-retsplejeloven, hvoraf det fremgik af § 738, at sigtede ”også naar han er fængslet” har ”Ret til ukontrolleret [Sic] Samkvem – skriftligt eller mundtligt – med sin beskikkede forsvarer”. Retstilstanden er ikke tilsigtet ændret ved efterfølgende ændringer af lovgivningen. Bestemmelsen er ikke til hinder for, at forsvarerens besøg skal foregå inden for de af arresthuset fastsatte besøgstider.⁶⁴

I forhold til straffasonere følger det af straffuldbyrdslovens § 51, stk. 2, at en indsat har ret til at modtage besøg af den advokat, der er beskikket for eller valgt af den pågældende som forsvarer i den straffesag, der har ført til indsættelse i institutionen, eller i en verserende straffesag. Det samme gælder efter bestemmelsen besøg i øvrigt af advokater, der efter RPL § 733 er antaget af justitsministeren til at beskikkes som offentlige forsvarer. Sådanne besøg skal være ukontrollerede, jf. også forudsætningsvist straffuldbyrdslovens § 53, stk. 3, 3. pkt.

For så vidt angår administrativt frihedsberøvede følger det ikke udtrykkeligt af retsplejelovens regler, at administrativt frihedsberøvede har adgang til ukontrolleret besøg af deres beskikkede advokat, jf. RPL § 470, stk. 2. Advokaters adgang til besøg hos administrativt frihedsberøvede klienter fremgår dermed af de enkelte regler, der regulerer de institutioner, i hvilke frihedsberøvelsen sker. I afsnittet om advokatkonventionens artikel 6, stk. 1, litra c) foreslås det, at der tilvejebringes en positiv lovhjemmel i RPL kapitel 43 a, hvorefter en administrativt frihedsberøvet har ret til personlig adgang til dennes valgte eller beskikkede advokat, jf. RPL § 470, stk. 2.

Det vurderes på baggrund af ovenstående gennemgang, at dansk ret er i overensstemmelse med advokatkonventionens artikel 6, stk. 3, litra a).

Af artikel 6, stk. 3, litra b) følger det, at advokater skal kunne kommunikere fortroligt med deres klienter, uagtet med hvilket middel eller i hvilken form kommunikationen finder sted. Det følger af Den Forklarende Rapports pkt. 49, at ethvert brud på den fortrolige karakter af advokat-klient kommunikation skal have undtagelsesmæssig karakter. Retten til advokat-klient fortrolighed omfatter både digitale og fysiske kommunikationsmidler inklusiv online-møder.

⁶³ Ft. 2021-22, L 77, Tillæg A, Lovforslaget som fremsat, s. 15.

⁶⁴ Se U.2005.1118 Ø, hvor landsretten finder, at fastlæggelsen af almindelige besøgstider er i overensstemmelse med bestemmelsen og EMRK artikel 6, stk. 3, litra b).

Brud på advokat-klient fortroligheden kan tillades, hvis der foreligger en begrundet mistanke om, at advokaten selv medvirker til et strafbart forhold eller til at skjule et sådant. Indgreb i advokat-klient fortrolighed kan imidlertid kun ske efter iagttagelsen af adækvate retssikkerhedsgarantier med henblik på at undgå magtmisbrug, og skal være genstand for effektiv retslig kontrol. Det følger af konventionens artikel 2, stk. 4, at beskyttelsen også gælder en advokats ansatte eller andre, der er engageret af advokaten til at assistere denne med en sag, hvis disse direkte bidrager til at udføre advokatens professionelle aktiviteter.

Det følger af RPL § 772, stk. 2, at en varetægtsarrestant har ret til ukontrolleret brevveksling med sin forsvarer.⁶⁵ Af varetægtsbekendtgørelsens § 73, stk. 2 følger det, at arrestantens telefonsamtaler med sin forsvarer ikke må optages, påhøres eller aflyttes. I den situation, at klienten ikke er frihedsberøvet følger det af RPL § 782, stk. 2, at telefonaflytning, anden aflytning, brevåbning og brevstandsning ikke må foretages med henblik på den mistænkte forbindelse med en person, der er omfattet af RPL § 170. Bestemmelsen omfatter både forsvarere, advokater og disses medhjælpere, jf. RPL § 170, stk. 1, jf. stk. 4.⁶⁶ Se afsnittet ovenfor vedrørende artikel 6, stk. 3, litra a) for så vidt angår tilfældighedsfund, jf. RPL § 791, stk. 3.

RPL § 782, stk. 2 gælder ikke politiets mulighed for at indhente teleoplysninger eller udvidede teleoplysninger med hjemmel i RPL § 782, stk. 1, nr. 3 og nr. 4. Dette har dels en praktisk begrundelse – eftersom det rent teknisk vil være vanskeligt på forhånd at frasortere tele- og masteoplysninger, der vedrører kommunikation med en forsvarer. Dels kan det begrundes med, at indholdet af en given kommunikation ikke røbes ved indhentning af teleoplysninger.⁶⁷

Adgangen til at indhente teleoplysninger vil imidlertid konkret kunne afvises af retten med hjemmel i princippet i RPL § 781, stk. 1 og hensynene bag RPL § 782, stk. 2, hvis indhentelse af teleoplysninger vil udgøre et indgreb i den sigtedes ret til fri og uhindret kommunikation med sin forsvarer. I U.2001.2196 Ø afviste landsretten således en begæring om indhentning af teleoplysninger fra en forsvarers telefon. Landsretten fandt, at en sådan begæring ville kunne føre til, at sigtedes opholdssted, der var ukendt for anklagemyndigheden, blev afdækket på baggrund af sigtedes kommunikation med sin forsvarer, hvilket ville udgøre et indgreb i den sigtedes ret til fri og uhindret kommunikation med forsvareren.

Det må generelt forudsættes, at retten ud fra hensynene bag RPL § 782, stk. 2 kun i helt ekstraordinære situationer vil efterkomme en begæring fra anklagemyndigheden om indhentning af teleoplysninger fra *forsvarerens* telefon.⁶⁸

⁶⁵ Dette fremgår også af § 66, stk. 1, jf. § 67, stk. 1 i varetægtsbekendtgørelsen (Bkg 2025 nr. 900).

⁶⁶ Se nærmere ovenfor om advokatkonventionens artikel 6, stk. 3, litra a), om muligheden for ved retskendelse at gennembryde meddelelseshemmeligheden for så vidt angår advokater, der ikke virker som forsvarere, jf. RPL § 170, stk. 2.

⁶⁷ Jf. Betænkning nr. 1023 af 1984 om Politiets indgreb i meddelelseshemmeligheden og anvendelse af agenter, s. 107. Se også TfK 2020.1192 V, hvor landsretten gav tilladelse til, at politiet kunne indhente telefonoplysninger vedrørende en bestemt telefon, der blev brugt af en varetægtsarrestant, der var varetægtsfængslet efter RPL § 762, stk. 1, nr. 3. Det blev lagt til grund, at sigtede alene fik udleveret telefonen i forbindelse med, at denne blev kontaktet af sin forsvarer. Landsretten på den baggrund, at politiet kunne få adgang til at aflytte telefonen, jf. RPL § 782, stk. 2, men godkendte altså indhentning af teleoplysninger.

⁶⁸ Det bemærkes, at TfK.2020.1192 V vedrørte teleoplysninger fra en telefon, der blev udleveret til den sigtede i arresten, og ikke forsvarerens telefon.

Adgangen til at indhente teleoplysninger vedrørende mistænkt kommunikation med dennes forsvarer vurderes, på baggrund af de indskrænkninger i anvendelsesområdet herfor, der følger af retspraksis, at være i overensstemmelse med advokatkonventionens artikel 6, stk. 3, litra b).

Af RPL § 794, stk. 3 fremgår det, at skriftlige meddelelser eller lignende, som hidrører fra en person, der er omfattet af RPL § 170, der findes ved en ransagning hos en mistænkt, skal undtages fra ransagningen. Af RPL § 795, stk. 2 fremgår det, at sådanne meddelelser tillige er undtaget fra ransagning ved ransagning hos en ikke-mistænkt person. Af RPL § 799, stk. 1, 2. pkt. følger det, at der ikke kan foretages hemmelige ransagninger i husrum, andre lokaliteter eller genstande som en person, der er omfattet af RPL § 170 har rådighed over. Af RPL § 802, stk. 4 følger det, at skriftlige meddelelser, der hidrører fra en person, der er omfattet af RPL § 170, ikke kan beslaglægges hos en mistænkt. Det samme gælder angående beslaglæggelse hos en ikke-mistænkt, jf. RPL § 803, stk. 2.

Reglerne om brud på meddelelshemmeligheden i retsplejeloven vurderes på baggrund af ovenstående at være i overensstemmelse med advokatkonventionens artikel 6, stk. 3, litra b). Det bemærkes, at forsvarere og advokaters medhjælpere er omfattet af personkredsen, jf. RPL § 170, stk. 1, jf. § 170, stk. 4, og at reglerne dermed også lever op til advokatkonventionens artikel 2, stk. 4.

I relation til indsatte i fængslerne følger det af straffuldbyrdslovens § 56, at en indsat har ret til ukontrolleret brevveksling med den advokat, der har været beskikket for eller valgt af den pågældende som forsvarer i den straffesag, der har ført til indsættelse i institutionen eller i en verserende straffesag. Det samme gælder efter bestemmelsen brevveksling i øvrigt med advokater, der i medfør af RPL § 733 er antaget af justitsministeren til at beskikkes som offentlige forsvarere. Kriminalforsorgen har tilsvarende ikke adgang til at gennemlæse, fotografere eller tilbageholde breve, som findes i den indsatte besiddelse, hvis disse stammer fra personer omfattet af straffuldbyrdslovens § 56, jf. lovens § 60 stk. 9. I relation til telefonsamtaler følger det af straffuldbyrdslovens § 57, stk. 6, at samtaler med de i § 56 nævnte personer ikke må optages. Kravet om, at livstidsdømte og forvaringsdømte skal have tilladelse til at føre telefonsamtaler i de første 10 år af disses afsoning, gælder ikke personkredsen efter straffuldbyrdslovens § 56, jf. § 57 a, stk. 3.

I U.2024.4708 H fandt Højesteret, at bestemmelsen i straffuldbyrdslovens § 57, stk. 6, jf. § 56 skal fortolkes i lyset af Danmarks forpligtelser efter EMRK artikel 8. Sagen drejede sig om, en lukket afdeling i et fængsel der havde optaget en indsats samtaler med en advokatfuldmægtig, der fungerede som den indsatte juridiske rådgiver. Højesteret fandt, at optagelserne var foretaget ulovligt. Straffuldbyrdslovens § 56 må på baggrund af Højesterets dom fortolkes sådan, at den også omfatter advokatfuldmægtige og andre advokater, end de i bestemmelsen nævnte, når disse udøver juridisk bistand.

Det følger af advokatkonventionens artikel 2, stk. 4, at retten til fortrolighed i advokat-klient forholdet efter artikel 6, stk. 3, litra b) også udstrækkes til at omfatte samtaler med ansatte ved advokater, når disse direkte bidrager til at udføre advokaters professionelle aktiviteter. Bestemmelsen vil utvivlsomt omfatte en advokatfuldmægtig, der udøver juridisk rådgivning, jf. definitionen i konventionens artikel 3, litra d).

Straffuldbyrdslovens regler er formentlig i overensstemmelse med advokatkonventionen, når disse anvendes, sådan som de er fortolket af Højesteret i U.2024.4708 H i lyset af EMRK. Det vurderes dog, at straffuldbyrdslovens § 56 ved en eventuel dansk tiltræden af

advokatkonventionen bør ændres med henblik på at sikre, at den personkreds, der er omfattet af bestemmelsen, svarer til den personkreds, der er beskyttet efter advokatkonventionens artikel 6, stk. 3, litra b), jf. artikel 2, stk. 4. Artikel 6, stk. 3, litra b) vurderes ikke i øvrigt at have lovgivningsmæssige konsekvenser.

Af artikel 6, stk. 3, litra c) følger det, at advokater ikke kan forpligtes til at fremlægge, udlevere eller overlevere bevismateriale vedrørende information eller andet materiale, som de enten direkte eller indirekte har modtaget fra deres klienter eller potentielle klienter. Det samme gælder andre typer af kommunikation med klienter eller potentielle klienter, eller ethvert materiale der er forberedt i forbindelse med kommunikation med disse eller i forbindelse med retlige skridt, der tages på vegne af disse.

Det følger af Den Forklarende Rapports pkt. 50, at advokater ikke generelt kan forpligtes til at fremlægge, udlevere eller overlevere materiale, der vedrører kommunikation med klienter. Beskyttelsen omfatter materiale, der stammer fra møder eller kommunikation med klienter/potentielle klienter, der er omfattet af artikel 6, stk. 3, litra a-b). Beskyttelsen er af afgørende betydning for advokat-klient forholdets fortrolighed, og begrænsninger i denne beskyttelse skal have ekstraordinær karakter. Sådanne begrænsninger kan imidlertid tillades i overensstemmelse med artikel 6, stk. 4, hvis der foreligger en begrundet mistanke om, at advokaten selv deltager eller bidrager til at skjule, det strafbare forhold som klienten eller den potentielle klient er mistænkt for.

Derudover er bestemmelsen ikke til hinder for, at advokater forpligtes til at give visse informationer til myndighederne med henblik på at bekæmpe hvidvask eller terrorfinansiering. Begrænsninger skal dog være konsistente med advokatens mulighed for at forsvare eller repræsenterer sin klient. Indgreb i beskyttelsen skal være genstand for effektiv juridisk kontrol. Bestemmelsen er ikke til hinder for, at materiale, der er i advokatens varetægt, overleveres efter klientens samtykke. Det følger af konventionens artikel 2, stk. 4, at beskyttelsen også gælder en advokats ansatte eller andre, der er engageret af advokaten til at assistere denne med en sag, hvis disse direkte bidrager til at udføre advokatens professionelle aktiviteter.

Af RPL § 170, stk. 1 følger det, at både forsvarere og andre advokater er udelukkede fra at afgive vidneforklaring, om det der er kommet til kundskab ved udøvelsen af deres virksomhed. Vidneudelukkelsen gælder også advokater/forsvareres medhjælpere, jf. RPL § 170, stk. 4. Vidneudelukkelsen er absolut for så vidt angår forsvarere, men kan gennembrydes ved rettens kendelse vedrørende advokater i borgerlige sager. Reglerne herom behandles ovenfor i relation til advokatkonventionens artikel 6, stk. 3, litra a), og vurderes at være i overensstemmelse med advokatkonventionens bestemmelser.

Af RPL § 804, stk. 4 følger det, at personer omfattet af RPL § 170 ikke kan gives pålæg om edition, hvis der derved ville fremkomme oplysninger om forhold, som den pågældende ville være udelukket fra at afgive forklaring om som vidne. Det vil sige forhold, som er kommet de pågældende til kundskab ved udøvelsen af deres virksomhed, jf. RPL § 170, stk. 1. Beskyttelsen er absolut for så vidt angår forsvarere, men kan gennembrydes for advokater i borgerlige sager, jf. nærmere ovenfor.

Advokatkonventionens artikel 6, stk. 3, litra c) vurderes på baggrund af ovenstående ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser.

4.2.3.5. Advokatkonventionens artikel 6, stk. 5.

Det følger af advokatkonventionens artikel 6, stk. 5, at parterne skal sikre, at advokater ikke påføres negative konsekvenser som følge af, at de bliver identificeret med deres klienter eller deres klienters sag. Det følger af bestemmelsens 2. pkt., at dens anvendelse ikke berører ytringsfriheden, som denne er beskyttet i EMRK eller efter national ret. Bestemmelsen skal læses i sammenhæng med konventionens artikel 9, stk. 4, jf. Den Forklarende Rapports pkt. 52. Artikel 9, stk. 4 pålægger parterne en forpligtelse til at beskytte advokater og advokatsammenslutningers mulighed for at udføre deres professionelle aktiviteter uden at blive udsat for eksempelvis vold, trusler eller chikane. Indholdet af denne beskyttelse behandles samlet under artikel 9, stk. 4. Advokatkonventionens artikel 6, stk. 5 vurderes ikke at have selvstændige lovgivningsmæssige konsekvenser.

4.2.3.6. Personer, der er anerkendt af en international domstol

Det følger af artikel 2, stk. 3, litra b), at beskyttelsen i konventionens artikel 6, artikel 7 og artikel 9, stk. 4, også omfatter personer, der er anerkendt af en international domstol eller tribunal eller et andet organ, der er oprettet af en international organisation, i det omfang de er kompetente til at agere i en sag (*proceedings/une procédure*) foran et sådant organ, når de rådgiver eller handler i forbindelse med en sådan sag.

Bestemmelsen vil eksempelvis omfatte juridiske rådgivere eller andre rådgivere ved en NGO, der bistår en klager med en klage til et internationalt organ – eksempelvis FN's menneskerettighedskomitéer, hvis disse anerkendes af det internationale organ. Det samme kunne være tilfældet juridiske akademiske eksperter, der bistår i en sådan klagesag, jf. Den Forklarende Rapports pkt. 15.

Det følger af advokatkonventionens artikel 21, at konventionens parter har mulighed for helt eller delvist at tage forbehold i relation til anvendelsen af artikel 2, stk. 3, litra b) i relation til rettighederne i konventionens artikel 6. Et sådant forbehold kan efter bestemmelsen tages enten på signaturtidspunktet eller ved ratificeringen af advokatkonventionen.

Det bør i forbindelse med en eventuel dansk tiltrædelse eller ratifikation afdækkes, om Danmark bør tage et sådant forbehold. Det bemærkes i den forbindelse, at bestemmelsen er forholdsvist snævert formuleret, og det kan derfor overvejes, hvor stor en persongruppe, der reelt er omfattet af artikel 2, stk. 3, litra b).

Hvis Danmark ved en eventuel tiltrædelse eller ratifikation af advokatkonventionen vælger ikke at tage forbehold, vil en fuldstændig gennemførelse af konventionens artikel 2, stk. 3, litra b) i relation til rettighederne i advokatkonventionens artikel 6 kræve lovændringer.

Det skyldes navnlig, at sådanne personer herefter vil have krav på at kunne kommunikere fortroligt med deres klienter i forbindelse med personlige møder og enhver type af kommunikation, jf. artikel 6, stk. 3, litra a-b). Samt at sådanne vil skulle fritages for vidnepligt og pålæg om edition, jf. artikel 6, stk. 3, litra c).

Der er således ikke efter dansk ret i dag hjemmel til at udelukke personer omfattet af advokatkonventionens 2, stk. 3, litra b) fra at afgive vidneforklaring, jf. RPL § 170. I relation til klientfortroligheden vil der derfor heller ikke være hjemmel i retsplejeloven til at undtage den af artikel 2, stk. 3, litra b) omfattede personkreds fra indgreb i meddelelseshemmeligheden, jf. RPL § 782, stk. 2, ransagninger hos mistænkte eller ikke-mistænkte, jf. RPL §§ 794, stk. 3

og 795, stk. 2, hemmelige ransagninger, jf. § 799, stk. 1, 2. pkt., beslaglæggelse hos mistænkte eller ikke mistænkte, jf. RPL §§ 802, stk. 4 og 803, stk. 2 eller pålæg om edition, jf. RPL § 804, stk. 4. Disse bestemmelser alle bygget op omkring en henvisning til den personkreds, der er omfattet af RPL § 170.

En fuldstændig dansk opfyldelse af advokatkonventionens artikel 6, stk. 3, jf. artikel 2, stk. 3, litra b) vil derfor kræve, at beskyttelsen efter RPL § 170 udvides til også at omfatte personer omfattet af konventionens artikel 2, stk. 3, litra b).

4.2.4. Artikel 7 Ytringsfrihed

Advokatkonventionens artikel 7 vedrører advokaters ret til ytringsfrihed. Bestemmelsen skal forstås i overensstemmelse med EMRK artikel 10 og 11, jf. Den Forklarende Rapport pkt. 57.

Det følger af advokatkonventionens artikel 7, stk. 1, at parterne skal sikre, at advokater har ret til at informere offentligheden om spørgsmål vedrørende deres klienters sager. Adgangen hertil kan efter bestemmelsen begrænses af hensyn til advokaters professionelle ansvar, forsvarlig retspleje (*administration of justice*) og respekten for privatlivet, hvis begrænsningen har hjemmel i lovgivningen og er nødvendig i et demokratisk samfund.

Det følger af Den Forklarende Rapports pkt. 55, at sådanne begrænsninger i advokaters ytringsfrihed kunne være begrænsninger i adgangen til at videregive oplysninger, hvis disse kan bringe en strafferetlig efterforskning i fare. Eller hvis videregivelse vil være i strid med det formål, med hvilket advokaten har modtaget den konkrete information. Det vil eksempelvis være tilfældet med oplysninger, der vedrører en klients forligstilbud, eller oplysninger hvis deling vil udgøre et uforholdsmæssigt indgreb i klientens privatliv m.v.

Det følger af advokatkonventionens artikel 7, stk. 2, at parterne skal sikre advokaters (individuelt og kollektivt) og advokatsammenslutningers ret til at promovere retsstaten og fastholdelsen af denne. Samt deres ret til at deltage i offentlige debatter, om indholdet, fortolkning og anvendelsen af eksisterende og foreslået lovgivning, retsbeslutninger, administration af og adgangen til retfærdighed. Ligesom advokater (individuelt og kollektivt) og advokatsammenslutninger skal kunne promovere beskyttelsen af menneskerettigheder og stille forslag til reformer vedrørende de ovennævnte spørgsmål.

Udgangspunktet i dansk ret er, at advokater nyder ytringsfrihed til at blande sig i den offentlige debat. Ytringsfrihed er en central værdi i det danske folkestyre,⁶⁹ og har retskildemæssig støtte i grundlovens § 77 og i EMRK artikel 10, der er inkorporeret i dansk ret.

Advokaters ytringsfrihed er imidlertid ikke ubegrænset, men begrænses af forskellige regler. Advokater er således underlagt straffelovens regler om tavshedspligt, jf. straffelovens §§ 152-152 f, jf. RPL § 129. Ligesom advokater skal overholde straffelovens almindelige bestemmelser om ærekrænkelser, jf. straffelovens §§ 267-270, trusler, jf. § 266, truende, nedværdigende eller forhånende udtalelser rettet mod en beskyttet gruppe, jf. § 266 b m.v.⁷⁰ Disse begrænsninger er almengyldige og ikke specifikt rettet mod advokater. Det samme gælder bestemmelserne i RPL §§ 1017 a – 1017 d. Bestemmelserne kriminaliserer blandt andet

⁶⁹ Se U.1999.1798 H, hvor Højesteret bemærker, at ytringsfrihed er ”en nødvendig og selvfølgelig forudsætning for et demokrati.”

⁷⁰ Det må antages, at advokater ikke vil pådrage sig strafansvar for injurier for i forbindelse med deres procedure at videregive klientens opfattelse af et bestemt forhold, jf. U.1951.1106 og straffelovens § 269, stk. 1.

offentlig videregivelse af oplysninger om den forurettede i en sag om incest eller seksualforbrydelser, lægdommers identitet, og offentlig gengivelse af domme og kendelser i straffesager, hvor sigtedes, tiltaltes, forurettedes og/eller vidners identitet ikke er anonymiseret.⁷¹ Disse begrænsninger er fastsat ved lov, og tjener åbenlyst saglige hensyn. Sådanne indskrænkninger er utvivlsomt i overensstemmelse med advokatkonventionens artikel 7.

Tilsvarende vil advokater kunne pådrage sig disciplinært ansvar for tilsidesættelse af god advokatskik, hvis de i forbindelse med deres erhvervsudøvelse tilsidesætter deres forpligtelser til eksempelvis at respektere fortrolighed i klientforholdet, jf. RPL § 126, jf. § 147 c, jf. også AER artikel 15-20. Disciplinære sanktioner for overtrædelse af ”god advokatskik” er hjemlet i RPL § 126. De begrænsninger af advokaters ytringsfrihed, der følger heraf, er begrundet i hensynet til klientens ret til privatliv og forsvarlig retspleje i almindelighed, jf. AER artikel 15, og vurderes at være i overensstemmelse med advokatkonventionens artikel 7.

I forbindelse med en straffesag vil forsvareren være bundet af rettens eventuelle beslutninger om dørlukning, referatforbud og navneforbud, hvis sådanne træffes i medfør af reglerne i RPL §§ 29-29 c, jf. § 29 d og §§ 30-31 c. Rettens adgang til at træffe sådanne beslutninger tjener et sagligt hensyn til forsvarlig retspleje, den sigtedes privatliv, til forurettede privatliv, hvilket er tilfældet ved dørlukning under forurettede forklaring, jf. RPL § 29 a, stk. 1, eller til politiets efterforskningsmetoder, jf. § 29 a, stk. 3. Sådanne begrænsninger i advokaters ytringsfrihed er dermed i overensstemmelse med advokatkonventionens artikel 7.

I forbindelse med en forsvareres ret til aktindsigt kan denne af politiet meddeles pålæg om ikke at videre de oplysninger, som forsvareren har modtaget fra politiet, jf. RPL § 729 a, stk. 4. Et sådant pålæg skal være nødvendiggjort af hensynet til fremmede magter, statens sikkerhed, sagens opklaring, eller tredjemand, herunder til et vidnes sikkerhed, eller til efterforskningen af en anden alvorlig verserende sag. Forsvareren har adgang til at få prøvet lovligheden af et sådant pålæg ved retten, jf. RPL § 729 a, stk. 5. Den begrænsning i forsvarerens ytringsfrihed, der følger af et sådant pålæg, er sagligt begrundet efter de listede hensyn, og vurderes at være nødvendigt i et demokratisk samfund.

En særlig begrænsning af ytringsfriheden findes i RPL § 1017. Bestemmelsen har følgende ordlyd:

”Offentlig gengivelse af retsforhandlinger skal være objektiv og loyal.

Stk. 2. Med bøde eller med fængsel indtil 4 måneder straffes den, som i tale eller skrift, beregnet på at virke i en videre kreds, forsætlig eller ved grov uagtsomhed: 1) giver væsentlig urigtig meddelelse om en straffesag, der endnu ikke er endeligt afgjort eller bortfaldet, 2) lægger hindringer i vejen for sagens oplysning eller 3) så længe endelig dom i en straffesag ikke er afsagt, fremsætter udtalelser, der er egnet til på uforsvarlig måde at påvirke dommerne, domsmændene eller nævningerne med hensyn til sagens afgørelse”

Kravet i stk. 1 om objektivt og loyal gengivelse af retsforhandlinger er ikke strafsanktioneret, og behandles derfor ikke yderligere. I relation til stk. 2 har navnlig stk. 2, nr. 3 påkaldt sig opmærksomhed. Bestemmelsen kriminaliserer, den, der inden endelig dom er afsagt, fremsætter udtalelser, der er egnet til på uforsvarlig måde at påvirke dommerne,

⁷¹ I U.2018.3455 V blev en forsvarer dømt for overtrædelse af RPL § 1017 b og straffelovens § 155 for at have linket til navnene på de forurettede i en sag om seksualforbrydelser på sin offentlige facebookprofil og for at have vist en videoafhøring af et barn til sin halvbror.

domsmændene og nævningerne med hensyn til sagens afgørelse. Bestemmelsen finder principielt også anvendelse på advokater. Det må imidlertid antages, at bestemmelsen ikke finder anvendelse på en forsvarers adfærd i forbindelse med selve straffesagen – det vil navnlig sige forsvarerens procedure. Denne har i sagens natur til formål at påvirke dommerne, domsmænd og nævningerne – denne påvirkning er imidlertid en del af selve straffesagen, og tiltaltes ret til et effektivt forsvar, og falder derfor uden for bestemmelsen, jf. også ordlyden “uforsvarlig måde”. Det bemærkes, at bestemmelsen skal fortolkes i lyset af EMRK artikel 10 om ytringsfrihed og artikel 6, der sikrer tiltaltes ret til en retfærdig rettergang, hvilket indebærer en ret til at forsvare sig personligt eller ved juridisk bistand, jf. EMRK artikel 6, stk. 3, litra c).

I forbindelse med forvarerens offentlige gengivelse af sin klients stillingtagen til en straffesag inklusiv dennes forståelse af de begivenheder, der har givet anledning til sagen m.v., vil disse formentlig ud fra samme argumentation falde udenfor bestemmelsen. I U.2018.3455 V var der rejst tiltale mod en forsvarer for overtrædelse af blandt andet RPL § 1017, stk. 2, nr. 3. Advokaten havde været forsvarer for en klient i en nævningsesag, hvor klienten var tiltalt for vold og seksuelle krænkelse. Advokaten havde efterfølgende i et facebookopslag, inden der var faldt dom i sagen, blandt andet skrevet, at han prøvede *“at aflæse nævningernes kropssprog. I begyndelsen var det lukket, men efterhånden sporede jeg mere og mere sympati. Jeg håber, at sympatien ikke kun var rettet mod mit kæmpe arbejde, men at den også var rettet mod at frikende min klient for de voldsomme anklager imod ham”*, og, at hans analyse viste, *“at pigernes fortællinger bliver fyldigere og fyldigere, og de indeholder uforklarlige modsætninger. Jeg kom til den konklusion, at pigernes forklaringer havde erobret deres identitet.”*

Landsretten frifandt advokaten for overtrædelse af RPL § 1017, stk. 2, nr. 3 med følgende begrundelse: *“Det lægges efter tiltaltes forklaring til grund, at indholdet gengivet i forhold 1, 2. led, var indeholdt i tiltaltes procedure. Herefter og efter indholdet og karakteren af udtalelsen finder landsretten, at den omhandlede udtalelse ikke var egnet til på uforsvarlig måde at påvirke dommere og nævninger. Tiltalte frifindes derfor for overtrædelse af retsplejelovens § 1017, stk. 2, nr. 3, i forhold 1, 2. led.”* Landsretten synes således at lægge til grund, at de oplysninger en advokat fremkommer med i forbindelse med sin procedure, i vidt omfang falder uden for bestemmelsens anvendelsesområde. Et sådant udgangspunkt stemmer også bedst overens med advokaters ret til ytringsfrihed, og ikke mindst det faktum, at tiltalte i udstrakt omfang bør have adgang til i forbindelse med en straffesag gennem sin advokat at præsentere sin opfattelse af begivenhederne.

Bestemmelsen vurderes på den baggrund ikke at udgøre en begrænsning af advokaters ytringsfrihed, der er i uoverensstemmelse med beskyttelsen heraf i advokatkonventionens artikel 7.

Advokatkonventionens artikel 7, stk. 1 vurderes baggrund af ovenstående gennemgang ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser.

I relation til artikel 7, stk. 2 følger det af advokatvedtægtens artikel 30, at Advokatrådet arbejder med at sikre respekt for grundlæggende rettigheder, overholdelse af retsstatsprincippet og en sikker retsanvendelse. Advokatrådet deltager derudover ofte som høringspart i det lovforberedende arbejde. Advokatkonventionens artikel 7, stk. 2 vurderes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser.

4.2.5. Artikel 8 Disciplinære Foranstaltninger

Advokatkonventionens artikel 8 vedrører muligheden for at pålægge advokater disciplinære sanktioner. Bestemmelsen skal sikre, at muligheden for at pålægge advokater disciplinære sanktioner ikke misbruges til at true, chikanere eller intimidere advokater i forbindelse med deres professionelle aktiviteter, jf. Den Forklarende Rapport, pkt. 60.

Det følger af artikel 8, stk. 1, at der alene må foretages disciplinære skridt mod advokater, hvis sådanne skridt udelukkende er baseret på professionelle standarder for adfærd, som er hjemlet ved lov, og i overensstemmelse med de rettigheder, der er beskyttet i EMRK. Bestemmelsen er ikke til hinder for, at der i de advokatetiske regler stilles visse [*dekorum*] krav til advokatens adfærd i dennes private liv, jf. Den Forklarende Rapports pkt. 61.

I dansk ret følger det af RPL § 126, at advokater skal udvise adfærd, der er i overensstemmelse med "god advokatskik". God advokatskik er en retlig standard, hvis indhold udfyldes løbende af Advokatnævnet og domstolene. Disse har over tid bidraget til, at der eksisterer et omfattende korpus af praksis vedrørende indholdet af "god advokatskik" som retlig norm.⁷² Advokater kan derudover orientere sig i AER vedrørende indholdet af "god advokatskik". AER er et sæt vejledende retningslinjer for god advokatskik, der er udarbejdet af Advokatrådet med hjemmel i advokatvedtægtens § 25. Det følger af advokatvedtægtens § 25, stk. 2, at AER skal afspejle Advokatnævnets og domstolenes praksis. I forhold til spørgsmål om indholdet af god advokatskik, der ikke er afklaret i Advokatnævnets eller domstolenes praksis, følger det af advokatvedtægtens § 25, stk. 3, at AER skal udtrykke Advokatrådets opfattelse af god advokatskik. AER har alene vejledende karakter, og den formelle hjemmel til at sanktionere tilsidesættelse af "god advokatskik" er således RPL § 126.⁷³

Adgangen til at foretage disciplinære skridt mod advokater er reguleret direkte i retsplejeloven, hvor de advokatetiske regler også er hjemlet. Dansk ret lever dermed op til hjemmelskravet i advokatkonventionens artikel 8, stk. 1. Disciplinærsager mod advokater udøves indenfor rammerne af EMRK, der i øvrigt er selvstændigt inkorporeret ved lov i dansk ret, og derfor om nødvendigt vil kunne påberåbes umiddelbart for Advokatnævnet og domstolene.⁷⁴

Advokatkonventionens artikel 8, stk. 1 vurderes på den baggrund ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser.

Det følger af advokatkonventionens artikel 8, stk. 2, litra a), at parterne skal sikre, at disciplinærsager mod advokater enten afgøres af en uafhængig og upartisk disciplinærkomité, der er etableret af en professionel sammenslutning af advokater, eller en uafhængig og upartisk myndighed, eller en uafhængig og upartisk domstol etableret ved lov. Det følger af Den Forklarende Rapport, pkt. 62, at bestemmelsen ikke har til formål at afskære nationale regler vedrørende sammensætningen af et disciplinært organ, og at dommere eller medlemmer af offentligheden kan udpeges til at være medlemmer af et sådant organ, hvis dette følger af national ret.

I dansk ret følger det af RPL § 144, stk. 1 at Advokatsamfundet opretter et Advokatnævn. Nævnets sammensætning reguleres direkte i bestemmelsen. Nævnets formand og to

⁷² Andersen, Mads Bryde og Petersen, Lars Lindencrone "Advokatretten" (Ex Tuto, 2022) 2. udgave, s. 121.

⁷³ Andersen, Mads Bryde og Petersen, Lars Lindencrone "Advokatretten" (Ex Tuto, 2022) 2. udgave, s. 122f.

⁷⁴ Se eksempelvis U.2016.1221 H, hvor Højesteret tog stilling til om lang sagsbehandlingstid ved Advokatnævnet udgjorde en krænkelse af EMRK artikel 6, stk. 1.

næstformænd udpeges af Højesterets præsident. Derudover udpeges ni medlemmer af Advokatsamfundet blandt disses medlemmer, der ikke er medlemmer af Advokatrådet, og ni medlemmer udpeges af justitsministeren. Valg af medlemmer til Advokatnævnet blandt Advokatsamfundets medlemmer reguleres i advokatvedtægtens § 41. Justitsministeriets valg af medlemmer sker efter indstilling fra relevante myndigheder, organisationer og lignende, således at det sikres, at de til nævnet udpegede medlemmer og stedfortrædere har kendskab til både privat klienters, erhvervsklienters og offentlige klienters interesser, jf. RPL § 144, stk. 1. Det følger af RPL § 144, stk. 2, at der altid deltager et medlem af formandskabet og lige mange medlemmer udpeget af justitsministeriet og Advokatsamfundet i behandlingen af en sag. Reglerne om Advokatnævnets sammensætning vurderes at være i overensstemmelse med advokatkonventionens artikel 8, stk. 2, litra a), jf. Den Forklarende Rapports pkt. 62.

Advokatnævnet behandler både klager vedrørende salær, jf. RPL § 146, sager om ophævelse af en frakendelse, jf. RPL § 147 f, sager om valgbarhed til Advokatnævnet, jf. RPL § 147 h og klager i disciplinærsager, jf. RPL § 147 b, jf. § 1 Bkg 2024, nr. 1630 om Advokatnævnets virksomhed ved behandling af klager over advokater (advokatnævnsbekendtgørelsen). Advokatnævnet er uafhængigt og upartisk i sin behandling af sager. Advokatnævnsbekendtgørelsen indeholder endvidere regler om medlemmer af Advokatnævnets inhabilitet, der skal sikre nævnets upartiskhed i konkrete sager jf. advokatnævnsbekendtgørelsens § 8.

Advokatkonventionens artikel 8, stk. 2, litra a) vurderes på baggrund af ovenstående ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser.

Det følger af advokatkonventionens artikel 8, stk. 2, litra b), at disciplinære sager skal gennemføres hurtigt (*expeditiously/avec célérité*). Det følger af Den Forklarende Rapport pkt. 63, at disciplinærsager mod advokater skal afgøres uden unødig forsinkelse. Spørgsmålet om hvad, der udgør en rimelig behandlingstid afgøres på baggrund af EMD's praksis om EMRK artikel 6, stk. 1.

Det følger af Advokatnævnets Årsberetning for 2024, at den gennemsnitlige sagsbehandlingstid ved nævnet i 2024 var 5,3 måneder.⁷⁵ Sagsbehandlingstiden ved nævnet har også i de foregående to år ligget mellem 5,1-5,6 måneder. I sager om midlertidig rettighedsfrakendelse træffer Advokatnævnet så vidt muligt afgørelse senest to uger efter, at det fuldstændige materiale til afgørelse af sagen er tilvejebragt, jf. advokatnævnsbekendtgørelsen § 18, stk. 7. Den almindelige sagsbehandlingstid giver ikke anledning til bekymringer i relation til advokatkonventionens artikel 8, stk. 2, litra b). I sager, hvor sagsbehandlingstiden er usædvanligt lang, vil den indklagede kunne påberåbe sig EMRK artikel 6 umiddelbart for Advokatnævnet og domstolene. Disse vil herefter konkret kunne efterprøve, om der i sagen er sket en krænkelse af EMRK artikel 6, og om der på baggrund heraf er grundlag for at nedsætte en eventuel disciplinærbøde, jf. princippet i straffelovens § 82, stk. 1, nr. 13 og/eller princippet i § 82, stk. 2, der henviser til EMRK artikel 6.

I U.2016.1221 H fandt Højesteret ud fra en samlet bedømmelse, at en samlet sagsbehandlingstid ved Advokatnævnet på 22 måneder, ikke udgjorde en krænkelse af EMRK artikel 6, og ikke gav anledning til nedsættelse af disciplinærbøden, jf. princippet i straffelovens § 82, stk. 1, nr. 13. Højesteret lagde vægt på, at sagen ikke var ukompliceret, at parterne havde forskellig opfattelse af sagens faktum, og at der i forbindelse med sagen var foretaget en

⁷⁵ Advokatnævnets Årsberetning 2024, s. 10.

juridisk sagsbehandling i nævnets sekretariat. Det ændrede ikke på resultatet, at Højesteret lagde til grund, at der havde været en ikke ubetydelig periode uden aktivitet i sagen som følge af midlertidig ophobning i nævnet af verserende sager som følge af personalemangel og reorganisering af arbejdet i nævnets sekretariat.⁷⁶

Dansk ret vurderes at være i overensstemmelse med kravet om hurtig sagsbehandling i advokatkonventionens artikel 8, stk. 2, litra b). Der er ved vurderingen lagt vægt på den faktiske gennemsnitlige sagsbehandlingstid ved Advokatnævnet sammenholdt med adgangen til prøvelse og eventuel sanktionsnedsættelse i sager, hvor kravet i EMRK artikel 6 om sagsbehandling indenfor en rimelig frist er tilsidesat.

Advokatkonventionens artikel 8, stk. 2, litra b) vurderes på den baggrund ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser.

Det følger af advokatkonventionens artikel 8, stk. 2, litra c), at disciplinærsager skal føres på en måde, der er forenelig med retten til en retfærdig rettergang efter EMRK artikel 6, og hvor den indklagede har ret til at blive rådgivet, assisteret og repræsenteret af en valgt advokat. Det følger af Den Forklarende Rapport pkt. 64, at bestemmelsen ikke er til hinder for, at disciplinærsager under visse omstændigheder afgøres uden en mundtlig høring.

Både klager og indklagede kan i sager ved Advokatnævnet vælge at lade sig repræsentere af en anden.⁷⁷ I sager, hvor der kan opstå spørgsmål om rettighedsfrakendelse, jf. RPL § 147 c, stk. 8 og stk. 9 udpeger Advokatnævnet en forsvarer for den indklagede, såfremt den indklagede ikke selv har valgt en forsvarer, jf. advokatnævnsbekendtgørelsen § 16, stk. 2. Advokatnævnet kan dog tillade, at indklagede varetager sin egen sag, hvis nævnet finder det ubetænkeligt, jf. advokatnævnsbekendtgørelsen § 16, stk. 2, 2. pkt. Forsvarerens honorarudgifter m.v. afholdes af Advokatsamfundet, jf. advokatnævnsbekendtgørelsen § 16, stk. 5, 1. pkt. Indklagede skal dog tilbagebetale de afholdte udgifter, hvis Advokatnævnet træffer afgørelse om rettighedsfrakendelse, og denne ikke efterfølgende ændres af domstolene, jf. advokatnævnsbekendtgørelsen § 16, stk. 5, 2. pkt.

I sager om midlertidig rettighedsfrakendelse under behandlingen af sagen i Advokatnævnet er den indklagede forpligtet til at lade sig repræsentere ved en forsvarer, jf. advokatnævnsbekendtgørelsen § 18, stk. 2, jf. dog § 18, stk. 5. Den indklagede skal i sager om midlertidig rettighedsfrakendelse vælge en forsvarer inden for 7 dage fra modtagelsen af Advokatrådets anklageskrift, jf. advokatnævnsbekendtgørelsen § 18, stk. 2, 1. pkt. Hvis den indklagede ikke har valgt en forsvarer indenfor fristen, udpeger Advokatnævnet en forsvarer for den pågældende, jf. advokatnævnsbekendtgørelsen § 18, stk. 2, 2. pkt.

Den indklagede har i sager om midlertidig frakendelse kun adgang til at skifte forsvarer, hvis nævnet skønner, at dette ikke vil forsinke afgørelsen om midlertidig frakendelse, jf. advokatnævnsbekendtgørelsen § 18, stk. 3. Den begrænsning af det frie forsvarervalg, der følger af, at indklagede ikke har fri adgang til at skifte forsvarer, er sagligt begrundet i hensynet til forsvarlig retspleje og til at sikre en rimelig sagsbehandlingstid. Heller ikke EMRK artikel 6 indeholder en ret for tiltalte til at kræve en beskikket forsvarer udskiftet.⁷⁸

⁷⁶ U.2016.1221 H, Højesterets begrundelse og resultat.

⁷⁷ Vejledning om Advokatnævnets behandling af klager, s. 2.

⁷⁸ Se EMD's Dom af 14. januar 2003, Lagerblom v. Sweden, pr. 55, hvor EMD udtaler: "Article 6 § 3 (c) cannot be interpreted as securing a right to have public defence counsel replaced".

Begrænsningen i adgangen til at skifte forsvarer i sager om rettighedsfrakendelse, jf. advokatnævnsbekendtgørelsen § 18, stk. 3 vurderes på den baggrund at være i overensstemmelse med advokatkonventionens artikel 8, stk. 2, litra c), der skal forstås i overensstemmelse med EMRK artikel 6.

Advokatkonventionens artikel 8, stk. 2, litra c) vurderes på baggrund af ovenstående ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser.

Det følger af advokatkonventionens artikel 8, stk. 2, litra d), at afgørelser i en disciplinærsag mod advokater skal kunne gøres til genstand for prøvelse ved en uafhængig og upartisk domstol, der er etableret ved lov. Det følger af Den Forklarende Rapport pkt. 65, at alle afgørelser, hvor en advokat pålægges en disciplinær sanktion herunder i form af en advarsel, skal kunne gøres til genstand for domstolsprøvelse. I sager om mildere sanktioner herunder advarsler kan domstolsprøvelsen dog ske i en forsimplet procedure.

I dansk ret reguleres adgangen til domstolsprøvelse af Advokatnævnets afgørelser i disciplinærsager af RPL § 147 d og 147 e.

Af RPL § 147 d følger det, at den indklagede advokat m.v. kan indbringe Advokatnævnets afgørelser, jf. RPL § 147 c, stk. 1 og stk. 2 for retten. Det vil sige afgørelser om pålæggelse af disciplinære bøder og tvangsbøder. Sådanne sager skal indbringes for retten inden for fire uger efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende, jf. RPL § 147 d, stk. 2. Afgørelsen indbringes ved, at modtageren af afgørelsen lægger sag an mod Advokatnævnet i den borgerlige retsplejes former, jf. RPL § 147 d, stk. 3. Der er altså ikke adgang til "automatisk" domstolsprøvelse i sådanne sager, eftersom domstolsprøvelse forudsætter, at modtageren af afgørelsen selvstændigt indstævner Advokatnævnet for retten. En sådan ordning er i overensstemmelse med advokatkonventionens artikel 8, stk. 2, litra d), der alene kræver, at den advokat, der har modtaget en disciplinær sanktion, har mulighed for at indbringe (*challenge*) afgørelsen for en domstol.

Af RPL § 147 e, stk. 1 følger det, at Advokatnævnets afgørelser, jf. RPL § 147 c, stk. 3, 4, 8 eller 9 kan forlanges indbragt for retten. Det vil sige afgørelser om betinget eller ubetinget frakendelse af retten til at udføre sager, af retten til at udføre forretninger af nærmere angiven karakter, eller af retten til at udøve advokatvirksomhed, og betinget eller ubetinget frakendelse af retten til at eje aktier eller andele i et advokatselskab. Anmodningen om indbringelse for retten fremsættes over for justitsministeren inden for fire uger efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende. Justitsministeren vil herefter anlægge sag mod den pågældende i den borgerlige retsplejes former til prøvelse af spørgsmålet, jf. RPL § 147 e, stk. 2. I sådanne sager er der således adgang til "automatisk" domstolsprøvelse, hvis modtageren af afgørelsen begærer en sådan. Forskellen i adgangen til domstolsprøvelse begrundes med, at en betinget eller ubetinget rettighedsfrakendelse, jf. RPL § 147 c, stk. 3, 4, 8 eller 9 udgør et mere intensivt indgreb end en disciplinær bøde eller tvangsbøde, jf. RPL § 147 c, stk. 1 og 2.

Begge modeller for domstolsprøvelse er i overensstemmelse med kravene til domstolsprøvelse i advokatkonventionens artikel 8, stk. 2, litra d). Advokatkonventionens artikel 8, stk. 2, litra d) vurderes på baggrund af ovenstående ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser.

Det følger af advokatkonventionens artikel 8, stk. 3, at parterne skal sikre, at disciplinære sanktioner, der påføres advokater, respekterer legalitetsprincippet, princippet om ikke-

diskrimination og proportionalitetsprincippet. Begrænsninger i adgangen til at praktisere som advokat skal forbeholdes de mest alvorlige overtrædelser af professionelle standarder.

Det er en betingelse efter RPL § 147 c, stk. 3, at en advokat har gjort sig skyldig i grov eller oftere gentagen overtrædelse af sine pligter som advokat, før denne betinget kan frakendes retten til at udøve advokatvirksomhed. En ubetinget frakendelse af retten til at virke som advokat kræver udover, at advokaten har gjort sig skyldig i grov eller gentagen overtrædelse af sine pligter, også at de udviste forhold giver grund til at antage, at den pågældende ikke for fremtiden vil udøve advokatvirksomhed på forsvarlig måde, jf. RPL § 147 c, stk. 8. Muligheden for betinget eller ubetinget frakendelse af retten til at udøve advokatvirksomhed er dermed forbeholdt de mest alvorlige overtrædelser af advokatens pligter.

Advokatnævnet sagsbehandling vil i øvrigt respektere principperne om legalitet, ikke-diskrimination og proportionalitet. I relation til legalitet anførte Højesteret i U.2000.307 H at: *”Pålæggelsen af en disciplinær sanktion eller frakendelse af rettigheder i medfør af retsplejelovens § 147 c som følge af tilsidesættelse af god advokatskik kan ikke antages at være omfattet af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions art. 7 om tiltale og straf for kriminelle forhold. Anvendelse af en disciplinær sanktion som følge af den handle måde, der er udvist af X i den foreliggende sag, er heller ikke i strid med princippet i straffelovens § 1.”*⁷⁹

Advokatkonventionens artikel 8, stk. 3 vurderes på baggrund af ovenstående ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser.

4.2.6. Artikel 9 Beskyttende foranstaltninger

Advokatkonventionens artikel 9 vedrører en række foranstaltninger, som parterne skal foretage til beskyttelse af advokater og deres professionelle sammenslutninger. Parternes forpligtelser efter artikel 9 kan i visse tilfælde opfyldes ved, at parterne undlader at foretage handlinger, der griber ind i advokaters professionelle aktiviteter (*negative forpligtelser*), jf. Den Forklarende Rapports pkt. 67.

Det følger af artikel 9, stk. 1, litra a), at advokater skal have adgang til valgt advokatbistand, hvis disse frihedsberøves. Adgangen hertil kan gøres til genstand for begrænsninger, der er hjemlet ved lov, og er nødvendige i et demokratisk samfund for at forebygge og efterforske forbrydelser, eller for at beskytte tredjemands rettigheder.

Der gælder ikke i dansk ret særlige regler om frihedsberøvede advokaters adgang til advokatbistand. I det følgende redegøres derfor for RPL's almindelige regler herom. Det følger af RPL § 730, stk. 1, at den der sigtes for en forbrydelse, er berettiget til at vælge en forsvarer. Retten til at vælge en forsvarer er en grundlæggende rettighed i en retsstat, der endvidere er sikret i EMRK artikel 6, stk. 3, litra c), der er inkorporeret i dansk ret. Af RPL § 731, stk. 1, litra a) følger det, at der beskikkes en forsvarer for sigtede, hvis denne ikke forinden har valgt en forsvarer, når sigtede fremstilles for retten med henblik på varetægtsfængsling eller opretholdelse af anholdelsen. Af RPL § 764, stk. 3 følger det, at sigtede skal have adgang til en samtale med dennes forsvarer inden denne fremstilles for retten med henblik på varetægtsfængsling. Af RPL § 771, stk. 1, 5. pkt. følger det, at sigtede under varetægtsfængsling har ret til ukontrolleret besøg af sin forsvarer.

⁷⁹ U.2000.307 H, Højesterets begrundelse og resultat.

For så vidt angår administrativt frihedsberøvede følger det, at disse kan vælge eller beskikkes en advokat, jf. RPL § 470, stk. 2. For denne advokats adgang til ukontrolleret besøg hos den administrativt frihedsberøvede henvises til notatets afsnit om advokatkonventionens artikel 6, stk. 1, litra c).

Det vurderes på baggrund af ovenstående, at advokater, der frihedsberøves, har adgang til advokatbistand i overensstemmelse med advokatkonventionens artikel 9, stk. 1, litra a). Bestemmelsen vurderes dermed ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser.

Det følger af advokatkonventionens artikel 9, stk. 1, litra b), at advokater der frihedsberøves skal have adgang til uden unødigt ophold at orienterer en repræsentant fra deres professionelle sammenslutning, om frihedsberøvelsen, retsgrundlaget for frihedsberøvelsen, og hvor den frihedsberøvede befinder sig. Det følger af Den Forklarende Rapport pkt. 69, at en frihedsberøvet advokat bør kunne videregive sådanne informationer til den professionelle sammenslutning inden for få dage, medmindre der er tale om en nødsituation, der berettiger, at orienteringen sker senere.

I relation til en varetægtsarrestants nære pårørende følger det af varetægtsbekendtgørelsens § 40, stk. 2, at varetægtsarrestanten skal have mulighed for snarest muligt at underrette disse om frihedsberøvelsen med henblik på at modtage besøg. Dansk ret indeholder ikke en lignende udtrykkelig regel om advokaters ret til at kontakte Advokatsamfundet, hvis disse frihedsberøves

Det følger dog af de almindelige regler om varetægtsfængsling, at en varetægtsarrestant som udgangspunkt har ret til at modtage og afsende breve, jf. varetægtsbekendtgørelsens § 61 og RPL § 772, stk. 1. Sådanne breve kan gennemses inden afsendelsen af politiet, jf. varetægtsfængslingsbekendtgørelsens § 62. Det følger af bestemmelsen, at politiet snarest muligt skal sende brevene, ”medmindre indholdet vil kunne være til skade for efterforskningen eller opretholdelse af orden og sikkerhed i varetægtsfængslet, eller hvis varetægtsarrestantens forhold gør det nødvendigt for at forebygge undvigelse”. Ingen af de anførte grunde giver hjemmel til at tilbageholde et brev, i hvilket en frihedsberøvet advokat orienterer Advokatsamfundet om varetægtsfængslingen, dennes retlige grundlag, og afsenderens opholdssted.⁸⁰ I det omfang politiet tilbageholder et brev, skal spørgsmålet om tilbageholdelsen straks forelægges retten til afgørelse, jf. varetægtsbekendtgørelsens § 100 og RPL § 772, stk. 1. Retten vil herefter kunne sikre, at politiet ikke uretmæssigt forhindrer en advokat i at orientere Advokatsamfundet om dennes frihedsberøvelse.

Derudover følger det af varetægtsbekendtgørelsens § 72, stk. 1, at en varetægtsarrestant kan få tilladelse til at føre telefonsamtaler, hvis forbindelse gennem brevveksling ikke uden væsentlig ulempe kan afventes og i det omfang, det er praktisk muligt. Det følger af varetægtsbekendtgørelsens § 73, at anmodninger om at føre telefonsamtale med forsvareren i almindelighed skal imødekommes. En lignende regel findes imidlertid ikke i relation til en frihedsberøvet advokats ret til telefonisk at kontakte Advokatsamfundet. Tilladelse til at føre telefonsamtaler kan derfor nægtes af politiet eller Kriminalforsorgen efter de almindelige regler

⁸⁰ Det samme gælder angående Kriminalforsorgens adgang til at åbne og lukke breve fra varetægtsarrestanter med henblik på at hindre ind- og udsmugling, jf. varetægtsbekendtgørelsens § 63, stk. 1. Sådanne breve overgives til politiet, hvis gennemlæsningen fører til, at de ikke bør afsendes, jf. varetægtsbekendtgørelsens § 63, stk. 3. Politiets tilbageholdelse af brevet er undergivet domstolsprøvelse, jf. varetægtsbekendtgørelsens § 63, stk. 4, jf. RPL § 772, stk. 1.

i varetægtsbekendtgørelsens § 72, stk. 2 og 3, hvis disse finder det nødvendigt at hensyn til varetægtsfængslingens øjemed eller af ordens- og sikkerhedsmæssige hensyn. Disse hensyn vil som klar hovedregel ikke kunne begrunde, at en frihedsberøvet advokat forhindres i at kontakte Advokatsamfundet med henblik på at orientere om baggrunden for frihedsberøvelsen og dennes opholdssted. Dansk ret indeholder ikke udtrykkelige regler om en varetægtsfængslet advokats adgang til at kontakte Advokatsamfundet. Varetægtsbekendtgørelsens almindelige regler om varetægtsarrestantens adgang til brevveksling og telefonsamtaler må imidlertid fortolkes sådan, at en varetægtsfængslet advokat har adgang til at kontakte Advokatsamfundet og orientere dette, om frihedsberøvelsen, dennes retsgrundlag og advokatens opholdssted.

Advokatkonventionens artikel 9, stk. 1, litra b) vurderes på den baggrund ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser.

Det følger af Advokatkonventionens artikel 9, stk. 1, litra c), at advokater skal have adgang til at have en uafhængig advokat eller en repræsentant for deres professionelle sammenslutning til stede, hvis lokationer, køretøjer eller apparater, der bruges af disse i forbindelse med deres professionelle aktiviteter, ransages, eller hvis disses dokumenter, eller andet data, eller udstyr, som benyttes i advokatens professionelle aktiviteter, beslaglægges eller kopieres. Bestemmelsen finder ikke anvendelse, hvis de dokumenter eller data, der beslaglægges eller ransages, ikke vil blive gjort til genstand for nærmere examination.

Det følger af Den Forklarende Rapport pkt. 70, at bestemmelsen ikke er til hinder for, at der gennemføres en ransagning eller en beslaglæggelse, uden at der er en advokat eller repræsentant fra en professionel sammenslutning til stede, hvis situationens uopsættelighed kræver det. Materialet bør dog ikke eksamineres uden, at en repræsentant/advokat for den advokat, der er undergivet tvangsindgrebet, er til stede. Det følger endvidere af Den Forklarende Rapport pkt. 70, at advokaten eller repræsentantens tilstedeværelse ikke må være en ren formalitet, men at disse skal have adgang til reelt at udøve en overvågende (*supervisory*) funktion, og gøre indvendinger imod examinationen eller beslaglæggelsen af bestemt materiale. Bestemmelsen gælder ikke såkaldte *mirror-image* kopier af data fra en elektronisk enhed, hvis disse først eksamineres senere i forbindelse med en retsproces. Bestemmelsen gælder heller ikke sikkerhedscheck af advokater eksempelvis i lufthavne eller fængsler. Bestemmelsen giver ikke den advokat, som tvangsindgrebet retter sig imod, valgfrihed i forhold til, om denne ønsker en advokat eller en repræsentant for advokatens professionelle sammenslutning til stede ved gennemførelsen af tvangsindgrebet. Parterne kan således frit vælge, om national ret alene giver mulighed for at have en advokat tilstede, en repræsentant for en professionel sammenslutning, eller begge.

Det følger af RPL § 745 d, stk. 1, at forsvareren skal have meddelelse inden politiet foretager efterforskningsskridt, der formodes at ville anvendes som bevis, således at forsvareren kan få lejlighed til at være til stede. Denne bestemmelse gælder imidlertid ikke ransagning, da bevismidlet her i mindre grad er handlingens foretagelse end de forefundne genstande.⁸¹ Dette udgangspunkt bekræftes af landsretten i U.2013.2186 V. Landsrettens kendelse vedrørte, om en forsvarer i en sag om grov vold, jf. straffelovens § 245, havde krav på at blive underrettet om tidspunktet for en ransagning med henblik på at være til stede under ransagningen. Byretten fandt, at en forsvarer ikke har krav på at være til stede under en ransagning, medmindre der foreligger særlige omstændigheder, der kan føre til et andet resultat. Landsretten stadfæstede byrettens kendelse med henvisning til dennes begrundelse.

⁸¹ Betænkning nr. 622/1971 om efterforskning i straffesager m.v., s. 42.

Det kan ikke fuldstændig afvises, at retten ville være nået til et andet resultat, hvis sagen havde drejet sig om ransagningen af en advokats lokaler. Retten holder således muligheden åben for at nå et andet resultat i sager, hvor der foreligger særlige omstændigheder. Udgangspunktet må imidlertid siges at være, at der heller ikke for advokater eksisterer en ret til at have dennes forsvarer til stede i forbindelse med en ransagning.

Derudover følger det af RPL § 798, stk. 2, at den person, som en ransagning er rettet mod, hvis denne træffes på adressen, "kan kræve, at et af den pågældende udpeget vidne er til stede under ransagningen, medmindre tidsmæssige eller efterforskningsmæssige grunde taler herimod". Der er intet til hinder for, at den som indgrebet er rettet imod, og som træffes på adressen for en ransagning, anmoder om at få en repræsentant fra Advokatsamfundet eller sin advokat til stede som vidne. Adgangen hertil kræver dog, at repræsentanten for Advokatsamfundet eller pågældendes advokat hurtigt kan bringes til ransagningsstedet, og advokaten/repræsentanten vil alene kunne fungere som vidne, og dermed ikke udøve den overvågende funktion, der er forudsat i Den Forklarende Rapports pkt. 70.

I relation til indgreb i meddelelshemmeligheden følger det af RPL § 787, at forsvareren har ret til at overvære åbningen af breve og andre lukkede forsendelser. Det samme gælder i forbindelse med beslaglæggelse af breve, telegrammer og lignende under forsendelse, samt om oplysning om forbindelse mellem telefoner, jf. RPL § 801, stk. 3, jf. RPL § 787. Reglerne herom vurderes at være i overensstemmelse med advokatkonventionens artikel 9, stk. 1, litra c).

Sammenfattende giver dansk ret imidlertid som udgangspunkt ikke advokater ret til at lade ransagninger af disses lokationer, køretøjer eller andre apparater overvåge af en repræsentant fra dennes professionelle sammenslutning eller af en advokat. Dansk ret synes dermed ikke at være i overensstemmelse med advokatkonventionens artikel 9, stk. 1, litra c).

Det bør på den baggrund afsøges i forbindelse med en eventuel dansk tiltrædelse af advokatkonventionen, om der er behov for en lovændring, hvorefter advokater eller repræsentanter for Advokatsamfundet får adgang til at overvære ransagninger, der foretages på lokaliteter, som en advokat benytter til dennes professionelle aktiviteter. Det bemærkes, at en sådan hjemmel indenfor rammerne af konventionen vil kunne udformes på en måde, hvor politiet konkret får adgang til at fravige reglen, hvis øjemedet med ransagningen ellers vil forspildes, eller hvis efterforskningsmæssige hensyn tilsiger, at ransagningen ikke bør overværes. Ligesom en orientering til forsvareren om en forestående vil kunne kombineres med et forsvarerpålæg, jf. RPL § 729 a, stk. 3.

Det følger af advokatkonventionens artikel 9, stk. 1, litra d), at en advokat har ret til at blive informeret om sine rettigheder efter artikel 9, stk. 1, litra a-c) i forbindelse med, at advokaten frihedsberøves, eller gøres til genstand for ransagning, beslaglæggelse eller kopiering af dokumenter. I dansk ret følger det af RPL § 752, stk. 1, at en sigtet skal gøres udtrykkeligt bekendt med sigtelsen og dennes rettigheder inden afhøring. I relation til ransagning følger det af RPL § 798, stk. 2 og 3, at den som ransagningen omhandler skal gøres bekendt med sine rettigheder.

Advokatkonventionens artikel 9, stk. 1, litra d) vurderes på den baggrund ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser.

Det følger af advokatkonventionens artikel 9, stk. 2, at parterne skal sikre, at de observerer passende beskyttelsesværn, når de inspicerer eller foretager andre skridt i forbindelse med tilsyn med advokatprofessionen. Det følger af Den Forklarende Rapport pkt. 72, at kravet om passende beskyttelsesværn også finder anvendelse i lande, hvor tilsynet med advokatvirksomhed udføres af et professionelt organ.

Efter dansk ret følger det af RPL § 143, stk. 2, at Advokatrådet fører tilsyn med advokater og deres autoriserede fuldmægtige. Advokatrådet kan indklage en advokat for Advokatnævnet, hvis Advokatrådet ikke finder, at en advokat har handlet i overensstemmelse med de pligter, stillingen medfører. Det følger af RPL § 143, stk. 3, at Advokatrådet *”kan kræve alle oplysninger af advokater og deres autoriserede fuldmægtige, herunder arbejdsoplysninger, korrespondance og andre dokumenter, der skønnes at være nødvendige for rådets tilsyn af, om der er sket eller vil ske en overtrædelse af bestemmelserne i denne lov eller bestemmelser fastsat i medfør af denne lov.”* Sådanne oplysninger afgives eksempelvis af advokater i forbindelse med pligtig afgivelse af klientkontoerklæringer, jf. klientkontobekendtgørelsens § 14. Tilsvarende følger det af RPL § 143, stk. 4, at advokater og deres autoriserede fuldmægtige ikke må foretage eller medvirke til handlinger eller undladelser, som lægger hindringer i vejen for Advokatrådets tilsyn, eller hvis formål er at unddrage sig tilsynet.

Advokatrådets tilsyn er imidlertid underlagt visse væsentlige retssikkerhedsgarantier. For det første følger det af RPL § 143, stk. 2, 3. pkt., at retssikkerhedslovens kapitel 4 finder anvendelse, når Advokatrådet varetager tilsynsopgaver efter RPL § 143, stk. 2, 1. og 2. pkt. Det følger af retssikkerhedslovens kapitel 4, § 10, stk. 1, at oplysningspligten ikke finder anvendelse, hvis der foreligger en konkret mistanke om, at en enkeltperson eller juridisk person har begået en lovovertrædelse, der kan medføre straf. Bestemmelsen udtrykker det almindelige selvinkrimineringsprincip, der også finder anvendelse efter EMRK.

Derudover følger det af RPL § 143 b, stk. 1, at Advokatrådets medlemmer m.v. er underlagt straffelovens regler om tavshedspligt for så vidt angår oplysninger, som de får kendskab til gennem tilsynsvirksomheden. Af RPL § 143 b, stk. 2 følger det, at sådanne oplysninger kun må anvendes i forbindelse med tilsynshvervet, og af RPL § 143 b, stk. 3 følger det, at Advokatrådet udelukkende kan videregive oplysninger til Advokatnævnet, anklagemyndigheden, politi og justitsministeren til varetagelse af deres opgaver efter lovgivningen.

Dansk ret har dermed sikret, at der er tilstrækkelige retssikkerhedsmæssige garantier på plads, når Advokatrådet øver tilsyn med advokaters virksomhed. Advokatkonventionens artikel 9, stk. 2 vurderes på den baggrund ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser.

Det følger af advokatkonventionens artikel 9, stk. 3, at advokaters professionelle sammenslutninger skal have visse muligheder for at værne de rettigheder, som advokater tillægges efter advokatkonventionens bestemmelser. De professionelle organisationers rettigheder efter bestemmelsen er ikke absolutte, men kan begrænses, hvis begrænsningen er hjemlet ved lov, nødvendig i et demokratisk samfund, og sker af hensyn til muligheden for at forebygge, efterforske, eller forfølge strafferetlige forhold, eller for at beskytte tredjemands rettigheder. Parternes adgang til at begrænse de professionelle sammenslutningers rettigheder efter artikel 9, stk. 3 skal forstås i overensstemmelse med de tilsvarende formuleringer i EMRK, jf. advokatkonventionens artikel 3, litra h).

Det følger af advokatkonventionens artikel 9, stk. 3, litra a), at repræsentanter for den professionelle sammenslutning skal have effektiv adgang til en advokat, der er frihedsberøvet, hvis denne begærer det. En sådan repræsentant vil i dansk ret være en repræsentant for Advokatsamfundet/Advokatrådet.

Varetægtsarrestanter har efter dansk ret adgang til besøg, så ofte forholdene tillader det jf. varetægtsbekendtgørelsens § 40, stk. 1, jf. RPL § 771, stk. 1. En varetægtsfængslet advokat vil efter bestemmelsen kunne modtage besøg fra en repræsentant for Advokatsamfundet. Politiet kan nægte varetægtsarrestanten adgangen til besøg efter varetægtsbekendtgørelsens § 42, hvis varetægtsfængslingsens øjemed, behovet for at forebygge undvigelse, eller varetægtsfængslede tilknytning til en gruppe af personer, der er aktivt involveret i en verserende voldelig konflikt (bandetilknytning) gør det nødvendigt. Varetægtsarrestanten kan kræve, at politiets afslag på besøg forelægges retten til afgørelse, jf. § varetægtsbekendtgørelsens § 99, jf. RPL § 771, stk. 1, 4. pkt. Tilsvarende kan Kriminalforsorgen give afslag på besøg, hvis dette findes påkrævet af ordens- og sikkerhedsmæssige grunde, jf. varetægtsbekendtgørelsens § 43. Beslutningen herom kan påklages til Direktoratet for Kriminalforsorgen, jf. varetægtsbekendtgørelsens § 97.

Det vil som udgangspunkt ikke være relevant at afvise en varetægtsfængslet advokats anmodning om besøg fra en repræsentant for Advokatsamfundet med hjemmel i den pågældende bestemmelser.

De begrænsninger i adgangen til besøg, der følger af bestemmelserne, er hjemlet ved lov, forfølger et sagligt hensyn til politiets efterforskning samt ordensmæssige hensyn, og kan indbringes for retten eller påklages til Direktoratet for Kriminalforsorgen. Begrænsningerne vurderes på den baggrund at være nødvendige i et demokratisk samfund.

Indsatte i fængsler vil tilsvarende have ret til besøg, jf. straffuldbyrdslovens § 51, stk. 1. De begrænsninger i retten til besøg, der følger af straffuldbyrdslovens § 51 stk. 4 og § 53 vurderes ikke at være relevante for så vidt angår besøg fra repræsentanter fra Advokatsamfundet/Advokatrådet. I relation til livstids- og forvaringsdømte indsatte, der afsoner de første 10 år af den idømte straf, eller som er anbragt i forvaring i de første 10 år, jf. straffuldbyrdslovens § 51 a, stk. 1, forudsættes det, at Kriminalforsorgen vil give særlig tilladelse til besøg af repræsentanter fra Advokatsamfundet/Advokatrådet, hvis den livstidsdømte/forvaringsdømte har haft advokatbeskikkelse.

Advokatkonventionens artikel 9, stk. 3, litra a) vurderes på baggrund af ovenstående ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser.

Det følger af advokatkonventionens artikel 9, stk. 3, litra b), at advokaters professionelle sammenslutninger har ret til at blive informeret om situationer, hvor myndighederne har kendskab til, at advokater er blevet overfaldet eller dræbt, og hvor der er grunde til at tro, at dette skyldes deres professionelle aktiviteter, og hvor begivenhederne ikke i øvrigt er blevet offentliggjort, og hvor advokaterne ikke er i en position, hvor de selvstændigt kan informere deres professionelle sammenslutning.

Bestemmelsen vurderes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser.

Det følger af advokatkonventionens artikel 9, stk. 3, litra c), at advokaters professionelle sammenslutninger skal have adgang til at overvære høringer og andre retsskridt, der bliver

foretaget imod advokater, hvis der er grunde til at tro, at disse foretages i forbindelse med advokatens professionelle aktiviteter. Det følger af Den Forklarende Rapport pkt. 75, at bestemmelsen ikke begrænser adgangen til at ekskludere offentligheden (dørlukning) fra retssager, når beslutningen træffes i overensstemmelse med EMRK. Advokatkonventionens artikel 9, stk. 3, litra c) vedrører ikke retsskridt, der foretages i forbindelse med efterforskningsfasen af en sag, jf. Den Forklarende Rapport pkt. 75.

I dansk ret følger det af RPL § 28, stk. 1, at retsmøder er offentlige, medmindre andet er bestemt ved lov eller i medfør af lov. Af RPL § 28, stk. 2 følger det, at retsmøder, hvori der afsiges dom, altid er offentlige. Repræsentanter for Advokatsamfundet vil altså som udgangspunkt kunne overvære sager mod advokater.

Retten kan ved kendelse træffe afgørelse om dørlukning efter reglerne i RPL §§ 29-29 e. Reglerne om dørlukning er begrundet i saglige hensyn til navnlig sigtede, politiets efterforskningsmetoder, forurettede i sager om seksualforbrydelser, jf. § 29 a, ro og orden i retslokalet, og forholdet til fremmede magter. Det følger, som redegjort for ovenfor, af Den Forklarende Rapport pkt. 75, at sådanne begrænsninger i offentlighedens adgang til at overvære en retssag forudsætningsvist er i overensstemmelse med advokatkonventionen.

Det bemærkes dertil, at retten med hjemmel i RPL § 29 e, 1. pkt. vil kunne tillade repræsentanter for Advokatsamfundet at overvære en retssag mod en advokat, der er begrundet i dennes professionelle adfærd, selvom sagen i øvrigt føres for lukkede døre.

Advokatkonventionens artikel 9, stk. 3, litra c) vurderes på den baggrund ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser.

Advokatkonventionens artikel 9, stk. 4 vedrører parternes forpligtelse til at beskytte advokater mod fysiske angreb, trusler, chikane eller intimidering.

Det følger af advokatkonventionens artikel 9, stk. 4 litra a), at parterne skal sikre, at advokater og deres professionelle organisationer kan udføre deres professionelle aktiviteter uden at blive genstand for i) nogen form for fysiske angreb, trusler, chikane eller intimidering eller ii) nogen form for uberettiget hindringer eller indblanding. Det følger af artikel 9, stk. 4, litra b), at parterne også selv skal afstå fra at engagere sig i den adfærd, der er beskrevet i litra a). Endelig følger det af artikel 9, stk. 4, litra c), at parterne skal foretage en effektiv efterforskning af forhold omfattet af litra a), hvis der er grunde til at tro, at forholdet kan være strafbart.

Det følger af Den Forklarende Rapport pkt. 76, at artikel 9, stk. 4 tillige omfatter angreb rettet mod advokaters familier, hvis disse sigter efter at påvirke advokater eller deres professionelle sammenslutningers adfærd. Forpligtelsen til at beskytte advokater efter artikel 9, stk. 4 kan opfyldes af parterne ved at tilbyde advokater et specifikt strafferetligt værn, men parternes forpligtelse kan også opfyldes gennem generelle strafferetlige bestemmelser og tiltag. Bestemmelsen medfører ikke en positiv forpligtelse for parterne til at kriminalisere chikane eller intimidering, hvis national ret ikke i forvejen indeholder generelle straffebestemmelser herom.

Truende adfærd, chikane eller intimidering af advokater er et alvorligt problem også i Danmark. Tal fra 2020 viser, at 38,7% af danske forsvars- og familieretsadvokater har oplevet

truende adfærd eller aggressioner inden for de seneste tre år.⁸² Fysiske angreb i form af vold er i dansk straffbare efter straffelovens § 244 og i grove tilfælde efter § 245. Derudover er ulovlig tvang strafbart efter straffeloven § 260, mens kvalificerede trusler, der er egnet til at fremkalde alvorlig frygt for eget eller andres liv, helbred eller velfærd, er straffbare efter straffelovens § 266. Den danske straffelov indeholder ikke særskilte straffebestemmelser om chikane eller intimidering, men kvalificerede tilfælde heraf kan være straffbare efter straffelovens § 242 om stalking, § 263 om hacking, § 264 e om identitetstyveri eller § 264 d om uberettiget videregivelse af meddelelser eller billeder vedrørende en andens private forhold.

Advokater er ikke omfattet af det særlige strafferetlige værn, der gælder for personer, der handler i medfør af offentlig tjeneste eller hverv efter straffelovens §§ 119 og 119 b. Vold eller trusler om vold vil derfor alene være strafbart efter straffelovens almindelige regler om vold, kvalificerede trusler m.v. jf. straffelovens §§ 244 (eventuelt jf. § 247, stk. 2) og 266. Det at lægge hindringer i vejen for udførelsen af advokaters tjeneste eller hverv vil tilsvarende ikke være omfattet af straffelovens § 119, stk. 4, men alene efter situationen af straffelovens § 260 om ulovlig tvang.

Et bredt flertal i Folketinget har d. 25. juni 2025 indgået en aftale, om en ny strafreform.⁸³ Det følger af aftalen, at beskikkede forsvarsadvokater og advokater, der er beskikket i familieretlige sager, fremadrettet skal omfattes af den beskyttede personkreds i straffelovens § 119.⁸⁴ Selvom det ikke er direkte påkrævet efter advokatkonventionens artikel 9, stk. 4, litra a), anses det for positivt i forhold til at opfylde konventionens overordnede formål, at de mest udsatte grupper af advokater fremadrettet vil nyde et særligt strafferetligt værn efter dansk ret.

I relation til kravet i artikel 9, stk. 3, litra c) om effektiv efterforskning af straffbare forhold følger det i dansk ret af RPL § 96, stk. 1, at de offentlige anklagere i forbindelse med politiet har til at opgave at forfølge forbrydelser. I forlængelse heraf følger det af RPL § 96, stk. 2, at anklagemyndigheden er forpligtet til at fremme enhver sag med den hurtighed, som sagens beskaffenhed tillader (tempomaksimen). Politiets afgørelse om at påbegynde en strafferetlig efterforskning træffes på baggrund af et politifagligt skøn, jf. RPL § 749. Afgørelsen herom er underlagt almindelige forvaltningsretlige principper. Retsplejelovens regler synes på den baggrund at forudsætte, at politiet almindeligvis påbegynder en sådan efterforskning, hvor der findes relevante efterforskningsskridt.⁸⁵ Politiets afgørelse om ikke at indlede en efterforskning eller at afslutte en påbegyndt efterforskning, jf. RPL § 749, stk. 2 kan påklages til statsadvokaten, jf. RPL § 749, stk. 3.

Advokatkonventionens artikel 9, stk. 4 vurderes på baggrund af ovenstående ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser.

Det bemærkes dog, at selvom den lovgivningsmæssige ramme for beskyttelsen af advokater og advokaters professionelle sammenslutninger er i orden, så påhviler der politi- og

⁸² CCBE Report on threatening behavior and aggression towards lawyers (CCBE, 2024), s. 12. Se den oprindelige dansk undersøgelse, https://ccbeeu-my.sharepoint.com/personal/segure_ccbe_eu/_layouts/15/onedrive.aspx?id=%2Fpersonal%2Fsegure%5Fcbe%5Feu%2FDocuments%2FCommunication%20documents%2FLinks%2FDenmark%2Epdf&parent=%2Fpersonal%2Fsegure%5Fcbe%5Feu%2FDocuments%2FCommunication%20documents%2FLinks&ga=1.

⁸³ <https://regeringen.dk/nyheder/2025/bredt-flertal-indgaar-aftale-om-en-ny-strafreform/>.

⁸⁴ Aftale om strafreform og kriminalforsorgens økonomi 2026-2030 af 25. juni 2025, Tema 1 Markant hårdere straffe for navnlig personfarlig kriminalitet og bedre hånd om ofre.

⁸⁵ Bormann, Anne Louise m.fl. "Kommenteret Retsplejelov – Bind IV - §§ 683 – 1043" (Djøf Forlag, 2024) 11. udgave s. 204.

anklagemyndighed et betydeligt arbejde med i praksis at sikre effektive strafferetlige efterforskninger af vold, trusler, chikane m.v. rettet mod advokater, således at konventionen opfyldes ikke bare i ord men også i praksis.

Det følger af advokatkonventionens artikel 9, stk. 5, at parterne skal afstå fra at adoptere metoder eller tilslutte sig nogen praktiser, der underminerer advokaters professionelle sammenslutningers uafhængige og selvregulerende status.

Bestemmelsen vil i en dansk-retlig kontekst medføre en negativ forpligtelse for staten til ikke at foretage tiltag, der kan underminere Advokatsamfundet og Advokatrådets uafhængighed og selvregulerende status. Den vurderes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser.

4.3. Konventionens kapitel III og konventionens bilag (overvågningsmekanisme)

Advokatkonventionens kapitel III vedrører etableringen af en overvågningsmekanisme vedrørende konventionens gennemførelse i parterne. Bilaget til konventionen vedrører immuniteter og privilegier for medlemmer af konventionens ekspertgruppe (GRAVO) i forbindelse med landebesøg.

Det følger af advokatkonventionens artikel 10, at der oprettes en ekspertgruppe (GRAVO), der skal overvåge parternes implementering af konventionen. Denne skal bestå af minimum 8 og maksimalt 12 medlemmer, der vælges for en periode af fire år med muligheden for genvalg en enkelt gang. Valget af medlemmer til GRAVO skal følge en transparent proces, og medlemmerne skal vælges blandt personer med høj moralsk karakter, der har professionel erfaring i de områder, som konventionen dækker. GRAVO må ikke have to medlemmer fra samme stat, og medlemmerne bør repræsentere forskellige retssystemer. Der skal ved sammensætningen af GRAVO sikres en kønsmæssig og geografisk balance. Medlemmer af GRAVO skal efter artikel 10, stk. 7 nyde de privilegier og immuniteter, der etableres i konventionens bilag.

Det følger af konventionens bilag, at medlemmer af GRAVO skal nyde immunitet fra blandt andet retsforfølgning og ransagning eller beslaglæggelse af dokumenter under varetagelsen af deres funktioner i relation til forberedelse og deltagelse i landebesøg.

Det følger af advokatkonventionens artikel 11, at der etableres en Komité af Parterne. Komitéen skal bestå af repræsentanter for konventionens parter, og skal tilstræbe at opnå kønsbalance i sin sammensætning. Det er efter artikel 10, stk. 2 Komitéen, der vælger medlemmerne af GRAVO. Komitéen fastsætter sin egne procedureregler.

Det følger af advokatkonventionens artikel 12, at GRAVO skal definere rækkevidden og de passende midler til at gennemføre af den procedure, der skal overvåge parternes implementering af konventionen. Overvågningsproceduren kan inkludere spørgeskemaer, der vil kunne fungere grundlag for proceduren. Parterne vil være forpligtet efter artikel 12, stk. 2 til at give oplysninger om gennemførelsen af konventionen. GRAVO vil derudover kunne modtage oplysninger om gennemførelsen af konventionen fra NGO'er, civilsamfundsaktører, advokaters professionelle sammenslutninger og nationale menneskerettighedsorganer. GRAVO skal tage passende hensyn til information, der er tilgængelig gennem andre af Europarådets instrumenter. GRAVO kan efter artikel 12, stk. 3 organisere landebesøg i samarbejde med de nationale myndigheder, og hvis dette er nødvendigt i samarbejde med uafhængige nationale eksperter. Landebesøg er subsidiære til informationsindhentning efter

artikel 12, stk. 2, og forbeholdes situationer, hvor GRAVO vurderer, at den modtagne information er utilstrækkelig, eller situationer omfattet af den akutte procedure i konventionens artikel 13, stk. 2. GRAVO's medlemmer skal under sådanne landebesøg, nyde fri bevægelighed, de må ikke forhindres i at mødes fortroligt med personer, som de ønsker at interviewe, og de skal have adgang til relevant materiale. GRAVO skal forberede en rapport, der indeholder organisationens analyser vedrørende implementeringen af konventionen, og forslag til, hvordan parterne kan håndtere identificerede problemer med implementeringen. Rapporten forelægges de evaluerede parter til kommentarer. GRAVO skal tage hensyn til parternes kommentarer, når de vedtager rapporten.

Advokatkonventionens artikel 13 vedrører GRAVO's mulighed for at iværksætte en akut procedure, hvis GRAVO modtager oplysninger, der kræver umiddelbar opmærksomhed for at forhindre eller begrænse alvorlige brud på konventionen.

Advokatkonventionens artikel 14 vedrører GRAVO's mulighed for at vedtage udtalelser om implementeringen af konventionen.

Advokatkonventionens artikel 15 vedrører GRAVO's forpligtelse til løbende at informere Komitéen og Europarådets Parlamentariske Forsamling om gennemførelsen af konventionen.

Bestemmelserne i advokatkonventionens artikel 10-15 skaber ikke nye lovgivningsmæssige forpligtelser for Danmark. Det vil ikke kræve lovhjemmel for myndighederne at udfylde spørgeskemaer, eller leverer anden information til GRAVO vedrørende den danske gennemførelse af konventionen. I relation til GRAVO-medlemmers privilegier og immuniteter i forbindelse med eventuelle tilsynsbesøg i Danmark vil sådanne typisk blive aftalt ved koordination med Udenrigsministeriet i forbindelse med konkrete besøg.

Advokatkonventionens artikel 10-15 og bilaget til konventionen har dermed ikke lovgivningsmæssige konsekvenser.

4.4. Konventionens kapitel IV (forhold til andre internationale instrumenter)

Advokatkonventionens kapitel IV vedrører forholdet mellem advokatkonventionen, og andre internationale instrumenter.

Det følger af advokatkonventionens artikel 16, at konventionen ikke påvirker parternes rettigheder og forpligtelser efter andre internationale instrumenter, som advokatkonventionens parter er eller bliver parter til, hvis disse indeholder bestemmelser vedrørende spørgsmål, der er reguleret i advokatkonventionen, og som sikrer en bedre beskyttelse af advokaters ret til frit at praktisere deres profession. Af artikel 16, stk. 2 følger det, at parterne kan indgå bilaterale eller multilaterale aftaler med hinanden vedrørende spørgsmål, der er reguleret i konventionen, med det formål at supplere eller styrke dens bestemmelser, eller faciliterer anvendelsen af konventionens principper. Parterne vil ikke kunne indgå aftaler, der negativt fraviger (*derogates*) advokatkonventionen, jf. Den Forklarende Rapport pkt. 105.

Advokatkonventionens artikel 16 skaber ikke nye lovgivningsmæssige forpligtelser for Danmark.

4.4. Konventionens kapitel V (afsluttende bestemmelser)

Advokatkonventionens artikel 17 vedrører reglerne om tiltrædelse til konventionen og dennes ikrafttræden. Det følger af artikel 17, stk. 1, at konventionen kan tiltrædes af medlemmer af Europarådet, ikke-medlemsstater, der har deltaget i konventionens udarbejdelse og EU. De relevante ikke-medlemsstater er navnlig Mexico, der har deltaget i udarbejdelsen af konventionen. Reglerne om andre ikke-medlemsstaters tiltrædelse af konventionen findes i artikel 18 jf. nærmere nedenfor. Det følger af artikel 17, stk. 2, at ratifikationsinstrumenter skal deponeres ved Europarådets generalsekretær.

Det følger af artikel 17, stk. 3, at konventionen træder i kraft på den første dag i måneden, der følger udløbet af en periode på tre måneder efter, at denne har modtaget otte ratifikationer, herunder mindst seks fra medlemsstater i Europarådet. Konventionen har pr. 10. september 2025 18 underskrifter alle fra medlemsstater af Europarådet, der er endnu ingen stater, der har ratificeret konventionen. Det følger af artikel 17, stk. 4, at lande, der ratificerer konventionen efter dennes ikrafttræden, vil blive bundet af konventionen den dag i den måned, der følger udløbet af en tre-måneders periode efter landets deponering af ratifikationsinstrumentet, jf. artikel 17, stk. 2. Artikel 17 har ikke lovgivningsmæssige konsekvenser.

Advokatkonventionens artikel 18 vedrører muligheden, at stater, der ikke er medlemmer af Europarådet, kan tiltræde advokatkonventionen. Bestemmelsen suppleres af en informationsnote, der regulerer den nærmere procedure for ikke-medlemsstaters tiltræden.⁸⁶ Ikke-medlemsstater vil først kunne tiltræde konventionen efter dennes ikrafttræden. En sådan tiltræden vil skulle ske på baggrund af en invitation fra Europarådets Ministerkomité, der er enstemmigt godkendt af de lande, der deltagere i konventionen. Artikel 18 har ikke lovgivningsmæssige konsekvenser.

Advokatkonventionens artikel 19 vedrører konventionens territorielle anvendelsesområde. Det følger af bestemmelsen, at enhver stat ved underskriften af konventionen eller ved deponering af ratifikationsinstrumentet kan specificere hvilket territorie eller territorier, hvor konventionen finder anvendelse, jf. artikel 19, stk. 1. Konventionens anvendelsesområde vil på et senere tidspunkt kunne udstrækkes til at omfatte det undtagne territorie, hvis staten afgiver erklæring herom til Europarådets generalsekretær, jf. artikel 19, stk. 2. Erklæringer om territorielle forbehold, jf. både artikel 19, stk. 1 og 2 kan tilbagekaldes ved notificering af Europarådets Generalsekretær, jf. artikel 19, stk. 3.

For Danmarks vedkommende bør det ved en eventuel tiltrædelse af advokatkonventionen overvejes, om der skal tages forbehold for konventionens anvendelse for så vidt angår Grønland og Færøerne.

Advokatkonventionens artikel 20 vedrører erklæringer vedrørende professionelle titler. Det følger af artikel 20, stk. 1, at parterne på signaturtidspunktet eller på tidspunktet for deponering af ratifikationsinstrumentet, i en erklæring til Europarådets generalsekretær skal indikere, hvilke professionelle titler, der falder indenfor konventionens anvendelsesområde i relation til artikel 3, litra a). Det vil sige definitionen af ”*lawyer/avocat*” i konventionens forstand. En lignende erklæring af, hvem der i EU-retten forstand kan anses for advokater, er afgivet af EU-medlemsstater i relation til direktiv 98/5/EF med senere ændringer, jf. dettes artikel 1, stk.

⁸⁶ Note of Information to Treaty No. 226, Procedure for the accession by States which are not member States of the Council of Europe and which have not participated in the elaboration of the Convention, Maj 2025.

2. I dansk ret vil den relevante titel være titlen som advokat. Det er ikke efter artikel 20 nødvendigt for Danmark at indberette informationer om advokater, der udøver advokatvirksomhed i Danmark under deres hjemlands advokattitel jf. Den Forklarende Rapport pkt. 14. Erklæringen kan ændres ved afgivelse af en senere erklæring.

Det følger af artikel 20, stk. 2, at stater endvidere på signaturtidspunktet eller tidspunktet for deponering af ratifikationsinstrumentet *kan* erklære til Europarådets generalsekretær, at begrebet "offentlig myndighed" (*public authorities*) i konventionens forstand inkluderer et eller flere af følgende organer: lovgivende og/eller judicielle organer for så vidt angår disses øvrige aktiviteter og fysiske eller juridiske personer, der efter national ret udfører offentlige funktioner eller opererer på baggrund af offentlige midler. Sådanne erklæringer kan også efterfølgende gøres til genstand for ændringer.

Advokatkonventionens artikel 20 har ikke lovgivningsmæssige konsekvenser.

Det følger af advokatkonventionens artikel 21, at parterne i relation til artikel 6 har mulighed for at tage forbehold for dennes anvendelse på personer omfattet af konventionens artikel 2, stk. 3, litra b), der vedrører personer, der er anerkendt af en international domstol eller tribunal eller et andet organ, der er oprettet af en international organisation, i det omfang de er kompetente til at agere i en sag (*proceedings/une procédure*) foran et sådant organ, når de rådgiver eller handler i forbindelse med en sådan sag. Behovet for et eventuelt dansk forbehold behandles i dette notat i forbindelse med gennemgangen af artikel 6 i afsnit 4.2.3.6.

Advokatkonventionens artikel 22 vedrører proceduren for at ændre i konventionen. Bestemmelsen indeholder både regler om proceduren for fremsættelse af forslag til ændringer og vedtagelse heraf. Vedtagelse af ændringsforslag kræver enstemmighed blandt de deltagende parter. Bestemmelsen har ikke lovgivningsmæssige konsekvenser.

Advokatkonventionens artikel 23 vedrører muligheden for at udtræde af konventionen. Det følger af bestemmelsen, at enhver part på et hvilket som helst tidspunkt kan opsig konventionen ved at give meddelelse herom til Europarådets generalsekretær. Opsigelsen vil have virkning fra den første dag i måneden efter udløbet af en tre-måneders periode fra Europarådets generalsekretær har kvitteret for modtagelsen af meddelelsen herom. Bestemmelsen har ikke lovgivningsmæssige konsekvenser.

Advokatkonventionens artikel 24 vedrører Europarådets generalsekretærs forpligtelse til at informere Europarådets medlemsstater, ikke-medlemsstater, der har deltaget i udarbejdelsen af konventionen, enhver stat, der deltager i konventionen, EU, og en enhver stat, der er inviteret til at deltage i konventionen, jf. artikel 18, om en række begivenheder. Det gælder enhver signatur, deponeringen af et ratifikationsinstrument, ikrafttrædelsesdatoer for konventionen efter artikel 17 og 18, vedtagne ændringer af konventionen, erklæringer afgivet efter artikel 20, forbehold m.v. afgivet efter artikel 21, opsigelse af konventionen efter artikel 23, og enhver anden handling, notifikation eller kommunikation, der er relateret til konventionen. Bestemmelsen har ikke lovgivningsmæssige konsekvenser.

5. Sammenfattende om behovet for justeringer af dansk ret

I det følgende opsummeres behovet for ændringer af dansk ret ved en eventuel dansk tiltrædelse af Europarådets konvention om beskyttelse af advokatprofession. Kapitlet har karakter af en

sammenfatning. Det vil sige, at den nærmere redegørelse for baggrunden og behovet for de enkelte ændringer skal findes ovenfor i afsnittene om konventionens bestemmelser.

Sammenfattende kan det konkluderes, at gældende dansk ret i hovedtræk lever op til de krav til beskyttelse af advokatprofessionen, der følger af advokatkonventionen. En eventuel dansk tiltrædelse af konventionen vil imidlertid give anledning til enkelte lovgivningsmæssige ændringer. Disse ændringer af dansk ret bør principielt gennemføres inden tidspunktet for konventionens ikrafttræden, jf. 17, stk. 3 eller stk. 4.

I det følgende sammenfattes de forslag til ændringer eller justeringer af dansk ret, der er fremkommet under arbejdet med notatet. Visse ændringer vurderes at være nødvendige for at bringe dansk ret i overensstemmelse med advokatkonventionen, mens andre alene foreslås med henblik på at tydeliggøre sammenhængen mellem dansk og de krav til beskyttelsen af advokatprofessionen, der følger konventionen.

- Advokatkonventionens artikel 4, stk. 2 oplister en række opgaver, som advokaters professionelle organisationer skal kunne varetage. Det kan overvejes, om der skal indføres en direkte henvisning i advokatvedtægten i afsnittet om Advokatrådets opgaver til de opgaver, der opføres i Advokatkonventionens artikel 4, stk. 2. Formålet hermed vil være at tydeliggøre, at Advokatrådet kan varetage de funktioner, der opføres i konventionens artikel 4, stk. 2.
- Det følger af advokatkonventionens artikel 5, stk. 2, at beslutninger vedrørende beskikkelse, fortsat autorisation og genbeskikkelse skal træffes af en professionel sammenslutning af advokater eller af et uafhængigt organ, hvis beslutninger kan prøves ved en uafhængig og upartisk domstol. Efter RPL beskikkes advokater formelt af justitsministeren, der dog har delegeret denne kompetence til Civilstyrelsen. Det stemmer vanskeligt overens med ordlyden af konventionens artikel 5, stk. 2, at beslutninger om tildeling af advokatbeskikkelse efter retsplejelovens ordlyd formelt tildeles af justitsministeren. Konventionens overordnede formål er at styrke advokaters uafhængighed. Det kan på den baggrund forekomme vanskeligt at forklare, ikke mindst til stater, der ikke har samme tradition som Danmark for et frit og politisk uafhængigt advokaterhverv, at justitsministeren formelt har direkte indflydelse på beskikkelse af advokater. Det kan derfor overvejes, om der i forbindelse med en eventuel dansk tiltrædelse af Advokatkonventionen bør igangsættes et udvalgsarbejde, der kan foretage en samlet vurdering af reglerne i dansk ret om beskikkelse og genbeskikkelse af advokater. Et sådant arbejde er imidlertid efter min vurdering ikke en nødvendig forudsætning for dansk deltagelse i konventionen, jf. redegørelsen i kapitel 4.2.2.
- Det følger af advokatkonventionens artikel 6, stk. 1, litra c), at advokater skal have umiddelbart og effektiv adgang til at deres klienter og potentielle klienter, hvis disse er frihedsberøvede. Dansk ret indeholder regler, der sikrer varetægtsarrestanter og strafafsoneres umiddelbare mulighed for at mødes med deres beskikkede forsvarer m.v. Tilsvarende regler findes imidlertid ikke for så vidt angår administrativt frihedsberøvede. Administrativt frihedsberøvede, der ønsker at få prøvet lovligheden af deres frihedsberøvede, har ret til advokatbeskikkelse, jf. RPL § 470, stk. 2. Dansk ret indeholder imidlertid ikke en generel regel, der sikrer administrativt frihedsberøvede adgang til ukontrollerede besøg fra deres beskikkede advokat. En advokat, der er beskikket efter RPL § 470, stk. 2's, adgang til dennes klient vil i stedet

være reguleret i de forskellige specielle regelsæt, der regulerer administrativ frihedsberøvelse. Disse omfatter eksempelvis reglerne om tvangsindlæggelse i psykiatrien, jf. psykiatrilovens § 5, tvangsisolering efter epidemilovens § 15, eller administrativ tilbageholdelse af udlændinge, jf. udlændingelovens § 36. Det vurderes, at advokater, der er beskikket efter RPL § 470, stk. 2, almindeligvis ikke har problemer med at få umiddelbar og effektiv adgang til en administrativt frihedsberøvet klient. Det anbefales imidlertid, at der indføres en bestemmelse i RPL, hvorefter det følger, at administrativt frihedsberøvede har ret til ukontrolleret besøg af deres beskikkede advokat, jf. RPL § 470, stk. 2. En sådan bestemmelse vil understrege, at administrativt frihedsberøvede ligestilles med frihedsberøvede inden for strafferetsplejen, når det gælder retten til ukontrolleret og besøg fra deres beskikkede advokater. En lignende bestemmelse eksisterer vedrørende patientrådgivere for administrativt frihedsberøvede i psykiatrien, jf. psykiatrilovens § 26, stk. 2. Alternativt anbefales det, at der foretages en systematisk gennemgang af hvert enkelt regelsæt om administrativ frihedsberøvelse for at sikre, at personer, der administrativt frihedsberøves, efter de enkelte regelsæt har den fornødne umiddelbare og effektive adgang til en advokat, som kræves efter advokatkonventionens artikel 6, stk. 1, litra c).

- Det følger af advokatkonventionens artikel 6, stk. 3, litra b), jf. artikel 2, stk. 4, at ikke bare advokater men også disses ansatte skal kunne kommunikere fortroligt med deres klienter. Både advokater og deres medhjælpere er i udgangspunktet omfattet af de advokatspecifikke undtagelser, der gælder til RPL's regler om brud på meddelelseshemmeligheden, jf. RPL §§ 782, stk. 2, 794, stk. 3, 795, stk. 2, 799, stk. 1, 2. Pkt. 802, stk. 4, og 803, stk. 2, jf. RPL § 170, stk. 1, jf. stk. 4. I relation til strafsonere følger det af straffuldbyrdslovens § 57, stk. 6, jf. § 56, at samtaler mellem indsatte og den advokat, der har været beskikket for eller valgt af den pågældende som forsvarer i den straffesag, der har ført til indsættelse i institutionen eller i en verserende straffesag eller en anden advokat, der beskikket efter RPL § 733, ikke må optages. Højesteret har i U.2024.4708 H i lyset af EMRK fortolket bestemmelsen sådan, at denne også fandt anvendelse på en advokatfuldmægtigs samtale med en indsat på trods af, at den fuldmægtige ikke var omfattet af ordlyden af straffuldbyrdslovens § 56, stk. 7. Det foreslås, at ordlyden af straffuldbyrdslovens § 56 ved en eventuel dansk tiltræden af advokatkonventionen bør ændres således, at denne afspejler Højesterets dom. En sådan lovændring vil sikre, at loven også efter dennes ordlyd er i overensstemmelse med advokatkonventionen.
- Det følger af advokatkonventionens artikel 6, stk. 3, jf. artikel 2, stk. 3, litra b), at beskyttelsen af meddelelseshemmeligheden mellem advokater og klienter, også skal beskytte personer, der er anerkendt af en international domstol eller tribunal eller et andet organ, der er oprettet af en international organisation, i det omfang de er kompetente til at agere i en sag (*proceedings/une procédure*) foran et sådant organ, når de rådgiver eller handler i forbindelse med en sådan sag. Denne personkreds er efter gældende dansk ret ikke omfattet af RPL § 170, stk. 1 om vidneudelukkede personer. Der vil således ikke være hjemmel i RPL § 782, stk. 2 til at undtage kommunikation med denne personkreds fra indgreb i meddelelseshemmeligheden. Dansk opfyldelse af advokatkonventionen vil derfor kræve, at der indføres en henvisning til personkredsen omfattet af konventionens artikel 2, stk. 3, litra b) i RPL § 170. Alternativt giver advokatkonventionens artikel 21 mulighed for, at Danmark kan tage forbehold for anvendelsen af konventionens artikel 6 på personkredsen, der omfattes af artikel 2, stk.

3, litra b).

- Det følger af Advokatkonventionens artikel 9, stk. 1, litra c), at advokater skal have adgang til at have en uafhængig advokat eller en repræsentant for deres professionelle sammenslutning til stede, hvis lokationer, køretøjer eller apparater, der bruges af disse i forbindelse med deres professionelle aktiviteter, ransages, eller hvis disses dokumenter, eller andet data, eller udstyr, som benyttes i advokatens professionelle aktiviteter, beslaglægges eller kopieres. Forsvarerens adgang til at være tilstede ved politiets foretagelse af efterforskningsskridt, jf. RPL § 745 d, stk. 1 finder ikke anvendelse ved politiets ransagninger. Beskikkede forsvarer vil derfor som udgangspunkt ikke blive orienteret om tidspunktet for en ransagning, og vil ikke have mulighed for at være til stede under en sådan, jf. U.2013.2186 V. Advokatkonventionens artikel 9, stk. 1, litra c) vedrører kun den situation, hvor ransagningen vedrører en ejendom, der benyttes af en advokat eller et advokatfirma i deres professionelle aktiviteter. Anvendelsesområdet er således forholdsvist snævert, og det kan ikke afvises, at landsretten ville være nået et andet resultat i U.2013.2186 V, hvis sagen havde vedrørt ransagning af en advokats ejendom. Det bør imidlertid på baggrund af ovenstående afsøges i forbindelse med en eventuel dansk tiltrædelse af advokatkonventionen, om der er behov for en lovændring, hvorefter den beskikkede forsvarer eller en repræsentant for Advokatsamfundet får adgang til at overvære ransagninger, der foretages på lokaliteter, som en advokat eller et advokatfirma benytter til deres professionelle aktiviteter. Det bemærkes, at en sådan hjemmel indenfor rammerne af konventionen vil kunne udformes på en måde, hvor politiet konkret får adgang til at fravige reglen, hvis øjemedet med ransagningen ellers vil forspildes, eller hvis efterforskningsmæssige hensyn tilsiger, at ransagningen ikke bør overværes. Ligesom informationen om en forestående ransagning vil kunne kombineres med et forsvarerpålæg, jf. RPL § 729 a, stk. 4.

6. Overvejelser i sammenlignelige lande, der har underskrevet konventionen

I forbindelse med udarbejdelsen af notatet, er der rettet henvendelse til Justis- og Beredskapsdepartementet i Norge, Justitiedepartementet i Sverige og Dómsmálaráðuneytið (Justitsministeriet) i Island. Både Norge, Sverige og Island har allerede underskrevet advokatkonventionen, men ingen af de tre lande har endnu ratificeret konventionen. Jeg har i min forespørgsel efterspurgt, hvordan advokatprofessionen og advokaters professionelle rettigheder er beskyttet i deres national ret, og om tiltrædelse af konventionen efter deres opfattelse vil nødvendiggøre lovændringer.

Det fremgår af landenes tilbagemeldinger, at der ikke i nogen af de tre lande er udarbejdet en større redegørelse for sammenhængen mellem advokatkonventionens rettigheder og indholdet af gældende national ret. Der foreligger dermed ikke i en svensk, norsk eller islandsk retlig kontekst et overblik over, hvordan og i hvilket omfang advokatkonventionen vil skulle gennemføres i de respektive retssystemer.

6.1. Norge

I norsk ret er reglerne om advokatprofessionen og udøvelse af advokatvirksomhed, modsat i dansk ret, samlet i en enkelt lov – advokatloven.⁸⁷ Advokatloven indeholder regler om advokatbevillinger, advokatvirksomhed på baggrund af udenlandske advokatbevillinger,

⁸⁷ Lov 2022 05-12-28 med senere ændringer.

advokatfuldmægtige, ophør af advokatbevillinger, overtrædelsesgebyrer og forbud mod at drive advokatvirksomhed, organisering af advokatvirksomheder, grundlæggende krav til advokater, advokatbistand til eksterne klienter, det norske Advokattilsynet og Advokatnemnda, sagsbehandlingsregler, og regler om domstolsprøvelse. Derudover indeholder loven også regler, som gælder for jurister og andre ikke-advokater, der yder retlig bistand.

Advokatloven suppleres af advokatforskriften.⁸⁸ De norske regler om god advokatskik findes som bilag til advokatforskriften, og gælder som en forskrift, jf. advokatforskriftens § 11. For Svalbards vedkommende suppleres advokatloven af forskrift om advokatlovens anvendelse for Svalbard.⁸⁹ Derudover indeholder også hvitvaskningsloven, straffeprocessloven og tvisteloven regler om advokatvirksomhed.

Der findes ikke i Norge et advokatsamfund, der tilsvarende Advokatsamfundet i Danmark, der er oprettet ved lov, og i hvilken medlemskab er pligtigt for advokater. Den norske Advokatforeningen, som er advokaternes professions- og interesseorganisation, er en privatretlig organisation, og medlemskab af denne er individuelt og frivilligt.⁹⁰

Norges tilsyns- og disciplinærsystem for advokater består Advokattilsynet og Advokatnemnda. Disse er statslige forvaltningsorganer, der er reguleret i advokatloven og advokatforskriften.

Det norske Justis- og Beredskapsdepartement har endnu ikke overblik over, om tilslutningen til advokatkonventionen nødvendiggør ændringer af norsk ret, men oplyser, at spørgsmålet herom er under behandling i departementet.

6.2. Sverige

I svensk ret findes den almindelige regulering af advokaters virksomhed i kapitel 8 i Rättergångsbalken.⁹¹ Denne indeholder regler om oprettelse af det svenske Advokatsamfundet, hvordan advokatvirksomhed skal bedrives, og hvordan disciplinæransvaret for advokater udøves. Medlemskab af Advokatsamfundet i Sverige er pligtigt for advokater.

Det svenske Justitiedepartement oplyser, at der endnu ikke i Sverige er foretaget en udredning af behovet for lovændringer i anledning af advokatkonventionen. Justitiedepartementets præliminære opfattelse er dog, at der vil være behov for visse mindre justeringer af den svenske lovgivning, som følge af Sveriges tilslutning til advokatkonvention. Herunder vil der formentlig være behov for at ændre de svenske regler om advokaters mulighed for at påklage disciplinære sanktioner, eftersom ikke alle disciplinære sanktioner kan påklages i dag.

6.3. Island

I Island er advokatprofessionen reguleret i en specifik lov om advokater.⁹² Denne suppleres med et etisk kodeks for advokater, regler om det islandske advokatsamfund (*Lögmannafélag Íslands*), og regler om proceduren ved den islandske disciplinærkomité for advokater.

⁸⁸ FOR 2024—10-22-2646 med senere ændringer. Forskrift om advokater og andre som yder rettslig bistand.

⁸⁹ FOR 2024-10-11-2451 Forskrift om advokatlovens anvendelse for Svalbard.

⁹⁰ <https://www.advokatforeningen.no/om-advokatforeningen/om-oss/>

⁹¹ Rättergångsbalk (1942:740) med senere ændringer.

⁹² <https://lmfi.is/english/laws-and-regulations-regarding-lawyers>. Linket henviser til engelsksprogede udgaver af den islandske regulering af advokatvirksomhed. Den engelske oversættelse af advokatloven er imidlertid ikke ajourført med nyere lovændringer.

Der er heller ikke i Island foretaget en udredning af behovet for ændringer af islandsk ret som følge af Islands deltagelse i advokatkonventionen. Det islandske justitsministerium oplyser dog, at det er forventningen, at Islands deltagelse i advokatkonventionen vil nødvendiggøre visse ændringer af advokatloven og af den islandske straffeprocesslov.⁹³ Fra det islandske justitsministeriums side er der udtrykt interesse i at få udleveret nærværende notat til brug for arbejdet med gennemførelse af konventionen i Island.

⁹³ En engelsk udgave af denne kan findes her <https://www.government.is/lisalib/getfile.aspx?itemid=bc7cb7af-0572-11ea-9450-005056bc4d74>.

**Delrapport om gennemførelse af
Europarådets
Advokatkonvention**

Udgivet af:

Advokatsamfundet
Kronprinsessegade 28
1306 København K
Telefon 33 96 97 98
advokatsamfundet.dk

©Advokatsamfundet

Rapporten er offentliggjort online på
advokatsamfundet.dk i september 2026

Layout: Bilgrav Design

Udgivet med støtte fra

DREYERS FOND